

EGYETÉRTÉS

Díjazott árak: Egész évre 88 korona. Félévre 44 korona.
Negyedévre 7 korona. Egy hónapra 2 korona 40 fillér.
Egyes szám helyben és vidéken 10 fillér.

Főszerkesztő
Dr. PAP ZOLTÁN

Szépirodalmi Könyvtár
EÖTVÖS KÁROLY

Szerkesztőség és kiadóhivatal: VI. Eötvös-utca 32.
TELEFON-SZÁM:
Szerkesztőség 782. Kiadóhivatal 706.

Komoly kijelentések.

Budapest, október 28.

Kényelmetlen olyan ember lábai elé rakni babért, ki még él. Legkevesebb, amit az emberre ráfognak, hogy ítélete nem lehet teljesen elfogulatlan. Ez igaz.

De fölszólítjuk Kossuth Ferencz legelkeseredettebb ellenségeit, vonják meg a parallát Kossuth Ferencznek és Lueger Károlynak a nyilatkozata között. Mind a kettő arról beszélt, milyen viszonyban kell egymással lenniök Magyarországnak és Ausztriának.

Emennek a hangját éppen csak hogy elviselte a nyomdafesték; szitkozódott, káromkodott, átkozódott olyan stílusban, hogy a halle-ok falai belepirultak volna. És ebben a tajték-zuhatagban hiába keresnél egy szalmaszálnyi argumentumot, az elfogulatlanságnak valamilyen halavány kópiaját vagy a belátásnak pillanatnyi föleszmélését. Így beszélt a nagy és művelt Ausztria vezére.

Ezután pedig olvassák el a kicsiny és barbár Magyarország kereskedelemügyi miniszterének beszédét, melyet czeplédi választói előtt mondott. A bölcs mérséklet és a radikális dolgozni akarás még senkinek szavában oly harmónikus össze nem simul, mint az övében. Nem fenyegette meg Ausztriát, mint ahogy némelyik ficzánkoló, bőrében megférni nem tudó negyvennyolcas tette, égszakadással, földindulással, ha nem esik térdre előttünk. Nem mondotta,

hogy a megkötött kiegyezés olyan jó, hogy utána már csak az eget és csillagokat kívánhatjuk; de azt sem mondotta, hogy a legközelebbi milléniumig fog tőle koldulni Hunnia. Nem mondotta, hogy már holnap hátat fordítunk Ausztriának; de azt sem mondotta, hogy a két állam kapcsolata állandó jellegű.

Nyugodtan, bölcsen, objektíven mérlegelte a valóságos állapotokat. Kötöttünk olyan kiegyezést, amilyenél jobbat akkor se köthettünk volna, ha mint teljesen önálló felek állottunk volna egymással szemben. Közjogi téren föltétlenül előbbre nyomultunk néhány étapepal. Ki ezt tagadja, vak, vagy rosszhiszemű. Ausztriát mindig szomszédnak fogjuk tekinteni és sohasem felejtjük el, mily értékeket képviselhet a jó szomszédság. „Én ebben az irányban megteszem kötelességemet, míg miniszter leszek“.

Akad-e ember az országban, — olvasván ezeket a kijelentéseket — ki nem azt fogja gondolni: mégis jó, hogy Kossuth Ferencz a miénk és Lueger Károly az övék. Tulajdonképen sértő is lehet a kereskedelemügyi miniszterre, hogy Luegerrel állítják szembe. De el kell tűrnie ezt a szembesítést, hogy a levonandó tanulság annál biztosabb legyen. És ez a tanulság az: a hogy ma Kossuth Ferencz az ország ügyeit vezeti, ez a vezetés a tisztán gondolkodó államférfiút árulja el. Nem illenek ide a színes, lenge jelzők, aminthogy például a munkát ábrázoló szoborra nem illenek

a tarka pántlikák. A kereskedelemügyi miniszter dolgozik.

S alig hogy befejezte az egyik munkát, nyomban megjelöli azt a másikat, melylyel az országgyűlésnek nemsokára foglalkoznia kell. Ez a másik munka a választói reform. Sajnos, ez sokkal inkább foglalkoztatja az elméket, mint a kiegyezés. Ehhez nem kell gazdasági tudás, nem kellene nagyarányú ösmeretek. Fáradtságos tanulmányozásokra nincsen szükség; — mindössze néhány puffanó frázist kell az embernek bemagolnia a szabadságról, az egyenlőségről és a testvériességről. Mindegy; ennek a reformnak a végére kell járni. Kossuth Ferencz azt mondotta, hogy a kormány kötelességének tartja minél előbb előállani ezzel a javaslattal és ha beterjesztik és ha elfogadják és az országgyűlést fölmozdítják: a nemzet kötelessége határozni, milyen emberek kezébe teszi le sorsát.

Remélhető, hogy ezek után elnémul a reform uszályába fogodzkodó rágalomsereg. A kik legjobban lelkesednek az „isteni jogért“, azoknak is meg kell nyugodniok és be kell látniok, hogy a kormány nem hiteget, nem ámit, de komolyan dolgozik.

Kossuth Ferencz úgy beszélt ma, mint a munka apostola. Hirdette, hogy csak a munkának van jogosultsága, csak a munka tiszteletreméltó, csak a munka az, mely a nemzetet a magasságba emelheti. Jól esik ezeket a férfias, hazafias szavakat hallani. A magyar közélet annyi botrányhőssel, annyi komé-

A délolaszországi földrengés.

Írta: Dr. Pécsi Albert.

(Utánnyomás illus.)

Földünk gyűrődött hegységei két hatalmas körben veszik körül bolygónk testét. Az egyik vonulat a Csendes óceán partjait koszoruzza, a másik a Földközi tenger két partján húzódik végig, tovább menve Elő-Ázsia, majd a Himalaya és Hátsó-India hegylánczaiban folytatódik. Hogy mi az oka ennek a feltűnően szabályos elrendezésnek, azt máig sem tudta kideríteni a tudomány; tény azonban az, hogy a gyűrődések ugyancsak meggyöngítették a Föld kérgét, különösen a görbe vonalban haladó gyűrődések belső oldalán. A földkéreg gyöngéségéből önként következik, hogy ilyen helyeken vulkanikus kitérések és földrengések bekövetkezése sokkal valószínűbb, mint egyebütt. A statisztika kimutatása szerint a vulkanikus tűnemények 80%-a, a földrengéseknek pedig 94%-a erre a két övre esik.

A múlt évben a Csendes óceán partvidékének hegykoszorúja mutatott feltűnő nyugtalan-ságot. Kolumbia, Formóza, San-Franciszko és Valparaiso pusztulásai jelzik a múlt év földrengéseinek szomorúan gazdag történetét. A folyó év a tavalyhoz képest igen csöndesnek mondható. A Csendes óceán partvidékén egyáltalában nem dult a múlt évihez hasonlítható istenitélet; az ugynevezett mediterrán (földközi) kör mentén észlelt rengések sem nagyszerűségben,

sem pusztításban nem hasonlíthatók a múlt év borzalmas katasztrófáihoz.

A jelen év földrengései közt a legpusztítóbb — nem a legnagyobb — a délolaszországi volt. Csak néhány nappal a kalábriai előtt az orosz Turkesztánt reszkettette meg az előbbinél sokkal hatalmasabb földmozgás. Csakhogy az utóbbi kevésbé sűrűn lakott vidéken folyt le, messzebb is volt; aztán meg Oroszországban kevésbé feltűnő néhány ember halála; ott a kormány néha egy nap többet küld a másvilágra, mint a földrengések egy év alatt.

A mostani kalábriai földrengés igen kis területet rázott meg; az egész terület, amelyet a szerencsétlenség sújtott, nem nagyobb, mint a legkisebb magyar vármegye. Ez az aránylag csekély terület keskeny szalagként húzódik a tengerpart mentén az Aspromonte hegység aljában. Maga az Aspromonte igen régi kristályos kőzetekből áll; az ilyen talaj a legnehezebben mozdul meg. A hegység környéke azonban csupa fiatal — persze csak geológiai értelemben fiatal — rétegekből van alkotva. A geológusok minden réteg kialakulására több millió évet tételnek föl; ebből már gondolhatjuk, hogy milyen ifjunak tartunk ezt az imént megingott kéregdarabot. Bármint tartunk azonban a geológusok kor-meghatározásáról, azt mindenki természetesen fogja tartani, hogy ott, hol a földkéregnek több ideje volt megszilárdulni, jobban ellen tud állni azoknak a zavaró hatásoknak, amelyeket a Föld izzón folyós belseje idéz elő.

A jelen esetben is a kristályos tömegek nyugodtan maradtak; körülöttük három olda-

lon sorra dültek falvak, városok; a hatalmas tömböt a rengés képtelen volt megingatni. Nem szabad azonban azt gondolnunk, hogy ez minden hegységnél így van. Ellenkezőleg: a hegyek felgyűrődése alkalmával támadó törések, hasadások mentén leggyöngébb a talaj. Hanem ott, ahol a rétegek régóta nyugalomban vannak, akár nagy magasságban, akár alacsony helyzetben, ott erősödött meg, ott nem fenyeget a talajmozgás veszedelme.

Az iménti katasztrófa jóval nagyobb volt, mint amelyet a rengés erejétől várni lehetett volna. Most ugyanis nemcsak maga a rázkódás végzett pusztítást, hanem annak egyik következménye is. A rengés megbillentette az egyik amugy is gyöngé alapokon álló hegynek az egyensúlyát és annak egy része lezuhva, a tövében épült Feruzzano községet maga alá temette.

Ha a közvetett és közvetlen pusztulást mind egybevetjük és a legpesszimistikusabb hiradást vesszük igaznak, még akkor is aránylag csekélynek fogjuk találni a legutóbbi katasztrófát, ha azt egyebekkel összehasonlíttuk. Magának Dél-Olaszországnak története elég szomorú fejezetet mutat fel, amelyeknek borzalmait messze fölülmulják a mostani. A legpusztítóbb földrengés, amelyet Európa története ismer, az a Napoleon korát kevésbé megelőző 1783-iki rengés, amely 300 községet tett romhalmazzá és 40.000 ember életét oltotta ki. Azóta is számos hasonló szerencsétlenség sújtotta ezt az egyébként áldott, termékeny citrom- és narancsligetekkel borított földet. Hogy többet ne említsünk,

diással van tele, hogy szinte fölűdül az ember, mikor szavát veszi olyan embernek, ki nem deklamál, beszédjébe egyetlen frázist sem sző be, a mellét nem veri: hanem a munkásember mély hangján és szükszavuságával jelenti, hogy ennyit dolgozott és még ennyit szándékozik dolgozni.

Máskor az ilyen megjegyzések echo nélkül pattantak el. Most azonban új réteg van keletkezében ebben az országban; olyan, mely undorodva fordul el frázistól és rajongva siet az után, kinek munkaszerszámot lát a kezében. Örömmel állapítjuk meg, hogy ezek száma napról-napra sokasodik. Megérjük, hogy ma-holnap nemcsak apostolai lesznek a munkának, de hivei is.

A miniszterelnök Bécsben.

— A közös költségvetés megállapítása. —

Budapest, október 28.

A közös költségvetés megállapítása, amint előre várható volt, nagy nehézségekbe ütközött. Tegnap volt Bécsben az a közös miniszteri tanácskozás, amelyen erről a kérdéstről tárgyaltak a közös miniszterek a magyar és osztrák miniszterelnökkel és pénzügyminiszterrel. Különösen a hadügyi költségvetés miatt voltak nagy nézeteltérések, amelyek még most sincsenek tisztázva. A közös hadügyi miniszter — mint már jeleztük — igen tetemes költségfölemelést követelt és ezzel újból előtérbe helyezte a katonai kérdéseket. Az átmeneti időre a katonai kérdések minden formában kikapcsolhattak, tehát sem vér-, sem pénzadóban nem követelhet a hadvezetőség nagyobb áldozatot. A többkövetelésnek fele részét a katonatiszti fizetések föl-emelésére szánta a közös hadügyi miniszter, amelyet a magyar kormány nem fogadhatott el. A tegnapi tanácskozáson ki is jelentette Wekerle Sándor miniszterelnök, hogy az ilyen jelentékeny katonai többkövetelések rossz visszahatással lehetnek a kiegyezési javaslatoknak parlamentáris tárgyalására. Ezért aztán elhatározták, hogy a katonatiszti fizetések dolgában egyelőre nem határozhatnak, hanem további tárgyalásokat folytatnak. Osztrák forrásból már azt is

jelentik, hogy a tisztizetések föl-emelését nem vették föl a költségvetésbe s csak akkor vesznek föl megfelelő összeget, ha a további tárgyalásokon megállapodásra jutnak.

A nevezetes tanácskozásról tudósításunk a következő:

A közös miniszteri tanácskozás.

Dr. Wekerle Sándor miniszterelnök tegnap reggel dr. Popovics Sándor államtitkárral tanácskozást folytatott. Az 1908. évi közös költségvetés ügyében délelőtt 10 órakor a külügyminiszteriumban közös miniszteri értekezlet volt, amelyen báró Aehrenthal közös külügyminiszter elnökölt. Az értekezleten résztvettek: a magyar kormány részéről dr. Wekerle Sándor miniszterelnök és dr. Popovics Sándor államtitkár, az osztrák kormány részéről báró Beck miniszterelnök és Korytowski lovag pénzügyminiszter, továbbá Schönauich tábornagy, közös hadügyi miniszter, báró Burián István közös pénzügyminiszter és gróf Montecuccoli tengerészeti parancsnok; a jegyzőkönyvet báró Gagern vezette.

A tanácskozások délután 1/3 óráig tartottak és a jövő évi költségvetés egyetértő megállapítását eredményezték. A katonatiszti fizetések szabályozásának kérdését külön tárgyalásra tartották fenn. A hadügyi költségvetés lényeges emelkedése főként az élelmiszerek és egyéb szükségletek drágulására vezethető vissza. A közös külügyminiszterium a miniszteri értekezletről a következő kommunikét adta ki:

A közös költségvetésről folytatott tárgyalásokon teljes egyetértés jött létre. A mi a katonatiszti fizetések szabályozását illeti, szükségessé vált további tárgyalások folytatása, amelynek eredményétől fog a végleges döntés függni.

Dr. Wekerle Sándor miniszterelnök, aki tegnap este a Burgtheater premiérjén mint báró Beck vendége, ennek páholyában jelen volt, a közös miniszteri értekezlet után osztrák kollégáival a Sacher-szállóba ment ebédre, délután öt órakor pedig dr. Popovics Sándor államtitkár társaságában visszautazott Budapestre, ahova este kilenc órakor érkezett meg.

Ellentétek a hadügyi követelések miatt.

Egyes bécsi lapok a magyar miniszterelnök és a közös hadügyi miniszter között támadt konfliktusról adnak hírt. Azt írják, hogy dr. Wekerle Sándor miniszterelnök megtagadta, hogy a katonatiszti fizetések szabályozása az 1908-iki közös költségvetésben foglaljon helyet. Ezzel szemben a közös hadügyi mi-

niszter továbbra is a legridegebben ragaszkodik ahhoz, hogy a tisztizetések föl-emelését már most megkapja.

Ezzel szemben a „N. Fr. Pr.“ mai esti lapjában a következőket jelenti:

A tegnapi közös minisztertanács Aehrenthal báró elnöke alatt négy óra hosszúra tartott. A minisztertanács az 1908. évi közös költségvetéssel és az erről a delegációk elé terjesztendő jelentéssel foglalkozott. A hadi költségvetés mérsékelt emelést tüntet fel, melyet a tüzérség kibővítése és az anyagok és élelmiszerek drágasága tett szükségessé. A tisztizetések föl-emelését a költségvetésbe nem vették fel. Erről még szó lesz a két miniszterelnök további tanácskozásain és ha sikerül valamiféle megállapodásra jutni, akkor nincs kizárva, hogy egy megfelelő összeget a tisztizetések föl-emelésére felvesznek a költségvetésbe.

Más oldalról a következőképpen jellemzik a helyzetet:

A tanácskozás, miként a Bécsben kiadott kommuniké is jelzi, eredményes volt annyiban, hogy a két kormány s a közös minisztereknek sikerült a közös költségvetés dolgában megegyezésre jutniok, kivéve a hadügyi költségvetést, amelynek ügyében folytatott közös tanácskozások lesznek. A közös hadügyi kormány tetemes költségemelésre állott elő, melynek legnagyobb része a katonatiszti fizetések rendezésére volna szükséges. A polgári tisztviselők, különösen pedig a magyar vasutasok fizetésrendezése nagy hatással volt a tisztikarra, melynek köréből már is egész nyíltan hallatszik az elégedetlenség hangja. A haditengerészet költségei is emelkednek újabb beruházás révén s jelentékeny összegre rug a szállítások költsége is, amelynek kérdését a hadvezetőség most egyszerre akarja rendezni. Hír szerint közel hatvan millió koronás többlet az, amelyre a hadügyi vezetőségnek szüksége van. Wekerle Sándor miniszterelnök a magyar kormány nevében arra az álláspontra helyezkedett, hogy nem zárkózik el leve a költség-többlet gondolatára, különösen nem a tisztizetések elől, melyet jogosan tart, de a tegnapi konferencián ismételt nyomatékosan mutatott rá az ország tuiterhelt állapotára s a magyar parlament helyzetére, mely kizárja, hogy megfelelő ellenszolgáltatás nélkül ily nagymérvű közös költségemelés keresztülvihető lenne. A mai kormány s a parlament a közös ügyek terén a status quo fenntartására vállalkozott az átmeneti időre. Az ily nagymérvű emelkedést tehát csak mint rendkívüli esetet kezelheti. A tanácskozás azzal végződött, hogy a hadvezetőség gondolkodási időt kért, hogy egyrészt a felvetett kompenzá-

két év előtt, 1905 szeptember 8-án dult itt az iméntinél erejében és következményeiben egyaránt hatalmasabb földrengés.

Egy szerencsétlenség felsorolása közben az első megdöbbenés hatása alól fölszabadulva, önkénytelenül az a kérdés vetődik föl előttünk: Nem lehetne-e mindezeknek elejét venni? Mindezeknek nem; a földrengésnek ereje föllömulja minden képzeletünket; arról soha szó nem lehet, hogy azoknak bekövetkezését meg tudnók akadályozni. Hanem a pusztításokat annál inkább lehet korlátozni; sőt nem csak lehet, hanem már sikerült is. Sikerült ez a nagyszerű vívmány annak a népfajnak, amelynek legtöbbet kellett és kell ma is küzdenie ezzel a borzasztó és bekövetkezésében úgy, mint eredményeiben egyaránt kiszámíthatatlan természeti erővel. Minden újságolvasó ember tudja erről a népről, hogy bátran és sikeresen szállt szembe azzal a nagy hatalommal, amely hosszú időn át állandó rettegésben tartotta Európa összes többi országait, amelyet „északi kolosszus“-nak nevezett el ellenfeleinek rettegő serege. Azt azonban kevesen tudják ezekről az alacsony termetű sárga emberekről, hogy mennyivel nehezebb, mennyivel nagyszerűbb harcot folytattak egy sokkal hatalmasabb ellenség: a földrengések ellen. Hazájuknak termékeny, de folyton ingó talaja és saját leleményességük volt ebben a bámulatos harcban egyetlen tanítómesterük.

A japán lakóház azelőtt fából épült, de alapját nem ásták a földre, hanem az egész faházat, mint valami skatulyát egyszerűen ráhelyezték a talajra. Természetesen így nem építhettek a

mieinkhez hasonló magas keskeny házakat, hanem alacsony, széles alapú, egy-, legfeljebb kétemeletes épületeket. Ha földrengés jön, az legfeljebb néhány deciméterrel odább löki a házat, de szét nem rombolja, mert a ház részei csakis egymással vannak összekapcsolva, a mozgó talajhoz mi sem köti őket. Az európai házakat azért teszi tönkre a földrengés, mert a rezgő talai a háznak egyes részeit különböző irányba huzza, esetleg széttepi, vagy letöri.

Rendkívül tanulságos a földrengések ellen védekező építészeti szempontjából San-Franciscónak a múlt év tavaszán bekövetkezett pusztulása. Míg a yankee városrészt büszke palotásorai sorra dűledeztek, a kínai negyed szerény faházai jórészt sértetlenül maradtak. A rengés azonban nemcsak a házakat döntötte romba, hanem a gáz- és vízvezeték csöveit is szétjeltépte. A kituduló gáz felrobbant és csakhamar lángban állott az egész város, sértetlen és rombadólt házak egyaránt. Most már a faházakra járt rosszabb világ: itt mentésre gondolni sem lehetett, annál kevésbbé, mert a vízvezeték is tönkrement. Lakóik mégis legalább életüket megmenthették, mert a tűz nem jött oly hirtelen és váratlanul, mint maga a földrengés. Ha a vagyonbiztonság nem is, de az életbiztonság minden esetre sokkal kedvezőbb a faházakban, mint az európai rendszerben épült kő-, illetve téglaházakban.

Modern város mindamellert nem épülhet csupa faházakból.

Belátták ezt a japánok is és tovább folytatták kísérleteiket, hogy életbiztonságukat a

modern élet követelményeivel összeegyeztethessék, hogy egyiket sem legyenek kénytelenek a másiknak feláldozni. Évtizedeken át folyt szorgalmas, fáradhatatlan kutatásuk azt mutatják, hogy céljaiknak leginkább a vasbeton-épületek felelnek meg. A házat úgy építik, hogy a vasszerkezet szilárd összefüggő egészet alkot, szinte azt lehet mondani, hogy ez az épület csontváza. A vasgerendák közeit pedig nem téglával, hanem betonnal töltik ki. Az ilyen épületek megvan az az előnye, hogy egyes részei mindig ugyanazt a mozgást végzik, tehát az egész ház minden egyes része egyszerre megy jobbra, vagy balra, aszerint, hogy milyen lökés éri. A megrázott téglaháznak darabjai ellenben mind különböző mozgást végeznek és erősebb lökés esetén darabokra hullanak szét.

A vasbeton-épületeknek különös előnyük még, hogy jóval nagyobb hajlítást kibírnak az összetörés veszedelme nélkül, mint a téglaházak. Az építés részletkérdéseiben is számos kérdést megoldottak már; az alapot igen mélyen ássák be a földre, a házakat oly irányban helyezik el, hogy hossztagelvényük a leggyakrabban előforduló lökésirányba essék. Ezek a kutatások mind az utolsó két évtized eredményei és legfényesebbek, bár talán legkevesebb ismert tanúbizonyságai a sárga faj intelligenciájának, életrevalóságának és a civilizáció legújabb vívmányaihoz való gyors alkalmazkodó képességének.

ciók kérdését tanulmányozza, másrészt, hogy kísérletet tegyen, mi módon lehetne a követelést redukálni. Wekerle Sándor miniszterelnök legközelebb ismét Bécsbe utazik s mert a kérdés végleges eldöntését főként a király egészségi állapota miatt halasztották el, akinek feltétlenül referálni kell a kérdéstről — valószínű, hogy ez alkalommal a miniszterelnök kihallgatásra jelenik meg a király előtt.

A hadügyi reformok.

A bécsi tanácskozások során a Zeitz értesülése szerint szóba került a katonai büntető bíraskodás, a két éves szolgálat s a jelvény és zászló kérdése. A katonai büntető perrendtartásról köztudomású, hogy már hosszabb idő óta kész tervezet alakjában megvan s életbeléptetése csakis a nyelvkérdés megoldatlan volta miatt késik. Még mindig nincs ugyanis elég magyarul tudó hadbíró, akikre támaszkodva meg lehetne kezdeni a reformot. Polónyi Géza igazságügyi miniszter korábban elaborátumot dolgozott ki, mely tíz év alatt készítené volna elő az átalakítást. Mikor Günther Antal Polónyi örökébe lépett, újból átdolgozta a munkálatot s az előkészületekre szánt időt 4-5 évre redukálta. A zászló- és jelvény-kérdés megoldására nézve a Széll- és Tisza-kormány javaslatain kívül a koalíciós kormánynak egy tervezete is fekszik a király íróasztalán. Szóba kerül a két éves katonai szolgálat kérdése is. Mindezekben a kérdésekben igyekeznek illetékes körök végleges megállapodást létesíteni, kivéve a vezényszó kérdését, melynek elintézését a hadügyi vezetés a létszámemeléssel egyszerre akarja megoldani.

Lesz fizetésemelés?

Bécsi tudósítónk táviratozza: A tegnapi közös miniszteri tanácskozásokon, — mint a Wiener Allgemeine Zeitung állítólag feltétlenül hiteles forrásból közli — nemcsak a jövő évi közös költségvetés, hanem a katonatiszti fizetések rendezésének kérdésében is teljes megegyezés jött létre. A fizetésjavítás dolgát a két kormány nem fogja elhalasztani, csak éppen addig vár vele, míg a kiegyezési javaslatok le lesznek tárgyalva. Ilyen körülmények közt alapos a remény, hogy a tisztek fizetésének javítása már 1908-ban valóra fog válni. A két kormány közt minden tekintetben egyértelműség jött létre, e részben a tegnapi közös konferencián és ha a reform életbeléptetésének határidejét most még nem lehet pontosan megjelölni, annak csak az az oka, hogy a kiegyezéssel a parlamentek még nem végeztek

Budapest, október 28.

A képviselőház holnap, kedden d. e. 10 órakor ülést tart, melyen az indemnity tárgyalását kezdi meg.

A függetlenségi párt értekezlete. Az országgyűlési függetlenségi és 48-as párt e hó 30-án, szerdán délután hat órakor értekezletet tart, amelyen a kiegyezési javaslatokkal foglalkozik.

A koalíció értekezlete. A szövetségi pártok, az országgyűlési függetlenségi, alkotmány- és néppárt folyó hó 29-én, kedden délután 4 órakor az országgyűlési függetlenségi és 48-as pártkör tanácstermében közös értekezletet tartanak, amelyen az alkotmánybiztosítókról szóló törvényjavaslatokat veszik együttes tárgyalás alá.

A nemzeti képviselők értekezlete. A nemzeti képviselők ma délután öt órakor dr. Mihályi Tivadar elnöklésével értekezletet tartottak, melyen elhatározták, hogy az indemnity vitában részt vesznek. Álláspontjukat dr. Mihályi Tivadar fogja képviselni, ki határozati javaslatot fog benyújtani. Más kérdésekkel az értekezlet ma nem foglalkozott, mert a tagok közül többen még nem érkeztek a fővárosba. Horvát képviselő az értekezleten nem jelent meg. Az erre vonatkozó hírlapi közlést, amelyet ők tettek közzé, most megczáfolják. Ha — úgy mondják — mi a horvátokkal szövetkezni

akarnánk, akkor nem volna szükséges, hogy együttes értekezletet tartunk, úgy is hamarosan meg tudnánk egyezni. A nemzetiségiek egyébként még e héten értekezletet tartanak, melyen a többi parlamenti párthoz való viszonyt és a kormány javaslataival szemben elfogalando álláspontjukat foglalják megbeszélni.

A kiegyezési javaslatok.

— A közgazdasági bizottság ülése. —

Budapest, október 28.

Ma kezdődött meg a kiegyezési javaslatok parlamenti tárgyalása. A közgazdasági bizottság vette először tárgyalás alá ezeket a javaslatokat, amelyeket Földes Béla előadó ismertett közel egy óráig tartó gyönyörűen megokolt, tartalmas előadásban. Nagy Ferenc nyomtatékkal hangoztatta, hogy az elért közjogi vívmányokra az alkotmánypárt is nagy súlyt fektet. Fontos volt Wekerle Sándor miniszterelnöknek az a kijelentése, hogy nagyon téves az a híresztelés, hogy a kormány a fogyasztási adók emelését tervezi. Ilyesmirel csak a szeszadónál lehet szó, míg a bor- és huszfogyasztás terén a kormány nemcsak aadóemelésre nem gondol, hanem arra törekszik, hogy a közlakosság szükségletei könnyebben kielégíthetők legyenek.

A bizottság délelőtt általánosságban tárgyalta le a javaslatokat, délután pedig részleteiben is elfogadta.

Tudósításunk a következő:

A kiegyezés a közgazdasági bizottságban.

A képviselőház közgazdasági bizottsága ma délelőtt tíz órakor ülést tartott gróf Batthyány Tivadar elnöklésével. A kormány részéről Wekerle Sándor miniszterelnök, Darányi Ignác földművelésügyi miniszter, Popovics, Sztéryni és Mezőssy államtitkárok voltak jelen.

Gróf Batthyány Tivadar elnök az ülést megnyitva, átadja a szót Földes Bélának, hogy előadói tervezetét terjeszse elő.

Az előadó beszéde.

Földes Béla előadó kiemeli, hogy a kiegyezési mű a részleges likvidáció műve. A magyar államcsőrt elhomályosító és a centralizmus önámítását tápláló kétértelműség megszűnt, a közjogi frazeológia teljes purizmussal és öntudatosan keresztülvitett. Többé kétséget nem szenvedhet, hogy a külföld a magyar állammal csak a magyar állam közegei útján juthat megállapodásokhoz.

Midőn a többségi pártokból alakult koalíciós kormány egy súlyos válság után az alkotmány visszaállítása érdekében az ország ügyeinek vezetését átvette, az alkotmányellenes kormány közreműködésével az új vámrendszer és a vele kapcsolatos kereskedelmi szerződések már életbe voltak léptetve, még pedig tíz évi tartammal. Ezt a helyzetet kénytelen volt a kormány és az ország elfogadni. Ily körülmények között az önálló gazdasági berendezésre való törekvésben arra kellett a kormánynak szorítkozni, hogy annak jogi strukturáját megmentse, lehetőleg következetesen kifaragja, hogy többé a lényeg tekintetében se támadhasson kétely. Autoritativ oldalról elismertett, hogy az eddig uralkodó felfogás és az eddigi törekvés ezen felfogás fenntartására végleszámolás alá jutott a mostani szerződéssel és többé sem befelé, sem kifelé az az előszeretettel táplált, közjogi tévedés, mintha Magyarország önálló államisága tökéletlen volna, fenntartható nem lesz. Más nemzetek helyzetében talán ezen eredménynek nem volna jelentősége, de a magyar állam önállóságának elhomályosítására nemzedékeken keresztül irányított aknamunkával szemben ezt az eredményt kicsinyelni nem lehet. Az állami élet annyi pontján odahelyezett az önálló államiság jelvénye, hogy a legvakmerőbb közjogi rabuliztika sem vonhatja kétségbe állami életünk önállóságát. Hogy már a befejezett tényekkel szemben is, a szövetség helyébe a szerződést léptették a közösség lazítása és a magyar állam önállóságának megerősítése. Hogy ez nemcsak képzelődés, azt mutatja az a szenvedélyes harcz, melyet az osztrákok ez ellen folytattak, mutatja az, hogy annak következményeit le is vonták, amennyiben a szerződési viszony mellett, mint látni fogjuk, kedvezményeket megtagadtak, melyeket a szövetségesnek hajlandók lettek volna megadni. A szerződési viszonyból folyólag a szerződésen ezentúl a két állam kormánynak aláírása szerepel, éppúgy, mint idegen államok között kötött szerződésekénél. Ezentúl a többi külföldi államokkal kötendő szerződések, nem úgy, mint eddig, Ausztria-Magyarország, hanem a két állam számára kötetnek és a két állam képviselői által íratnak alá. Ennek az a fontos következménye lesz a jó-

vóban, hogy a külföld tudja, hogy kereskedelmi szerződések a magyar állam törvényes tényezőinek hozzájárulása nélkül egyáltalában megkötni nem lehet. Minthogy pedig a most kötött szerződés elvei irányadók a harmadik államokkal szemben, ezeket a nemzetközi jog is kénytelen tudomásul venni, mi a közelmúltban előfordult rendeleti uton való életbeléptetés ismétlését lehetetlenné teszi.

A hitelügy terén legfontosabbak a jegybankügy iránt történt megállapodások. Az osztrák kormány tudvalevőleg a legnagyobb csökönységgel védte a junktimot. A magyar kormány a junktimot határozottan visszautasította és már a kiegyezési mű teljes meghiusulása fenyegetett, midőn az utolsó órában sikerült az osztrák kormány ellentállását legyőzni. Így a bankkérdés a kiegyezéstől elválasztott. Ha ez csak negatív eredmény is, de az adott helyzetben vivmány, mert fentartja a lehetőséget az önálló jegybank felállítására. Most a nemzet kezébe van letéve, az fog dönteni azon kérdés fölött, vajon a legközelebbi tíz esztendőben mikép tartja czélirányosnak a bankügyet rendezni. Hogy itt politikai reflexiók is beleiátszanak, kétséget nem szenved, de jogosult. De tagadhatatlanul szerepelnek fontos közgazdasági szempontok. Mert habár el kell ismerni, hogy az osztrák-magyar jegybank ma egy hatalmas pénzintézet, — ezen erős pozícióját, mellékesen megjegyezve, részben a magyar oldalról sürgetett valutaszabályozásnak köszöni, — habár el kell ismerni, hogy a magyar hitelszükségletet általában kielégíti, a paritást gondosan keresztülviszi és kiváló szakértelemmel vezetetik, de hogy, különösen Magyarország szempontjából, tökéletesebb szervezet nem lehetne képzelni, mégis túlzás volna. Kétséget nem szenved, hogy például a német birodalmi bank intézeti hálózata sokkal sürűbb, a skót rendszertől egészen eltekintve, hogy a francia bank a kisember hitelszükségletét sokkal tökéletesebben előgíti ki. Igaz, hogy súlyos aggodalmakat keit Magyarország fizetési mérlegének kedvezőtlen állapota, de ez aggodalmak tulozatnak is, mert még sincs kizárva a valuta fenntartása, csak áldozatokra van szükség, de ezeket minden állam kénytelen kisebb-nagyobb mérvben a metálistusznak hozni. Sőt még az az aggodalom is tulzott, mintha a valutát csakis erős kamatlábemeléssel lehetne az aranykiszivárgás ellen védelmezni, mert rendelkezésre állanak más eszközök is, mint azt más államok példája mutatja. Azonban bizonyos az, hogy föltétlenül szüksége lenne egy államháztartásunkban, mint közgazdaságunkban mélyenmenő reformokat létesíteni, hogy egyfelől fizetési mérlegünk rosszabbodását megakadályozzuk, másfelől fizetési rendszerünket tökéletessítsük és a metálistusm nyomását lehetőleg enyhítsük.

Az előadó tartalmas, kerek előadását zajos helyesléssel fogadták.

Az általános vita.

Kelemen Samu szólalt föl utána s felvilágosítást kért a transitó tarifák leköötöttségét illetőleg és kérte, hogy a hajózási tarifák is le vannak-e kötve az egyezmény tartamára. A Kassa-oderbergi vasút kérdésére vonatkozólag megjegyzi, hogy a kettős vágány és egyéb Magyarországnak kedvező létesítményekkel szemben báró Beck az osztrák parlamentben kijelentette, hogy egy Teschenben létesítendő osztrák forgalmi igazgatóság e hatáskört adminisztratív és forgalmi politikai szempontokból ellensúlyozni fogja. Kérte tehát, minő hatáskör biztosított ennek az igazgatóságnak, megilleti-e azt valamelyes tarifafog. A horvátországi likai vasuttra nézve szintén ellentmondást lát báró Beck és a miniszterelnök nyilatkozataiban.

Sztéryni József államtitkár mindenképp kimentü Kossuth Ferenc kereskedelmi minisztert, akit betegsége akadályoz a megjelenésben és aki általa kéri a bizottságot az előterjesztett törvényjavaslatok elfogadására. Mielőtt a Kelemen által felvetett kérdésekre felelne, reflektálnia kell az előadó nagyszabású előadásának egy pontjára, mely kérdés jellegével bírt, nevezetesen a két állam külkereskedelmi statisztikája meg fog-e magyar nyelven is lenni? Erre nézve kijelenti, hogy a szóbanforgó statisztikát jövőben vagy kétnyelvűnek vagy külön-külön magyar és németnyelvűnek kívánja a magyar kormány és az e tekintetben kötendő egyezményt csak ily értelemben lesz hajlandó megkötöni.

A tarifa megállapodására vonatkozólag megjegyzi, hogy az nemcsak a vízi állomásokra vonatkozik, hanem a többi magyar állomásra is és a kiegyezés tartamára biztosítva van és ez csak közös egyetértéssel módosítható. Ha ez nem sikerülne, maradna a mostani tarifa.

A mi a Kassa-oderbergi vasuttra vonatkozó kérdést illeti, arra nézve megjegyzi, hogy a Teschenben létesítendő osztrák üzletigazgatóságnak nem lesz több hatásköre, mint az eddigi üzletvezetőségnek volt, sőt kisebb lesz, mert most befolyása van a magyar vonalakra is. Ez pedig meg fog szünni. Lényegileg az a változás, hogy az üzletigazgatóságnak a személyzete osztrák lesz.

A dalmát vasutakra megjegyzi, hogy az nem kedvezés az osztrákoknak, mert a likai vasut kiépítése a horvátoknak tett régebbi ígért beváltása. Az osztrák miniszterelnök s a magyar miniszterelnök

baszéde közt nincs ellentét, mert báró Beck azért említett fix terminust, mert mi is azt követeltük a kassa-oderbergi vasutnál létesítendő változásokra vonatkozólag. Ugyanerre az időre kell meglennie a dalmát vasutnak is. A magyar miniszterelnök azért nem említett terminust, mert a horvátokkal szemben fentartotta azt a követelést, hogy a határvidéki alaphoz a vasutépítéshez nyolcz millióval járuljanak hozzá. A forgalommegosztásra és díjképzésre jogaink nem változtak. Végül szembeszállt azzal a felfogással, mintha a vasut Fiume érdekeit bántaná.

Szabó Kálmán jobban szeretne volna a reciprocitást, mint a kiegyezést. Szeretne arra vonatkozó határozatot, hogy 1917-ben felállítsuk a vámsorompót. Politikai kényszerből azonban megsavazza a kiegyezést. Még az iránt intéz kérdést a miniszterelnök, hogy a kormány miért nem támogatja kellőképp a kis pénzintézeteket.

Bernát István a kiegyezést, mert a gazdasági érdekeket megvédve látja benne, elfogadja. A tőzsdereformot illetően, valamint a Fiume-Vencze-alai lisztzállítási utra vonatkozólag intéz kérdéseket.

Wekerle Sándor miniszterelnök: Szabó Kálmán fejtegetéseivel szemben utal arra, hogy a kormány eredeti programja az volt, hogy a két ország viszonya szerződéses formában rendezzék, de a kormány megfontolta azokat az eshetőségeket is, amelyek abban az esetben állhatnának elő, ha a kiegyezési tárgyalások meghiusulván, a két állam egymáshoz való viszonya a reciprocitás alapján lenne szabályozandó. Első kérdés az volt, hogy Ausztria fentartaná-e a reciprocitást a jelenlegi alapon. Sainos, erre semmi garancia nem volt nyerhető. Ausztria arra az álláspontra helyezkedett, hogy a reciprocitás esetén öt semmi egyéb nem korlátozza velünk szemben, mint legfeljebb a külügyi államokkal már megkötött szerződések, egyébként teljesen szabad keze van velünk szemben. Ily körülmények között helyesebbnek tartottuk az egyezség megkötését, mint a reciprocitás alapján való lavírozást. Az az eshetőség, hogy a reciprocitás alapjára helyezkedjünk, különben még nincs kizárva. Megtörténhetik, hogy Ausztriában nem lesz elfogadva a jelen kiegyezési javaslat. Az odaát a kiegyezés ellen megindult kampagnet ne tessék csak taktikának tekinteni. Igen erős pártot hevesen támadják a javaslatokat és erősen tartja magát az az argumentum, hogyha 1917-ben vagyis likvidálunk, csináljuk meg már most a különvált, amikor Ausztria sokkal erősebb. Én remélem, hogy a javaslatok odaát is el lesznek fogadva. Legutóbbi bécsi időzsem alatt is iparkodtam eziránt tájékoztatást szerezni, mert az ország érdekében valónak tekintem a békés meggyezést. Ami a retorziót illeti, arra nekünk is vannak fegyvereink, de a cél a béke. Azt mindenkinek el kell ismerni, hogy geográfiai helyzetünk hátrányosabb. Ezt a geográfiai helyzetet megváltoztatni nem lehet. Reparálni sem lehet máról holnapra. Ahhoz idő kell. Az 1917-ig tartó 10 esztendő talán elég lesz arra, ha okosan felhasználjuk.

A gazdasági önállóság nemcsak abból áll, hogy a vámsorompókat felállítsuk. Annak sok előfeltétele van.

Legfontosabb a pénz- és hitelviszonyok rendezése. Magángazdaságunk erősödése államunk tőkegazdagodása, pénzkészleteink felszaporítása. Az Ausztriával való harc esetén kétségkívül visszaöngölnének a magyar papírok. Az első feladat tehát, hogy az ország részére teremtsünk, kerítsünk, előkészítsünk külföldön olyan piacot, amelylyel az Ausztriával való harc esetén appellálni lehessen. Az angol tőkére feltétlenül nem számíthatunk. Nekem az angol tőke ipari vállalkozását illetően nincsenek konkrét adataim, hanem azt mondhatom, hogy már a múltban tételt más irányban kísérlet az ország részéről az angol tőke megnyerésére, de eredménytelenül. Voltak ugyan egyes nagytőkék, amelyeknek principiumok, hogy minden állam papírjából szereznek be és ezek magyar járadékpapírokat vásároltak, de az angol kisebb tőke teljesen tartózkodó maradt velünk szemben.

A gazdasági önállóságot megnehezíti a geográfiai helyzetünk is. Ezt a helyzetet kiviteli irányunk függetlenítésével kell reparálnunk. Szárazföldön ez igen nehéz, Ausztria, mintegy gyűrű, vesz körül. A vízutak terjesztésével kell tehát megpróbálni. Ilyen irányban már vannak is javaslatok, amelyek csak előterjesztésre várnak. Kísérletet kell tenni ilyen irányban gazdasági akciókkal, főképp pedig arra, hogy a külföldi gazdákörökkel szemben bizonyos gazdasági relációk fentartassanak és biztosítsanak.

Ami magát a meggyezést illeti, annak közjogi előnyeit részletesen kifejtette az előadó, magam is elismerem azok nagy jelentőségét, de a szerződésnek lényeges előnyét tekintem gazdasági szempontból, hogy 1917-re a szabad kéz teljesen fenn van tartva, az automatikus meghosszabbítás teljesen ki van zárva.

Az autonóm vámtarifa törvénybe van iktatva, tartama határidőhöz nincs kötve. Ha 1917-ben különválnak, van legalább alapunk a vámtarifában, melynek határozmányai Ausztriára is épp ugy kötelezők, mint a külföldi államokra, a mi nagy gazdasági vívmány.

Nem áll az, amit Szabó a szakkörök mellőzését illetően mondott. A szakkörök igenis be lettek vonva a tanácskozásokba. Az azonban bizonyos, hogy a szakkörök álláspontja nem igen állott harmóniában a sajtó álláspontjával. A szakkörök ugyanis a gazdasági meggyezés mellett nyilatkoztak. A meggyezés létrejötté hatályos bepolitika folytatását is lehetővé fogja tenni.

Az állami pénzek elhelyezésének fölvetett kérdését illetően nem helyeselt, hogy az állam tulajdonon a nagy intézeteken és rátérjen a kisebb pénzintézetek segélyezésére. Nem hiszem, hogy a világon legyen még állam, Amerikát sem véve ki, amely olyan messze elmenjen ebben a tekintetben, mint mi. De a határán túlnemmi annyit jelentene, mintha az állam maga is pénzkölcsönző intézet lenne. Az állam zálogleveleket sem vásárolna, ellenben a zálogleveleket kibocsátó intézetek helyzetét igenis iparkodunk megkönnyíteni. Az állam maga sem rendelkezik nagy készletekkel. Mikor a kormány átvette az ország ügyeinek intézését, nem rendelkezett pénztári fölöslegekkel. Ma már rendelkezünk annyi készlet felett, ami normális helyzetben elég. Egyébként is, mikor egész Európában, sőt a világ pénzpiacain a kamatláb folyton emelkedő tendenciát mutat, magának az államnak is kell bizonyos készletek felett rendelkezni, mert minden emissziótól az állam lehetőleg tartózkodni kíván.

Áttérve a Szabó t. tagtársunk által megpendített deklarációra, a vámsorompóknak 1917-ben való felállítását tekintetben, ilyen deklarációt nem tartok indokoltnak. Gyakorlati jelentősége és haszna nincs, ellenben a legintenzívebb ellenakciónak provokálásra alkalmas. Idő előtti minden indok nélkül. A dalmát összeköttetésre az kell megjegyznem, hogy én a forgalmi dolgokat forgalmi szempontból itélem meg. Természetes forgalmi összeköttetést mesterséges uton nem lehet elfojtani. A likai vasut létesítését mi korábban elhatároztuk, mintsem a kiegyezési tárgyalások megkezdődtek. Mi már régebben értekezletet tartottunk a horvát képviselőkkel és ott meggyeztünk a vasut létesítése felett, kölcsönös feltételek mellett. Ezek egyike, hogy mi a vasutépítéshez a határvidéki alaphoz bizonyos hozzájárulási összeget kapjunk. Ilyen irányban tárgyaltam az új bálnal is.

A tőzsdéről kívánok még szólni. A reform tekintetében egyebet nem adhatok elő, mint amit a képviselőházban mondtam. A reform az irreális játék kiküszöbölését és a játékszenvedély csökkentését célzó forma olyformán, hogy a tőzsdéi ügyletek az arra hivatottak körére szoríttassanak. Abszolúte nem kívánom a lajstromrendszer behozatalát, hanem a tőzsdéi intézőségével harmóniában óhajtom a reform keresztülvitelét. Önként értődik, hogy a reformra vonatkozó törvényhozási intézkedéseknek általános határozatait ki fognak terjedni minden tőzsdére.

Több kisebb jelentőségű felvilágosítás a miniszterelnök beszédét így fejezi be: Mi sohasem vitattuk, hogy a kiegyezés fényes. Olyan viszonyok között, mint aminek között mi tárgyalunk, jobbat alig lehetett elérni. De a gazdasági és politikai indokok alapos mérlegelésével a kiegyezést megkötendőnek tartottuk és ugyanazért úgy hiszem, nyugodtan ajánlhatom annak elfogadását.

Nagy Ferenc kijelenti, hogy bár 67-es alapon áll, mégis örömmel üdvözli a kiegyezést.

Ság Manó a fogyasztási adók felemelését illetően intéz kérdést.

Szterényi József államtitkár azok kapcsán, amiket a miniszterelnök Bernát Istvánnak felvilágosításul megadott, megjegyzi, hogy a magyar malomiparunk semmi oka sincs aggodalomra; a kiegyezés folytán megszünt az ok Ausztriára nézve, mely a reciprocitás esetén beállt volna. Most a gabona és liszt differenciális tarifálására nincs több semmi ok, ilyennek alkalmazása egyenesen a kiegyezés szelleme és tendenciája ellen lenne, már pedig nincs okunk és jogunk az osztrák kormánytól a kiegyezés-szel szemben illojalitást feltételezni. Ez irányban különösen biztosítást is nyertünk, hogy semmiféle intézkedés nem fog tetetni, amint természetesen nekünk is ily teljes illojalitással kell Ausztriával szemben eljárunk. A dalmát lisztforgasztási adót illetően nem zárkozhatik el a kormány méltányos átmenettől. A tisztességtelen versenyről szóló törvényjavaslatot a kereskedelemügyi miniszter ur még lehetőleg az év folyamán be akarja terjeszteni, mely a tisztességtelen verseny elleni védelemben annyira fog menni, mint bármely európai államban elmentek. Egyébként irányadó lesz erre nézve a nemzetközi unió, melybe Magyarország önállóan fog beléphetni, amit eddig nem tehetett. A kartellek és trösztök ügye azonban ide nem kapcsolható be; ezzel a kérdéssel a miniszter külön foglalkozik, de ez a legnehezebb kérdések egyike, melyet sohasem sikerült még megoldani. Végül a szaktudósítottak illetően megjegyzi, hogy ezt az intézményt a kormány fejleszteni törekszik, jelentések közzétételnek a kereskedelemügyi minisztérium hivatalos lapját képező „Közgazdasági Értesítő”-ben, melyet hivatalból fog ezután a bizottság összes tagjainak megküldeni.

Wekerle Sándor miniszterelnök: A blokk kérdését nem lehetett tovább halasztani. A domaniális kölcsön 1912-ben lejár. Tehát amikor ez a kérdés megoldható volt, nem lehetett tovább elodázni az egész

blokk-kérdés rendezését. A fogyasztási adók tekintetében is meg kell egyezni. A szabad forgalom kétoldalu fegyver. Bizonyos megkötöttségbe bele kellett menni, hogy magunkat fedezzük. Hogy például ilusztráljam, az osztrák kormány az osztrák szesziparnak adhat olyan bonifikációkat, amelylyel a magyar szeszipart jelentékenyen megkárosítja. A megkötöttség nekünk is érdekünk. Más lesz a helyzet 1917-ben, amikor szabad rendelkezési jogunk feléled az egész vonalon.

Nyilatkozni kívánok a fogyasztási adók felemeléséről, illetően arról az intenczióról, melyet ebben a tekintetben nekem — egész tévesen — imputálnak. Mint már az expozéban is kifejezetten kifejtettem, fogyasztási adók emeléséről szó sem lehet, egyedül a szeszadónál. Itt elsősorban a kisföldék ügyét kívánom felemelni. A bor és húsipari adó felemeléséről szó sem lehet. A közlelmelés rendezésével foglalkozunk. A rendezés alatt nem egy közvetítő megrendszabályozást értek, hanem a kérdés gyökeres rendezését magának a termelésnek és az értékesítés irányítását oly módon, hogy maga a megélhetés tetsékes lehetőleg olesóbbá. Hogy ebben az irányban adomelésről nem lehet szó, talán nem szükséges bővebben fejtegetni.

A képviselő kérdésére össze nem kapcsolható a kiegyezési javaslatokkal. Az 1867 : XII. törvénycíkket minden magyar közjogász úgy fogta fel, hogy az a nemzet és a fejedelm közötti meggyezés. Ebben a törvényben van szabályozva a külképviselet is. Ezen közigazgatási feladása nélkül nem lehet a külképviselet kérdésének rendezését a kiegyezési tárgyalások keretében belevonni. Tagadhatatlan, hogy nemcsak minálunk, de általában az a panasz, a konzuli intézmények ellen, hogy a konzulátusok inkább diplomáciai tevékenységet próbálnak kifejtetni, mint kereskedelmi, amely hiányon mi a gazdasági szaktudósítottok után próbálunk segíteni.

Ami a nyelvi kérdést illeti, e tekintetben panaszra nincs ok. A konzuli akadémián már két év óta kötelezővé van téve a magyar nyelv tudása. A magyar állampolgárok alkalmazása tekintetében sem állunk rosszul. Egyébként ismételtem, a kérdésnek a kiegyezési tárgyalásokkal való összekapcsolása közjogi álláspontunk feladása lenne, amit remélem senki sem óhajt.

Baththyány Tivadar kijelenti, hogy bár nem szokásos, az elnöki székéből tiltakozik az ellen, hogy a dalmát vasut ügye másképp került szőnyegre, mint a horvátoknak tett engedély.

Ezután a kiegyezési javaslatokat általánosságban elfogadták és délután négy órára elhalasztották a részletes tárgyalást.

A részletes vita.

A közgazdasági bizottság délután 4 órakor folytatódólag ülést tartott, amelyen a kiegyezési javaslatok részleteit tárgyalták.

Nagy Ferenc a II. III. cikket nem találja egymáshoz teljesen kongruensnek és e tekintetben felvilágosítást kér.

Szterényi József államtitkár felvilágosítja, hogy a II. cikk a múltban kötött és jelenleg érvényben lévő szerződésekre vonatkozik, a III. cikk pedig a jövőben kötendő szerződésekre. Ezért nem fedi egymást a két pont.

A IX. cikkkel ismét Nagy Ferenc kért felvilágosítást, mire Szterényi József államtitkár felvilágosításul megjegyzi, hogy ezen cikkben a mi teljes önállóságunk van biztosítva a suvarozási jog tekintetében.

Nagy Ferenc és a bizottság a felvilágosítást tudomásul vették és a javaslatot részleteiben is elfogadták.

A közgazdasági bizottság ezután rátért az 1851. évi vasuti üzletrendtartás hatályának további fenn-tartásáról és a mustra- és mintaoltalom ideiglenes szabályozásáról szóló törvényjavaslat tárgyalására.

Nagy Ferenc az iránt intézett kérdést, hogy mennyi időre tervezetik a törvény hatályát. Majd utalt arra, hogy a házalási patens hatályát a kiegyezési javaslatok elfogadásával megszünt, az új törvény pedig még nincs kész, mi módon lesz tehát ez a kérdés az interregnum tartama alatt szabályozva?

Szterényi József államtitkár Nagy Ferenc kérdéseire felvilágosításul közli, hogy a kereskedelmi miniszter nem kíván ezzel a törvényjavaslattal hosszú időre szóló felhatalmazást igénybevenni, sőt máris tett intézkedéseket arra nézve, hogy ugy az üzletrendtartásra, mint mustra- és mintaoltalomra vonatkozó törvényjavaslatot legkésőbb egy év alatt beterjeszthesse. Az üzletrendtartásra vonatkozólag a miniszter már hetekkel ezelőtt felhívta az összes vasutársaságokat részletes javaslataik előterjesztésére, mert érvényesíteni akarja lehetőleg az összes gyakorlati tapasztalatokat, a mustra- és mintaoltalom pedig kapcsolatban van a szabadalomról és a védjegyekről szóló törvényjavaslatokkal, amelyek szintén munkában vannak, úgy, hogy egy éven belül ezek együttesen lesznek előterjeszthetők. A házalást illetően a helyzet egészen más. Ez ideiglenesen rendelteti uton fog szabályoztatni, mert erre nézve törvényes akadály nincs, a rendelteti intézkedés ideje-

Korán meg fog történni és a jövő év folyamán elő fog terjesztetni ez is.

A bizottság azután általánosságban és részleteiben is elfogadta a javaslatot.

A gyáriparosok a kiegyezésről.

A Magyar Gyáriparosok Országos Szövetségének nagyválasztmánya ma délután négy órakor Chorin Ferenc főrendiházi tag elnöklésével ülést tartott.

Az ülést Chorin Ferenc elnök azzal nyitotta meg, hogy az ülésnek főtárgya véleménynyilvánítás a kiegyezés felett, melyet a kormány az Ausztriával való gazdasági viszonyunk rendezése tárgyában kötött. Az új kormány feladata volt a kiegyezési tárgyalások megkezdése. Nehéz helyzetben volt a kormány. Ugyiszólván megkötött kezekkel indult a tárgyalásokba, mert Magyarország meg volt fosztva attól a hatalmas eszköztől, amelyet az 1867. XII. t. cz. neki biztosított, hogy gazdasági viszonyait vámsorompók felállításával önállóan rendezhesse. De meg volt fosztva attól is, hogy a vámtarifa tételeit, mint kompenzációs tárgyakat használja fel bizonyos gazdasági előnyök elérése végett. Ilyen viszonyok között jött létre a kiegyezés, melyet itt tárgyalni ma alkalmunk van. Véleményemet erről a kiegyezésről abban foglalom össze, hogy súlyos áldozatokkal járt az ország. Ha igazságosak akarunk lenni, újból hangoztatnunk kell a kormány nehéz helyzetét a kiegyezés megkötésénél. S amikor az ország a kiegyezés sorsa felett dönt, mérlegelnie kell, hogy a kiegyezés elfogadása által nem teremtenek-e biztosabb alapot közgazdaságunknak, mintha annak visszavetésével az országot a gazdasági harc és politikai krízis bizonytalan esélyeinek teszszük ki, mely súlyos sebeket ejthet ugyan Ausztria közgazdaságán is, de a magyar közgazdaságra is nagy veszélyeket rejt magában. Sokan a kiegyezéstől békésebb idők bekövetkezését várják, melyben Ausztriával együtt munkálkodva nagyobb súlylyal jelenhetünk meg a világpiacon. Ez mindannyiunk őszinte óhajta. És mégis mit látunk? Hogy míg Magyarország részéről — bár a kiegyezést tagadhatatlanul bizonyos rezignációval veszi tudomásul — Ausztria ellen egy ellenséges szó sem halatszik, addig Ausztria parlamentje rosszindulatú rágalomokkal támad bennünket, diszkreditálni igyekszik parlamentünket, kormányunkat, egész politikai rendszerünket, megingatni állami egységünket és aláadni a külföldnek a magyar nemzetgazdaság megszilárdulásába vetett hitét. Ha ilyen viszonyok között az együttműködés lehetetlen lesz, ha a béke olajága nem termi meg azokat a gyümölcsöket, amelyeket várunk, ezért a felelősség bennünket nem terhel. Azokra az osztrák vezető politikai körökre háritjuk, melyek nem azt nézik, hogy mi használ Ausztriának, hanem, hogy mi árt Magyarországnak.

Hegedüs Loránt ügyvivő igazgató beterjeszti az igazgatóságnak a kiegyezés tárgyában készített határozati javaslatát, amely kimondja, hogy a Magyar Gyáriparosok Országos Szövetsége, tárgyalás alá véve a törvényhozás elő terjesztett kiegyezési javaslatokat, az azokban foglalt közjogi vívmányokat nem teszi vizsgálat tárgyává, mert, bár gyáriparosságunknak erős érdeke van közjogi haladásunk iránt, az új megállapodásoknak idevágó rendelkezései politikai tekintetből itélendők meg. Kötelességének megfelelően, közgazdasági és ipari szempontból beható vizsgálat alá vette a javaslatok tartalmát s megállapította azt, hogy a két állam gazdasági bizonytalanságának megszűnése, a függő kérdések ellentéteinek elsimulása előnyösen fog hatni a mi közgazdaságunkra s a békés rendezés egyetlen érdeke volt úgy a szomszéd államnak, mint a mi hazánknak.

A választmány a határozati javaslatot Bacher Emil, Surányi Béla és Jellinek Lajos felszólalása után egyhangulag elfogadta, Bacher Emilnek azzal a pótjával, hogy abban a törvényhozás és a kormány figyelmét az alai u. n. Streckenzugsverkehr megszüntetésére és a magyar malomiparra ebből származó hátrányokra is felhívja.

Következett azon szénszállítási feltételek tárgyalása, amelyeket a Magyar Gyáriparosok Országos Szövetsége és a Magyar Bánya- és Kohó-

vállalatok Egyesületének kiküldöttjei hosszas tárgyalások után közösen megállapítottak.

Chorin Ferenc elnök az e tárgy felett való tanácskozás tartamára az elnökiést Leipzig Vilmosnak adván át, Hatvany-Deutsch József előadó nagy figyelemmel hallgatott hosszabb előterjesztésben ismerteti a feltételek tervezetét, amely arra törekszik, hogy a szénfogyasztók s a széntermelők közt fennállott eddigi ellentéteket méltányos kompromisszum után kiküszöbölje.

Szende vezérigazgató, Fodor István, Rechnitz Béla, Goldberger Leó, Déry Károly, Langfelder Ede, Henik István, Lázár Pál műegyetemi tanár, Weisz Berthold, Freund István, Szende Károly, Hegedüs Lóránt ügyvezető igazgató és Goldberger Ödön felszólalásai után a nagyválasztmány abban állapodik meg, hogy szombaton délután négy órakor tartandó következő ülésében folytatja a feltételek tárgyalását.

A kiegyezés és az ország.

A tegnapi vasárnapot ismét számos képviselő használta fel arra, hogy választóival érintkezésbe lépjen és őket a kiegyezés tartalmáról felvilágosítsa. A legtöbb helyen a választók helyeselték a kormány magatartását.

Nagykőrösről jelentik: Barabás Béla orsz. képviselő a függetlenségi párt intéző bizottságának tegnapi ülésén kijelentette, hogy, bár érzelmeivel ellenkezik, de a kényszerítő helyzetnek engedve, megszavazza a kiegyezést. A bizottság Barabásnak bizalmat szavazott. A képviselő november 10-én tartja beszámolóját.

Zentáról jelentik: A zentai függetlenségi és 48-as kör vasárnap, folyó hó 27-én tárgyalta Kalmár Simon tagnak azon indítványát, mely szerint a kör foglaljon állást a kiegyezési javaslatok ellen s hívja fel orsz. képviselőjét, hogy azok ellen szavazzon s az orsz. függ. körből lépjen ki. Lovász Andor országgy. képviselő hosszú beszédben ismertette a kiegyezési javaslatok vívmányait, azok létrejöttének körülményeit s azon esetleges eredményeket, melyek a javaslatok meg nem szavazása s a kormányválság esetében beállnának. A képviselő beszédének hatása folytán a függetlenségi kör Kalmár Simon indítványát elvetette s nagy lelkesedéssel bizalmat szavazott a kormánynak s országgyűlési képviselőjének.

Nagyenye dről jelentik: A nagyenyedi függetlenségi és 48-as párt tegnap rendkívüli közgyűlést tartott, amelyen Gáspár János, a kerület orsz. képviselője a kiegyezésről nyilatkozott. Részletesen ismertette a kiegyezés vívmányait és eközben a kormány iránti bizalmának adott kifejezést. A kormánynak a nemzeti bank megvalósítása érdekében elfoglalt álláspontjára való tekintettel a kvótát megszavazza. A választók bizalmat szavaztak a képviselőnek és sürgönyileg üdvözölték a kormányt és Kossuth Ferencet.

Gyöngyösön szintén volt függetlenségi pártgyűlés vasárnap, amelyen egyuttal beszámolt Török Kálmán képviselő is. A pártgyűlés Kossuth Ferencnek a következő sürgényt küldte:

Török Kálmán országgyűlési képviselőnknek mai pártgyűlésünkkel kapcsolatosan tartott beszámolója alkalmából a gyöngyösi függetlenségi és 48-as párt hazafias üdvözlét küldi Nagyméltóságodnak, annak kijelentése mellett, miszerint pártunk teljesen nyugodt és meg van győződve, hogy Nagyméltóságod körültekintő bölcseséggel és az ország súlyos viszonyainak mérlegelésével vett részt a kormány küzdelmes munkájában, melylyel a kiegyezést megalkotta. Tántoríthatatlan hittel, bizalommal is vagyunk, hogy Nagyméltóságod államférfiai hivatottsága és példás hazafisága függetlenségünk fokozatos elérésének egyik legnagyobb biztosítója. Dr. Borossy János, pártelnök.

Gróf Apponyi Alberthez a következő táviratot küldték:

A gyöngyösi függetlenségi és 48-as párt mai gyűléséből lelkes készséggel üdvözlö Nagyméltóságodat, mint nemzetünk kulturális és politikai életének gondviselőjéről irányítóját és pártunk törekvéseinek vezérharcosát. Üdvözlésünkkel együtt fogadjuk Nagyméltóságod ragaszkodásunk és bizalmunk legőszintébb érzelmét. Dr. Borossy János pártelnök.

Komáromból jelentik, hogy Szász József orsz. képviselő vasárnap délelőtt tartotta beszámoló beszédét, amelyben igazolta a függetlenségi pártkörből való kilépését. A kiegyezésről szólva, kiemelte, hogy a kvótáfelemlés miatt lépett ki az országos függetlenségi pártkörből, de megmarad a függetlenségi és 48-as párt tagjának, melynek elveiért továbbra is harcolni fog. Határozati javaslatot fogadtak el, melyben Szász Józsefnek bizalmat szavaztak.

Barta Ödön beszámolója.

Barta Ödön országgyűlési képviselő a függetlenségi pártkörből való kilépése óta vasárnap jelent

meg első ízben választói körében, a beregmezei felvidéki kerületben, hogy kilépését választói előtt megindokolja és egyben beszámoló beszéd keretében nyilatkozzék az aktuális politikai kérdésekről. Barta Ödön beszámolója elé nagy várakozással tekintettek nemcsak választói. Beregszászon gyűltek össze a megyének függetlenségi vezéremerei és a fevidéki kerület minden egyes községének, sőt a szomszédos függetlenségi kerületeknek is impozáns számú küldöttei, hogy Barta Ödönt elkísérjék választókerületének székhelyére, Nagyberegbe, ahol a beszámoló meghallgatására vasárnap délután 3 órára volt kitűzve a népgyűlés. A díszes magánfogatok és a parasztszekerek egész táborából álló menet nemzeti színű lobogók alatt délután két órakor indult el Beregszászról és három órakor érkezett meg Barta kerületének székhelyére, Nagyberegbe. Itt a Kossuth-terén már százakra menő választó polgárság várakozott a kerület népszerű képviselőjére, akit Nagybereg határában nagy lovas bandérium fogadott.

A gyűlést Vigváry Mihály nagyberegeli ref. lelkész, pártelnök nyitotta meg nagy tetszéssel fogadott hazafias lelkesítő beszéddel és indítványára Dudinszky Iván görög kath. esperes lelkész vezetésével tíz tagból álló küldöttség hívta meg Barta Ödönt a gyűlés színhelyére, ahol megjelenésekor lelkes éljenzésben és meleg óvációban vett részt. Ennek megszüntével Vigváry pártelnök felkérte Barta Ödönt beszámoló beszédének megtartására, mire Barta a választó polgárok feszült figyelmében kezdett beszélni.

A politika nem csupán érzelmi tevékenység — mondta többek között — hanem az értelem műve is, amelyet a hazafiai érzés és észszel harmóniában irányít. Ennek az igazságnak folyamánya az, hogy az ugynevezett taktikai kérdésekben az egy cél felé törekvők táborában is ellentétes nézetek merülnek fel. A legnagyobb horderejű és hazánk politikai életében oly nagy változást előidézt taktikai lépés, amelyet politikai pályámon átéltem, a koalíció néven ismeretes ideiglenes átmeneti alakulás létesítése volt. Nem helyeseltém, de nem elenéztem, mert csupán taktikai kérdésről volt szó. De nem lehet és nem szabad az én meggyőződésem szerint a függetlenségi pártnak a kölcsönös védelem és a külügyi képviselet céljaira szükséges költségeket Ausztria kormányával megállapítani; nem szabad lemondania vagy csak elhomályosítással is gyengítenie az önálló magyar bank felállításához való jogát, mert ezek kardinalis pontjai a függetlenségi párt programjának, mert ezek nem taktikai, hanem elvi kérdések. (Zajos helyeslés.) Nem követtem tehát érzelmi alapon a függetlenségi párt nagynevű vezérét sem, midőn saját meggyőződésem az általa legujobban kijelölt iránynyal összeegyeztetni nem vagyok képes. És mert ez a kötelék, amelyet a pártkörhöz való tartozás a kör minden tagjára nézve képez, engem a fenforgó viszonyok között meggátolna abban, hogy ezt a kiegyezési művet meggyőződésem szerint elnezhessem és bírálhassam, törvényerőre emelése ellen csekély erőmhez képest működhessek: levontam az adott helyzet konzekvenciáját, kiléptem a pártkörből.

A tisztelet és szeretet köteléke, amely engem a függetlenségi párt vezéréhez, Kossuth Ferenchez fűz, sem lehetett elég erős ilyen körülmények között arra, hogy tétovázóvá tegyen, midőn egyéni érzelmem politikai hitvallásommal és meggyőződéssel kerül szembe.

E bevezetés után Barta az aktuális politikai kérdésekről, ezek között az alkotmánybiztosítókról és a kiegyezési műről nyilatkozott.

Az alkotmánybiztosítók név alá foglalt javaslatok előterjesztésében gróf Andrássy Gyula ígéretei beváltásának egyik mozzanatát igen, de „alkotmánybiztosítókat” nem látok. Az alkotmány legfrágnásabb megsértését az a tény képezte, hogy az 1867. X. t. cz. rendelkezései a felségjogok mikénti gyakorolhatása tekintetében alkotmányunk rovására és a felségjogok terjedelme javára félremagyaráztattak. Ebben az irányban a beterjesztett javaslatok semmit sem tartalmaznak, ami a nemzetnek a jövőre nézve megnyugvást nyújthatna.

Az új kiegyezési műben hasztalan keressük az ország gazdasági, pénzügyi, kereskedelmi és politikai önállóságát. Látunk ellenben óriási előnyöket és befolyásokat, amelyeket magának Ausztria velünk szemben gazdasági fejlődésünk elnyomása és saját gazdaságának felvirágoztatása érdekében kicsikar. Nem kicsinylen én azokat a momentumokat, amelyek mind közjogi vonatkozásuak egyik-másik helyen előcsillámlanak abból a sötétségéből, amelyet a kiegyezési mű a maga egészében áraszt. Kereskedelmünk megfojtásának leghatalmasabb eszközei: a tarifák és a vasúti politika terén észlelhető. Hogy miként szerzi meg ez a kiegyezés a „gazdasági megerősödés” feltételeit, annak legkiáltóbb példáját mutatja az a vívmány, mely szerint a fogyasztási adók terén biztosítottuk magunknak azt a jogot, hogy polgártársainkat az eddiginél is kegyetlenebb módon kizsákmányolhassuk. „Nincsenek kapcsolatban a kiegyezéssel, de mégsem voltak a szabályozás keretén kívül hagyhatók” — ugymond Wekerle: az államadósság rendezése (Block) a bankügy, a kvóta. És éppen ezen kérdéseknek a rendezése körébe történt bevonása s rendezésük módja képezik a legsúlyo-

sabb, a legelviselhetősebb sérelmeket; a két utóbbi pláne egyenesen belelitékzik egy a rendezés ténye, mint módja tekintetében a függetlenségi párt programjába. A block-kérdés megoldásában a legjobb esetben 150 millióval nagyobb terhet vállalnunk el, mint amennyit az 1867. XV. t.-cz. alapján tökében vállalnunk kell. A bankügy rendezése, a jegybank felállítás, szabadalmazása, Magyarország korlátlan joga volt; a kormány mostani megegyezése korlátot joggá tette.

Senki és soha sem jogosította fel a kormányt arra, hogy a szerződés formájába öltöztetett egységes vámpáron alapuló kiegyezés létrehozása érdekében ekkora áldozatokat hozzon, még kevésbé arra, hogy a kiegyezés keretébe nem tartozó kvótakérdést is a kiegyezéssel kapcsolatba hozza, legkevésbé arra, hogy a kvóta felemelése tekintetében a nemzet akaratát előre leküsse és a kvóta feletti döntés odumát elhárítsa attól, aki a döntés jogának gyakorlatában kiméletesebb volt, mint az előtűnik fekvő megegyezés létesítői.

A legutóbbi kvótatárgyalás rendjén tételesen kimutattuk, hogy a 34.4 kvóta igazságtalan, elviselhetetlen. És mégis emeljük a kvótát és biztatjuk magunkat azzal, hogy pénzügyileg még nyerünk is a kvótafelemeléssel kapcsolatos kiegyezésen.

Hosszantartó lelkes éljen és helyeslés fogadta Barta Ödön beszédét, melynek elhangzása után Vigváry Mihály pártelnök köszönetet mondott Bartának.

Még Stefan Emil görög kath. lelkész indítványára a népgyűlés határozatilag kimondta, hogy Barta Ödön iránt a kerület választói bizalommal viseltetnek, a függetlenségi és 48-as pártkörből való kilépését helyesléssel és megnyugvással veszik tudomásul, abban a függetlenségi programhoz és elvekhez való tántoríthatatlan ragaszkodásnak és hűségnek tanujelét látják, és mindezek alapján Barta Ödön további politikai működése elé a legnagyobb bizalommal és reménységgel tekintenek.

Ezzel a gyűlés Barta Ödön lelkes éljenése mellett véget ért.

Barta Ödön kerületének még több nagyobb községét meg fogja látogatni e hét folyamán.

Szegedről jelentik: A szegedi újpárt vasárnap elnökségi ülést tartott délelőtt és délután. Az ülésen azt beszélték meg, hogy az októberi közgyűlés elé nyújtandó indítványukat, amelyben a kiegyezés ellen foglalnak állást, miképpen fogalmazzák meg. Végman Ferenc, a párt elnöke ugyanis kijelentette, hogy az indítvány, vagy annak elfogadása esetén a közgyűlési határozat nem bizalmatlanság akar lenni a kormányval szemben, hanem csak annak adnának kifejezést, hogy a kiegyezéssel nincsenek megelégedve s a feliratról inkább az tűnnék ki, hogy a koalíziós kormány további programjának keresztülvitelére olyképp törekedjék, hogy az nemzeti megegyezést keltsen. A szegedi újpárt keresi a közleledést, hogy az indítványhoz a függetlenségi párt is hozzájáruljon.

A budapesti kereskedelmi és iparkamara helyiségeiben az ország valamennyi kereskedelmi és iparkamarájának képviselői szombaton és vasárnap országos kamarai értekezletet tartottak és a kiegyezés kérdésével foglalkoztak. Az értekezleten Lánczy Leó, a budapesti kamara elnöke, főrendiházi tag elnököt. Az országos értekezlet határozatban kimondta, hogy a kiegyezési javaslatok törvényhozási elintézését az ország érdekében sürgősnek tartja. A kamarák határozata szó szerint a következő:

„A kamarák összegyűlt képviselői országos értekezletük napirendje előtt foglalkozva a kiegyezés kérdésével, azon véleményüknek adtak kifejezést, habár a kiegyezés egyes részleteinek megoldása nem felel meg a magyar gazdasági közvélemény várákózsainak és jogos kívánságainak, sőt a kvóta jelentékeny felemelése által egyenesen a családás érzetét kelti, mégis tekintettel más részletek kielégítőnek mondható megoldására és kíváltképpen arra, hogy az előterjesztett kiegyezés oly kormányközi megállapodás jellegével bír, melynek egyoldalu megváltoztatása a hosszú, fárasztó és folytonos ingadozásaival, izgalmaival közgazdasági életünk nyugalma károsan visszaható tárgyalások eredményét, az azok során létrejött művet teljességében veszélyeztetné, ekként esetleg a gazdaságilag türethetetlen bizonytalanságot állandósíthatná, figyelembe véve még a fenforzó politikai és gazdasági viszonyokat is: most már a kiegyezés egészére és részleteire vonatkozó minden bírálatot meddőnek és céltalannak kell tekinteni.”

„Az ország érdeke ez idő szerint csak az lehet, hogy a kiegyezési javaslatok törvényhozási elintézésé mielőbb befejezést nyerjen és a szerződés által tíz évre nyújtott konszolidált gazdasági létalapon jövőbeli gazdasági életünk függetlenítésén céltudatosan és következetesen dolgozhassunk.”

Pap Elek, a nádudvari kerület orsz. képviselője tegnap tartotta Kabán beszámolóját, melyben a kormány álláspontja értelmében fejtegette a politikai helyzetet. A beszámoló után a választók egyhangulag kimondták, hogy képviselőjükben megbíznak és bizalommal tekintenek követendő magatartása elé, mely szerint a mai politikai helyzetben is megtalálja azon helyes utat, amelyen a haza politikai és

gazdasági felvirágoztatása tekintetében járnia kell s hiszik, hogy a képviselőjük és köztük 23 év óta fennálló viszony ezuttal sem fog megzavartatni.

Hofmann Ottó, a tabi kerület orsz. képviselője, tegnap, vasárnap tartotta meg beszámolóját a kerület székhelyén. Kijelentette, hogy továbbra is támogatja Kossuth Ferencet. A párt választói képviselőjüknek egyhangulag bizalmat szavaztak és Kossuth Ferenc kereskedelmi minisztert táviratilag üdvözölték.

Ábrahám Dezső, a karczagi kerület orsz. képviselője, Karczagon és Kisújszálláson tartott tegnap beszámolót a függetlenségi választópolgárok élénk részvételével. Beszámoló beszédében a kiegyezés kérdésével foglalkozott és kijelentette, hogy a kormánynak továbbra is tántoríthatatlan híve marad. Továbbá kijelentette, hogy a kiegyezést megszavazza, de az önálló nemzeti bank felállítását 1910-re határozottan követeli. A népgyűlésen határozati javaslatot fogadtak el, amelyben bizalmat szavaztak Ábrahám Dezső képviselőnek és kéri, hogy a kiegyezési javaslatok tárgyalásánál legjobb meggyőződését érvényesítse, de egyben arra is, hogy a nemzeti bank felállítása érdekében a leg-határozottabb álláspontot foglalja el. Ha pedig a nemzeti banknak a felállítása nem következne be, erkölcsi kötelességévé teszi választókerülete, hogy az országos függetlenségi és 48-as pártból kilép. A népgyűlés Ábrahám Dezső képviselőt éltetve szétoszlott.

A kiegyezés Ausztriában.

Az osztrák képviselőházban a kiegyezési javaslatok folytatolagos első olvasása folyamán dr. Urban képviselő nagy elismeréssel adózik az osztrák kormány ügyességének és tehetségének, amelyvel a rendkívül nehéz politikai helyzetben oly kiegyezést tudott elérni, amely a Széll-Körber-féle provizóriummal összehasonlítva, lényeges előnyöket tartalmaz.

Dr. Levicikij képviselő szerint a rutének politikai és gazdasági okokból nem szavazhatják meg a kiegyezést.

Sternberg képviselő kijelenti, hogy a jelenlegi kiegyezés lényegileg abban különbözik az eddigiektől, hogy Ausztriában jelenleg általános választójogon alapuló parlament és Magyarországon népparlament uralkodik, amelyben azon férfiak kezében van a vezetés, akik a népet a szuronyok és mindennemű választási szédélgek ellen megvédik. A jelen kiegyezés értékes abból a szempontból is, hogy Magyarországon az a párt, amely 1848 óta küzdött az Ausztriával való közösség ellen és elvben a perszonál unióért is, immár a közösség álláspontjára helyezkedett és hogy Kossuth Lajosnak, a nagy iorradalmárnak fia, Kossuth Ferenc pártolta és aláírta az Ausztria és Magyarország gazdasági és politikai közleledésére vonatkozó megállapodásokat, fel kell tennünk azt is, hogyha a magyarországi szélső balpárt velünk paktumot kötött, akkor ez a paktum az 1917. éven túl is érvényben marad, mert a szélső balpárt Magyarországon nem árul, hanem hazafiás párt, amely ebben a paktumban tényleg előnyt lát mindkét országra nézve. Szólt sajnálva, hogy a két kormány a kiegyezési tárgyalások alkalmával nem állított fel junktimot a hadsereg és a kiegyezési kérdések között, de fontos vivmányt lát abban, hogy Magyarország, amely természetes ellensége Ausztriának, a kiegyezés által szövetségostársává lesz.

Kötelessége — ugymond — az osztrák parlamentnek elhárítani magáról a felelősséget azért, amit az osztrák kamarilla Magyarország ellen elkövetett. Ha a kamarilla nem bukott volna meg, ez a kiegyezés sohasem jöhetett volna létre. Mert Magyarország részéről a bizalmatlanság nem az osztrák népek ellen, hanem csupán a korona felelőtlen és lelkiismeretlen tanácsadói ellen irányult. A kiegyezésre — szerinte — első sorban azért van szükség, hogy végre felvehessék a harcot a felforgató pártok ellen.

Kaiser képviselő szerint az új kiegyezés vivmányait a közjogi természetű hátrányok felülmúlják. Mindazonáltal mint hű német, a kiegyezés mellett foglalna állást, ha az volna a meggyőződése, hogy a kiegyezés nemzeti szempontból haszonnal jár. Stapski képviselő kijelenti, hogy a lengyel néppárt politikai és gazdasági okokból a kiegyezés ellen foglal állást. Axmann képviselő pártja nevében azt mondja, hogy a kiegyezésben foglalt, Magyarországnak tett közjogi engedményeket nem tekintheti tiszta formalitásoknak. Ezeknek nagy jelentőséget kell tulajdonítani, minthogy a monarchia szétszakadását lehetlenné teszik. A tárgyalást erre berekesztik. A legközelebbi ülés holnap, d. e. 11 órákor.

A függetlenségi párt értekezlete.

Budapest, október 28.

A függetlenségi és 48-as párt ma délután hat órákor Thaly Kálmán elnöklése mellett értekezletet tartott. Az értekezleten a kormány részéről jelen voltak: Dr. Wekerle Sándor miniszterelnök, gróf Apponyi Albert és Günther Antal miniszterek, valamint Mezőssy Béla és Meskó László államtitkárok.

Napirend előtt Kmetty Károly szólalt fel, aki a következőket mondta:

Tisztelt pártértekezlet! Szives engedelmséget kérem arra, hogy napirend előtt szót emelhessek egy pártunkat közleledésről érintő kérdésben. Tudvalevő, hogy az elmúlt napokban néhány képviselőtársunk indítva érezte magát arra, hogy pártunk kötelekéből kilépjen. Az eltérő politikai nézetet és becsületes meggyőződést mindnyájan teljes tiszteletben tartjuk és tudommal tarózkodunk is attól, hogy képviselőtársaink ezen elhatározását gáncsoljuk, avagy igaztalanul és tapintatlanul bármiképpen gyanuval illessük. De viszont teljes jogunk van ahhoz, sőt erkölcsi kötelességérzetünk is magával hozza, hogy megütközzünk és megütközésünket ki is nyilvánítsuk, ha a pártból való kilépéssel kapcsolatosan bárki nyilvánosan, súlyos szemrehányásokat, sőt olyan vádaskodással illeti pártunk szeretett elnökét, amelyeket mi alappal bírónak, indokoltaknak, tárgyilagossá bírálatnak el nem ismerhetünk, el nem fogadhatunk. (Élénk helyeslés.) Tudjuk, hogy ily eset előfordult.

Lehet, sőt valószínűleg tartom, hogy az igazolhatatlan bántalmak fájdalmat okoztak Kossuth Ferencz becsületes és érzékeny lelkének, de másrészt szentül meg vagyok győződve arról, hogy az ő önzetlen, tiszta jellemére, a nemzet által rajongásig tisztelt Kossuthnévre épen semmi árnyat nem vehetnek és egyáltalán nem csökkentik azon mélyesleges ragaszkodás, szeretet és hála érzelmét, melyek ezt a pártot s azt hiszem a nemzet tulnyomó nagyrészét vezérünkhöz szorosan fűzik. (Élénk helyeslés.)

A mi bizalmunk eddigi rendíthetetlen szilárdasággal kíséri ezután is Kossuth Ferencz nehéz államférfiúi munkálkodásában (Ugy van!) és a benne vetett hitünket nem ingathatja meg az, hogy a függetlenségi eszmény felé való törekvésében böles megfontolással számol az adott viszonyok nehézségeivel és nem teszi ki lelketlen könnyelműségével be nem látható kimenneteli válságoknak egy sokat szenvedett nemzetet. (Ugy van! Élénk helyeslés.) Azok a szenvedélyes szemrehányások nem tévesztenek meg minket, akik színről-színre látjuk a mi vezérünket, szinte emberfeletti erővel, egészségének feláldozásával működni a haza üdvén és nem támaszthatnak kétséget lelkünkben a felől, hogy Kossuth Lajos fia atyja szent hagyományától el nem tántorítható, hanem utolsó lehetélig fog lekedni és dolgozni annak megvalósításáért. (Élénk tetszés és éljenés.)

Indítványozom, tisztelt pártértekezlet, hogy egyértelemmel és egyértelemmel jelentse ki a párt, hogy az itt elmondottakat helyesli és magáévá teszi és felkéri az elnökséget, hogy beteg fekvő vezérünknél tolmácsolja változatlan bizalmunk, ragaszkodásunk érzelmeit és fejezze ki azon kérésünket is, hogy a méltatlan bántalmakat csupán való értékük szerint mérve, nem csökkenő erélyvel és buzgalommal haladjon néhez útján, melyen a nemzet tisztelete és hálája követendő; azon magyar nemzeté, amelynek elfogulatlan közvéleménye szerint Kossuth Ferencz eddigi működése teljesen méltó a nagy névhez, melynek örök dicsőségét a történelem, a hagyomány és máris félszáz érczszobor hirdeti a hazában, teljesen méltó Kossuth Lajos nevéhez, melyet ragyogó nimbuszában fentartani és öregbíteni első sorban Kossuth Ferencznek jutott nemzeti misszió és t érhes örökség gyanánt. (Hosszantartó élénk helyeslés.)

Az értekezlet Kmetty indítványát egyhangú lelkesedéssel elfogadta.

Ezután Holló Lajos kívánságára elhatározta a párt, hogy a koalíció közös értekezlete az alkotmánybiztosítókról szóló törvényjavaslatokat e hó 30-án, szerdán, délután négy órákor fogja tárgyalni, ugyane napon délután hat órákor pedig a párt külön tárgyalja le a kiegyezési javaslatokat.

Az indemnitási törvényjavaslatot **Holtzy Pál** adta elő, röviden indokolva annak szükségességét. A párt a javaslatot elfogadta és megbizta **Thaly Kálmánt**, hogy a képviselőházban a párt nevében ezt tolmácsolja.

Okolicsányi László kifejti, hogy közösgyes indemnitás engedélyezése a delegációk részéről ellenkezik a párt elveivel és meggyőződésével s ezért megnyugtatót kér afelől, hogy ily határozatot a kormány a delegációktól nem fog kérni.

Dr. Wekerle Sándor miniszterelnök sem tartja helyesnek, hogy a delegáció indemnitást engedélyezzen, de szükségesnek tartja a delegáció összehívását abból a célból, hogy a költségvetés eléje terjesztessék. Hogy a delegáció azután mit fog határozni, az azon bizottság hatáskörébe tartozik.

A párt elhatározta, hogy halottak napján megkoszorozza **Kossuth Lajos** és **Irányi Dániel** sírját s evégből testületileg vonul ki a temetőbe. A párt nevében **Kossuth Lajos** sírjára **Ugron Gábor**, **Irányi Dániel** sírjára pedig **Jankovics Marcell** fog koszorút helyezni.

Horváth József bejelentette, hogy interpellálni akar a képviselőházban az ország pénzügyi helyzetének és az ezzel összefüggő kérdéseknek tisztázása végett. Köztudomású ugyanis, hogy hónapok óta súlyos pénzügyi válságban van az ország, a mit eredetileg a nemzetközi konjunktúrák idéztek föl. A magyar pénzügyi krízis azonban súlyosabb mint a külföld bármely más országának pénzügyi krízise, mert nálunk a pénzügyi válságoknak mesterséges és speciális okai vannak. A kitünően szervezett osztrák pénzügyi intézetek ugyanis már évek óta tervszerűleg elárasztották az országot olcsó pénzzel, mikor azonban a kiegyezési tárgyalások közeledtek, egyszerre, mintegy adott jelre, megvonták a hitelt. Ennek következtében számos pénzintézet az országnak finanziaális nehézségekbe jutott és miután a budapesti nagy pénzintézetek sem sietnek a törpe bankok és szövetkezetek segítségére, az egész társadalom a kormánytól várja a segítséget. Hetekkel ezelőtt a szövetkezetek kötelekének egy küldöttsége járt a pénzügyminisztériumban, azonban a támogatás, a melyet a miniszterelnök akkor kilátásba helyezett, máig is késik. Az interpellációra azonban nem az indította, hogy csak a szorongatott szövetkezetek érdekeit védje, hanem az, hogy ezekkel százezrek érdekei fűgnek össze. Tudja, a kormányban megvan a jóakarát, de a közvélemény megnyugtató kijelentéseket vár a kormánytól és elvárja a nagy pénzintézetektől, hogy ebben a nagy gazdasági harcban a nemzeti ügy szolgálatába álljanak. Garanciákat kérne arra nézve, hogy abban az esetben, ha a kiegyezés formailag is meg lesz kötve, lesz-e mód az osztrákokkal most folyó gazdasági harc megszüntetésére.

Holló Lajos: Mindenben csatlakozik **Horváth József** fejtegetéséhez, de kiterjeszti aggályait, hogy a hitelt a kisiparosoktól is egyáltalában megvonták, a mi egész gazdasági életünket bénítja, kifogásolja, hogy az Osztrák-Magyar Bank adóköteles bankjegyeket nem bocsát ki.

Wekerle Sándor miniszterelnök utal arra, hogy a kormány már eddig is behatóan foglalkozott azzal a kérdéssel, a mit **Horváth** itt fölvetett és örül annak, hogy ebben a kérdésben nyilatkozhatik. Mindazt, amit ígért, be is váltotta. A kormány készen volt a közvetlen segítségre, azonban közvetlen garanciák nélkül pénz a kis intézeteknek nem adhat. A nagy pénzintézetek pedig a kis intézetekért jóállást vállalni nem akarnak. A kormánynak nincs módjában kellő fedezet nélkül állami pénzt olyan intézeteknél elhelyezni, a melyek bonitására nincs meggyőződve. Nagy intézeteink rendkívül szolidak, de kis intézeteink között sok a selejtes. A mi a hitelmegvonásokat és redukciókat illeti, ebben ő közvetített. Ennek volt is eredménye ott, a hol lehetett. De kényszeríteni az intézeteket a visszleszámitolási hitel kiterjesztésére már csak azért sem lehet, mert a záloglevelek visszaözlése folytán a nagy intézetek nagy rezervákat gyűltenek. A kis intézetek bajainak szanálására különben szintén törtétek lépések, a mit egy öt-tagu szindikátus vezet. Ez jelenleg is működik és segíti azokat az intézeteket, a melyek arra érdemesek. Ő egyébiránt a közvélemény megnyugtatóására legközelebbi parlamenti beszédében ki fog erre is terjeszkedni, de kijelenti, hogy ezt a kérdést mint

eddig, ezután is figyelembe részesíti. Ami végül azokat a garanciákat illeti, melyeket **Horváth** kíván, kijelenti, hogy meg van győződve, de természetes is, hogy a mint a gazdasági viszonyok konszolidálódnak, a helyzet is javulni fog. Konstatálja, hogy ha súlyos is a pénzügyi helyzet, semmivel sem súlyosabb, mint a külföldön.

Horváth József kijelenti, hogy miután a miniszterelnök olyan kimerítően válaszolt és megígérte, hogy legközelebb a parlamentben is fog nyilatkozni, interpellációját nem teszi meg.

Ivánka Imre a belügyminiszterhez intézendő interpellációt jelent be a vándorczigány-ügy rendezése dolgában.

Ezzel az értekezlet véget ért.

Politikai hangulatok.

1. Különböző szempontok.

Az országot nem foglalkoztatják politikai szennázciók. A legnagyobb, amitől az elmúlt hetekben félték, nem csupán politikai lett volna, hanem mindenkire ható, nagy jelentőségű, katasztrófa jellegű, szerencsére nem következett be, ő felsége betegségből lábadozik, egészségi állapota a javulás útján van s mihamar minisztereit is fogadhatja. Ezalatt a többi, a mi politika volt, úgy ahogy elsimult. Sőt ez se volt mind politika, csak beszokták sorozni a gyűjtő-fogalomba mindazt, amit miniszterek intéznek és amihez kivülök, a parlament tagjainak is hozzájárulásuk van. Már megszokta a közönség, hogy amit a parlament csinál, az csak politika lehet. És különösen a mostani viszonyok között igen érdekes klasszifikációja a parlamentnek az, hogy az országgyűlési képviselőnek nem lehet más dolga, mint a politika-csinálás. Mert, aki semmihez sem ért, az nálunk a politikához ért. Mint ahogy az olyan ifiut, akiben az érettségi vizsga után semmi pályára nézve sem fedeznek fel tehetséget, beiratják a jogi fakultásra. Aki szereplésre vágyó ember semmi egyébre nem való, az még sikereket arathat, mint politikus a parlamentben. Hisz igen kevés belső tartalom szükséges ahoz, hogy egy képviselő a politikai életben számottevő tényező legyen. Egyiknél elég, ha nagy szája van és öblös hangon ki tudja hirdetni, amit vezére beléje diktál. A másiknál elég, ha becsületes és hogyha e tulajdonságát a kevésbé becsületesek közt, mint a pozícióra kvalifikáló érdemet hirdeti. (Találkoztunk már olyan hangadó politikai egyéniséggel, aki fanatizmusmal hirdette, hogy az olyan ember, aki nem vetemedik a lopásra, amikor erre alkalma nyílik, feltétlenül a nemzet nagyjai sorába igatandó.) Nem is gondolják meg, hogy az erkölcsi állapot mily szegénységi bizonyítványa, hogyha a becsületes embert oly ritka egyénnek tartják, aki csupán emez erényénél fogva, ha más-különbben teljesen talentum nélküli is, már vezéri méltóságra érdemes. A harmadik viszont alkalmazkodó képességével, a kellő pillanatoknak haszonhajtó érvényesítésével válhatik jelentős szereplővé a politikai életben. Önző célok elérésére ügyesen lehet munkálkodni intrikával, hízgeléssel, összeköttetések szerzésével és a naiv emberek bolondításával, pózzal, porhintéssel. S mindezt együttvéve, avagy részleteiben politikának nevezik. S ezen politikával hivatásszerűen foglalkozóknak tartják a képviselőket. Hogy minálunk hosszú ideig a képviselőség kizárólagosan az uri állapot kiváltságait jelentette, sokat megmagyaráz. Hogy a képviselőknak egyuttal divatembereknek kellett lenniök, a kártya-asztalnál és minden léha pazarló időtöltésnél ki kellett tűnniök, ez okozta, hogy a politikát is az ilyen időtöltések közé osztályozták. És viszont a közönség minden olyan kérdésre, amelylyel foglalkoznia kényelmetlen volt, azt mondotta: „Hagyjuk ezt, hisz ez csak politika.”

Régi idő óta talán a mostani napokban tapasztalható a közfelfogás valamely megtérése. Mintha azt látnók az események során, hogy például a kiegyezést a közvélemény nem tekinti csupán politikának. Mástkülönbben a politikai fondorlatoknak nagyobb hatásuk lett volna és a parlamenti állapotok feldulását idézték volna elő. A közgazdasági, ipari és kereskedelmi tényezők (azok is, amelyek a jelenlegi kormányval szemben politikailag inkább az ellenségek sorába tartoznak), kénytelenek bevallani és hirdetni, hogy a kiegyezés megkötése az ország érdeke és hogy most már az kívánatos, hogy az egyezés minél előbb perfektuáltassék és az országnak a békés munkálkodásra időt szerezzenek. S ugyancsak a politikusok közül azok, akik zavarcsinálással szeretnének kiténni, konstatálják, hogy az ország függetlenségét sem izgathatják fel az elvárulás hangoztatásával sem. Mert ha erről van szó, a magyar ember hideg nyugalommal feleli:

— Önök politizálni akarnak, a politika pedig az urak hunczutsága. Mi ellenben azt mondjuk, hogy amit **Kossuth Ferenc** tesz, az jól van tőve.

A közfelfogás mily jellemző ismertetője az, hogy **Kossuth Ferenc** a nála megjelent czeglédiéknél beszélhetett az áldozatokról, melyeket az elvekkkel szemben kell hozni, hogyha ezekből az ország érdekelnek és javainak az előmozdítása következik.

Tehát nem foglalkoztatják az országot politikai szennázciók. Ahol a kerületekben a képviselők az utóbbi napokban megjelentek és a teendőket tárgyilagosan ismertették meg, ott a választóközönség nem késett őket bizalmával támogatni. **Barabás Béla**, akinek pedig temperamentuma az agitációk felé hajlik, szintén nem tehetett egyebet, minthogy a kormány tervéhez való hozzájárulást hirdette s ehhez szerzett kerületében bátorítást. A képviselőház közgazdasági bizottságban már ma megkezdtek a kiegyezési javaslatok tárgyalását és a különböző felvilágosítások megszerzése után az első tárgyalási napon odáig jutottak, hogy a kiegyezési javaslatokat általánosságban megszavazták. S a kormány most is, mint igen gyakran, amikor jó ügyet képvisel, ellenségei támadásából kap támogatást. Ha **Lueger** a kiegyezés kapcsán dühöng Magyarország ellen, ez a leghatásosabb kortesbeszéd gyanánt fogadtatik nálunk a kiegyezés mellett. Eppen így, ha **Lueger** az antiszemitizmus szükségét prédikálja, akkor nekünk azt a szolgálatot teszi, hogy a jobbérzésűek elfordulnak azoktól, akik őket az antiszemitizmusra csábítják.

Ennél az utóbbi pontnál ki kell térnünk egy szomorú jelenségre. A legutóbbi időkben látni lehet, hogy spekulációk keletkeznek minálunk ama felfogással, hogy az antiszemitizmus jó üzlet. E spekulálók azt szeretnék elhitetni az országgal, hogy a jelenlegi kormány antiszemita kormány, valamint, hogy akik a nemzeti törekvések érvényesülését meg akarják akadályozni, a nemzetközies, szabadgondolkodók, radikális polgáriak, darabontok és hasonlók, mind zsidók. Felette nagymérvű lelkiismeretlenség kell ahhoz, hogy üzleti érdekek miatt a közvéleményt ilyen butaságokkal traktálják és ezekkel irányítani akarják. És igen sajnálatos, hogy ez általánosítás olyan forumról hangzik, amely gyakran a kormány felfogását hirdeti. És hogy általánosságban a kormány szöszlőjének akceptáltatván, a közönséget félre akarja vezetni aképpen, mintha ezen nézetei is a kormány véleményét tükröztetnék vissza. Meg kell vallani, hogy Budapesten vannak undorító fenegyerekek, akik nem férnek a bőrükbe és akik azzal szeretnek hivalkodni, hogy ők a zsidóságot képviselik. De aki csak kevéssé is tájékozódott, az igen alapo-

han meg van győződve afelől, hogy ezeket a komoly gondolkozású és hazafias zsidóság sokkal inkább utálja és megveti, mint a legfanatikusabb antiszemita. S e hazafias emberek körében az a nézet ver gyökeret, hogy előbb-utóbb az lesz a sorsuk, hogy éppen a zsidóság fogja őket megtagadni és ártalmatlanná tenni. Vajha minél előbb elkövetkeznék az idő s akkor legalább nem érvényesülhetne az antiszemitaságra alapított üzleti spekuláció. Ugy véljük azonban, hogy ebben a kérdésben a kormánynak is van tennivalója. Tennie kell valamit, nehogy egyeseknek a hibája miatt az a látszat keletkezzék, mintha a felekezeti gyűlés hirdetésére adna felhatalmazást.

Egy kissé — de nem túlságosan — elkalandoztunk tárgyunktól. Visszatérünk azonban nyomban, mielőtt egyttal megcsináljuk a konkluziót. A kormánynak sok terve van, de a sok tervet különböző szempontokból nézik a politikai világban és az ország lakosságának a megélhetés gondjaival küzdőknek a világában. A politikai világban sóhajtozhatnak troubadourok, dühönghetnek elvesztett játszmák miatt hazárd urak. Az ország lakossága azonban azt mondja: hagyjatok nekünk békét a ti politikátokkal, de engedjétek, hogy mi az önmagunk munkájával megélhetésünk eszközeit megszerezhessük. És e felfogásba sorozhatjuk azt is, hogy ne bántsátok polgártársainkat. Ha mi megférünk velük; ne politizáljatok ellenünk a mi bőfűnkre.

II. Egy kis horvátia.

A képviselőházi új ülészek tárgyalásaival egyidejűleg felmerül az a kérdés, hogy mi történjék a horvát beszédekkel a hivatalos nyilvánossággal kapcsolatban.

Bizonyos, hogy az a meggondolatlan határozat, melyet a múlt ülészekben hoztak, nem maradhat érvényben. Nem lehetne továbbra is eltűrni, hogy mielőtt egy horvát képviselő beszél, a magyar parlament nyomban átalakuljon idegen horvát országgyűléssé, tolmács elnevezéssel külön horvát elnökkel, horvát gyorsíróddal, nyomdával és olyan apparátussal, mely azt a hitet keltheti, hogy itt a horvátok dirigálnak s a magyarság minden kívánságuk előtt meghajolni köteles.

Most azt halljuk, hogy Justh Gyula, aki a horvát nyelvű országgyűlés létesítését elősegítette volt, maga is belátja, hogy ennek az állapotnak a fentartása veszedelmes. A jóindulattal és gavallériával, ami az országnak igen sok pénzébe került, a horvátok visszaéltek. Justh Gyula sem akarja már fentartani azt a rendszert, hogy külön horvát tolmácsok, gyorsírók, gépírók és nyomdászok működjenek. De annyit meg akar engedni Justh Gyula, hogy a horvátok maguk jelöljenek ki valakit, aki a horvát beszédeket a képviselőházi naplóba a megfelelő fordítással beiktatja. Mivelhogy azt mondja, tudnunk kell, mi van a beszédekben, hát hogyha államellenes nyilatkozatok foglaltatnak bennük.

Mi ezzel szemben azt hisszük, hogy ennyire sincs szükség. Az ő bizalmi emberük állása csak egyike lenne azoknak az állásoknak, amelyeket mi fizetünk anélkül, hogy produktív hasznot szereznének. Ha csupán pénzt akarunk osztogatni, elég horvát van, aki szívesen nyújtja az előbb ököltre emelt kezét borralaló elfogadására. Elég az, ha a régebbi rendszert állítjuk vissza: aki azt akarja a horvátok közül, hogy beszéde megjelenjék a naplóban, az adja át a maga költségére. Aki pedig csak káromkodni akar egy általunk nem értett nyelven, az káromkodjék akár a vásárcsarnokban, akár a képviselőházban, az tökéletesen mindegy.

A mi szegény viszonyaink között, ha az adózók áldozatából csak egyetlen magyar népiskolát is tudunk fenntartani abból a pénzből, amit gavallériából a horvát képviselők kívánságainak kielégítésére fordítanak, sokkal nagyobb szolgálatot teszünk az országnak, mint hogyha az összes horvátok liaragos arczát mosolygóra változtatjuk.

Czeplédiek Kossuthnál.

— Bizalom a pártvezér iránt. —

Budapest, október 28.

Czepléd város polgársága impozáns módon nyilvánította bizalmát képviselője, Kossuth Ferencz kereskedelmi miniszter iránt. Tegnap nagyszerű népgyűlésen fejezte ki tántorithatlan bizalmát a függetlenségi párt nagyevű vezére iránt, ma pedig népes küldöttség adta át a határozatot a miniszternek.

A nagyszabású tüntetésről tudósításunk a következő:

A czeplédi népgyűlés.

Czepléd város független érzelmi polgársága vasárnap délelőtt a városháza dísztermében népgyűlést tartott, amelyen a kiegyezésről és alkotmánybiztosítókról szóló törvényjavaslatokkal foglalkoztak és amelyen a népgyűlés tántorithatlan bizalmát fejezte ki képviselője és vezére, Kossuth Ferencz iránt. A gyűlés lefolyása a következő volt:

Molnár Sámuel pártelnök rövid megnyitó beszéde után Horváth prépost-plébános tartalmas beszédben jellemezte a nemzeti kormányt, amelynek Kossuth Ferencz nemcsak egyik tagja, hanem irányító szelleme is. Ezután dr. Gombos Lajos polgármester szép beszédben bizalmának adott kifejezést Kossuth Ferencz iránt a kiegyezési törvényjavaslat miatt ért alaptalan és rossziszemű támadásokért. Kossuth Ferencz neve elegendő biztosíték arra, hogy a nemzeti kormány az adott viszonyok között mindent megtegyen hazánk és nemzetünk boldogulására. Dr. Halász László szerkesztő tartott ezután beszédet, amelyben a szönyegen levő törvényjavaslatokat körvonalozta, az elért közjogi és közgazdasági vívmányokat méltatta. Ezekután a következő határozati javaslatot terjesztette elő:

„A czeplédi függetlenségi párt tárgyalta a kormány kiegyezési és alkotmánybiztosítói törvényjavaslatát és habár ezen törvényjavaslatok a függetlenségi párt programját nem valósítják meg teljes egészében, de alapozását látja bennük hazánk függetlenségének. Meg vagyunk győződve arról, hogy képviselőnk és vezérünk, Kossuth Ferencz és miniszterársai az adott viszonyok között minden lehetőséget kihasználva magyar hazánk politikai és közgazdasági önállósága érdekében. Éppen ezért a jogosulatlan és rossziszemű támadásokkal szemben rendületlen bizalmunkat nyilvánítjuk szeretett képviselőnk, Kossuth Ferencz és vezértársa, Apponyi Albert iránt. Erős a hitünk, hogy kedvezőbb politikai viszonyok között önzetlen hazaszeretettel és államférfiai bölcsességükkel a függetlenségi párt programját egészben megvalósítják, hazánk és nemzetünk függetlenségét és önállóságát kivívják.”

A határozati javaslatához hozzászólt Takács József ref. lelkész, aki hatással beszélt a Kossuth név dicsőségéről, amelynek nimbuszát hiszi, hogy Kossuth Ferencz csak erősíti és emeli, ajánlja, hogy a határozati javaslatot küldöttségileg adják át Kossuth Ferencznek.

A népgyűlés a határozati javaslatot egyhangú lelkesedéssel magáévá tette s hatón délelőtt 10 órakor küldöttségileg adták át a bizalmi nyilatkozatot Kossuth Ferencznek.

A küldöttség Kossuthnál.

A határozatot ma délelőtt népes küldöttség nyújtotta át Kossuth Ferencz kereskedelemügyi miniszternek. A gyöngédkedő miniszter a küldöttséget ágyban fekvő fogadta.

Bába-Molnár Sámuel, a czeplédi függetlenségi és 48-as párt elnöke üdvözölte melegen a minisztert és kívánta, hogy az isten erőt és egészséget adjon, hogy a megkezdett művét mielőbb befejezhesse. (Élénk éljenzés.)

Kossuth Ferencz kereskedelemügyi miniszter meghatótt szavakban válaszolt:

— Kedves barátim! Abban sohasem kételkedtem, hogy Czepléd polgársága velem lesz minden küzdelmemben. Nem kételkedtem benne, mert Czeplédre megszoktam úgy tekinteni hosszú évtizedek óta, mint a Kossuthok városára. (Éljenzés.) Én pedig az az élő Kossuth vagyok, aki a Kossuth-tradíciókat, mi sirba nem száll, fenn fogja tartani. (Hosszas lelkes éljenzés.) Tisztelt barátaim! Igaz, hogy helyzetünk nehéz, mint függetlenségi párté. Nem szükség-

ges ismételnem, mert tudom, hogy mindnyájan meg vagytok győződve róla, hogy mennyire nehéz a helyzet, mert a függetlenségi párt előbb lett többséggé, mint a hogy erre a történelem logikája megérlette volna a helyzetet. A függetlenségi párt, mint többség, nem tehet mást, mint hogy a többség alkotmányos kötelességét teljesítse, a fennálló törvényeket tiszteletben tartsa, a kormányzást ezek értelmében lehetővé tegye és rázkódtatás nélkül igyekezzék előrevinni az országot elveinek megvalósítása felé. Ebben az irányban kell, hogy folytassa működését a függetlenségi párt, ebben az irányban vezetem én, mint elnök és e helyzetből kifolyólag, ha néha kénytelen is a párt elveivel ellentétben levő, de a létező törvényekből folyó határozatokat helyeselni, ezzel nem elveit sérti meg, hanem a felmerült szükségnek hazafias önfeláldozással hódol, fennen hirdetve, mint ahogy én a miniszteri székből is megteszem, elveinek csorbitatlan fentartását. (Élénk éljenzés.)

Hozzátok úgy szólok, mintha családom tagjai volnátok, és megértitek, hogy Kossuth Ferencz másképpen nem érezhet, mint ahogy érez és nem cselekedhet másképp, mint az ő nevéhez fűzött hagyományoknak hűséges őre. (Hosszas, lelkes éljenzés.)

A miniszternek élénk tetszéssel fogadott szavai után dr. Gombos Lajos polgármester mondott üdvözlőt a város nevében.

Kossuth Ferencz miniszter a következőleg válaszolt: Tisztelt barátaim! A kiegyezés épp azért kiegyezés, hogy a két kiegyező fél érdekét legyen hivatva kielégíteni. Ha csak egyiknek elégitene ki érdekét, akkor ez a győző félnek parancsszava lenne a legyőzötttel szemben. Tekintve az adott erőviszonyokat és közgazdasági helyzetet, még ha mint teljesen független állam szerződöttünk volna a teljesen különálló Ausztriával, akkor sem lett volna lehetséges, hogy az adott helyzetben sokkal jobb kiegyezést kössünk. És nagyon jelentékeny sikernek tekinthetjük azt, hogy nehéz helyzetben nemcsak megvédeni sikerült minden téren érdekeinket, hanem közjogilag a magyar államiság kidomborításának terén nagyon jelentékeny sikereket is érthetünk el. (Élénk helyeslés.)

Most azon kell lennünk, hogy azon a téren, amely az ország számára biztosítva lesz, a bekövetkező tíz év alatt hazánkat erőssé tegyünk, úgy, hogy midőn teljes tabula rasa előtt fog állani 1917-ben, akkor jogait érvényesíteni képes lehessen. (Helyeslés.) Mi a jelen viszonyok közt, éppen úgy, mint akkor is, ha mint teljesen önálló állam szerződünk Ausztriával, a legbarátságosabb viszonyt óhajtanánk fentartani a szomszéd állammal, mert nem vagyunk áthatva azoktól az érzelmektől, amelyeknek válogatlan és éktelen szavakban adott kifejezést Bécs városának polgármestere. (Igaz! Ugy van!)

Én ebben az irányban megteszem kötelességemet, míg miniszter leszek. Nem tudom, meddig lesz azonban erre alkalmam, mert kötelességünk a választói jogra vonatkozó törvényjavaslatot minél előbb beterjeszteni és amidőn a választójog reformja alapján az új parlament összeül, akkor a nemzet fog határozni, hogy melyik pártra és milyen emberekre legyen bízva az ország jövőjének sorsa. Míg a jelen intézésében én is résztveszek és a jövő előkészítésében tényező maradok, a haza érdekei mellett hűségesen őrt állok, úgy, mint ez egy Kossuthhoz és Czepléd városa képviselőjéhez illik.

A küldöttség hosszan tartó lelkes éljenzéssel vette tudomásul a miniszter válaszát. A miniszter ezután hosszasan elbeszélgetett a küldöttség tagjaival és megnyugtatta őket, hogy most már jobban érzi magát.

Kossuth Ferencz üdvözlése.

Kossuth Ferencz kereskedelemügyi miniszter a mai nap folyamán a következő táviratokat kapta:

Szeged. A Szeged belvárosi függetlenségi kör Nagyméltóságodat a kiegyezés megkötéséért a legmelegebben üdvözl. Meg vagyunk győződve, hogy a haza érdekében mindent megtett, amit megtehetett, azért biztosítjuk Nagyméltóságodat törhetetlen bizalmunkról és odaadóbb támogatásunkról. Strill József elnök.

Szeged. A Szeged alsóvárosi népkör törhetetlen bizalommal van Nagyméltóságod iránt, ki a mai nehéz viszonyok között bölcs belátással oly egyezséget kötött és mindent úgy intézett el, amint az hazánkra legjobb lehetett. Dobó Ferencz pártelnök.

Temesvár. Steiner Ferencz képviselőnk beszámolója alkalmából határtalan bizalmáról és szeretetéről biztosítja Nagyméltóságodat a vadaszerdai választókörzetség. Rác Lajos pártelnök.

Kisújszállás. A mai napon tartott népgyűlés Németh Antal indítványára a kormánynak és szeretett képviselőjének Ábrahám Dezsőnek a kiegyezés kérdésében egyhangulag bizalmat szavazott és Nagyméltóságodat üdvözl. Boleman Béla.

Szilágycseh. Szentkirályi Zoltán képviselőnk beszámolója alkalmából a szilágycsehi függetlenségi párt szeretettel üdvözl. Nagyméltóságodat. Hálálisan köszöni függetlenségünkért folytatott küzdelmét, jövőben való kitartására isten áldását kéri Makkay Béla pártelnök.

Budapest, október 28.

A horvát helyzet. A horvát képviselők egy része ma visszaérkezett a fővárosba, a többiek azonban csak holnap reggel érkeznek meg, hogy részt vegyenek a képviselőház ülésén. Holnap délelőtt értekezletet tartanak, melyen az országgyűlésen követendő magatartásuk felett fognak határozni.

A zágrábi „Obzor” hosszabb cikkben foglalkozik azon visszahatással, melyet a horvát képviselők Budapesten tanúsított passzivitása egész Horvátországban kelt. E héten — írja a lap — következik el a pillanat, amikor világossá lesz, hogy a horvát nemzetre és nemzeti érdekeire mi hasznosabb, a közös kormányval megállapítandó modus vivendi, még az esetre is, ha a horvát képviselők ezzel otthon veszítenek népszerűségükből, vagy pedig a legerősebb küzdelem a kormány ellen, szóval az obstrukció. Ez az utóbbi sokkal népszerűbb Horvátországban és a horvát-szerb koalíció dolga, hogy mely utat akarja választani. Horvátországban ugyanis kizárt dolognak tartják, hogy a magyar kormány megszüntesse a konfliktus okát, a vasutas pragmatikát, jóllehet a függetlenségi párti körök a cikk fejtegetései szerint maguk is elismerik, hogy a vasuti pragmatika Horvátországban mindaddig nem léphet életbe, amíg azt a horvát országgyűlés nem hirdeti ki. Ezzel magyar részről is elismerik a kiegyezési törvény 60. szakaszának horvát interpretációját.

A jogpárt lapja, a „Hrvatska” újabb sérelmeket sorol fel, melyek miatt a horvát képviselők az országgyűlésen interpellálni fognak. A postánál panaszkodnak az, hogy a külföldi tértitvényi szelvényeken csak „Hongrie Magyarország” áll és hogy a magyar pénzügyminisztérium szolgálati szabályában Horvátországról mindenütt, mint tartományról, Zágrábról pedig, mint tartományi fővárosról van szó.

A radikális párt szervezkedése. Az „Országos Radikális Párt” vasárnap szervezkedett a budapesti VII. kerületben. A gyér látogatottságú gyűlést Vas Béla nyitotta meg, majd Szalay Ödön választották elnöké. A gyűlés szónoka Szakolczai Árpád volt, aki természetesen támogatta a kormányt nemzeti politikája miatt. Turchányi Pál után Müllner Béla biztosította erre a pártot a munkásság támogatásáról, mire Szalay Ödön elnök a VII. kerületi radikális pártot megalakultnak nyilvánította.

KÜLFÖLD.

A spanyol király Párisban.

Budapest, október 28.

A spanyol királyi pár ma Párisba érkezett és a délután folyamán a király látogatást tett Fallières elnöknel. Alfonso királyt elkísérte külügyminisztere is és az Echo de Paris szerint a francia külügyminiszterrel külön tanácskozást is fog tartani, amelytől azt várják, hogy a francia-spanyol marokkói együttműködés körül még esetleg főnálló véleménykülönbségeket ki fogják egyenlíteni. Mert bármint tagadják is a hivatalos körök, bizonyos az, hogy a francia és spanyol külügyminiszterek egyebet sem tesznek a marokkói zavarok kitörése óta, mint folyton azon fáradoznak, hogy a sürűn előforduló ellentéteket elsimítsák. Most, hogy a spanyol király meglátogatta Fallières elnököt, bizonyára bővebben foglalkozik a két külügyminiszter a marokkói kérdés egész anyagával. Különösen aktuális most Abdul-Aziz szultánnak pénzzel való támogatása, melyre Franciaország hajlandónak is mutatkozik, feltéve, hogy a marokkói szultántól kellő rekompenzációt kap. Ez a rekompenzáció természetesen nem lehet más — mint ezt már meg is irtuk — mint Franciaországnak bizonyos ellenőrzési jognak biztosítása Marokkó fölött. Ha ebbe Abdul-Aziz beleegyezik, akkor biztosítva van számára Franciaország részéről az az összeg, melyre a szultánnak szüksége van, hogy bátyja Muley-Hafid ellen kellő eréllyel fellépessen. Csakhogy ebbe beleszólásuk lesz az algezirászi aktákat aláírt hatalmaknak is, még pedig első sorban Spanyolországnak, mint olyan hatalomnak, mely Franciaország után első sorban van érdekelve Marokkóban.

Allig hihető, hogy Spanyolország megtűrje azt, hogy Franciaország az ő rovására olyan pozíciót teremtsen magának Marokkóban, mely aránytalanul nagy fölényeket biztosítana számára. Ez le-

het oka annak is, hogy Franciaország megbízottja Rabatban még nem jutott megállapodásra Abdul-Aziszszal.

Most, hogy a spanyol király Párisban tartózkodik, a tanácskozások sulya e pont körül fog forgolódni. Ha megegyezésre jutnak, akkor Abdul-Aziznak lesz nyert ügye, de előre látható, hogy Franciaország a koncznak valamelyes részét kénytelen lesz Spanyolországnak átengedni. Igaz, hogy hátra van még a többi hatalom is, különösen Németország, mely argusszemekkel figyeli az eseményeket. Az a tény azonban, hogy a spanyol király Franciaországból Angliába utazik, arra enged következtetni, hogy a párisi tanácskozás eredményét Alfonso király elsősorban az angol kormánnyal fogja közölni. Anglia tudvalevőleg hátvédje Francia és Spanyolországnak Marokkóban és részben neki köszönhető, hogy Németország már eddig is nem avatkozott bele intenzívebb formában a marokkói események lefolyásába.

A spanyol király párisi látogatása tehát elsőrangú politikai esemény, mely döntő befolyást fog gyakorolni a marokkói kérdés további menetére.

A királyi pár tiszteletére különben ma este az Elysée-palotában ebéd volt, mely után a királyi pár különvonattal Cherbourgba, onnan pedig holnap reggel a Renovn angol pánczéloson Angliába utazik.

Az Elysée-palotában adott lakomán Fallières elnök beszédet mondott, amelyben kijelentette, hogy a spanyol király első látogatása óta eltelt évek Spanyolország és Franciaország között megerősítették a szolidaritás és benső barátság kötelekeit. A két ország osztozott egymás örömeiben és bajában. A felköszöntők után a francia, illetőleg spanyol himnuszt játszották. Lakoma után a királyi pár cerclét tartott és este 11 órakor Londonba utazott.

A cseh válság. Pacak és Forst miniszterek visszavonulnak a képviselői padokba s miniszteri székeik egyelőre betöltetlenek maradnak. A két cseh miniszter lemondását a legközelebbi napokban a császár elé terjesztik, de csak akkor nyer elintéztést, ha utódjaik kinevezése megtörténhetik. A kabinet értekezlet az óhajta, hogy a kabinetben keletkezett ürt lehetőleg gyorsan betömje, de érdeke még nincs kimerítve a miniszterek kiesésével. Az új miniszterek egyúttal biztosítékot nyújtsanak a kormánynak arra, hogy a cseh pártok a kormány többségének részét akarják képezni és a kiegyezést megszavazzák. A cseh pártok egyetértése nagyon meg van nehezítve a küszöbön levő csehországi tartománygyűlési választások miatt. Az ifjucseheknek itt is erős harcot kell majd vívni az agráriusokkal és a radikálisokkal és érthető, hogy e pártok mindegyike a reichsrathi taktikáját a közeli választási harc követelményei szerint rendezze be. Senki sem akar hátramaradni a nemzeti követelések iránti versengésben. Az agráriusok nagyon meggondolják a dolgot, hogy egyedül lépjenek be a kabinetbe és az ifjucsekeket, mint független pártot kinnhagyják. És épp így az ifjucsehek sem akarják, hogy a cseh kormányzati politikának egyedüli viselői legyenek. A krízis természetes megoldása az, hogy egy tárcza jusson az ifjucseheknek s egy az agráriusoknak, de még minden lehetőség fennáll arra nézve is, hogy a cseh pártok elhatározzák, hogy a kiegyezés elintézéséig a cseh tárczák új betöltésétől eltekintenek s akkor mi akadály sem volna annak, hogy Pacak és Forst miniszterek ideiglenesen megmaradjanak. A megoldás egyedül a cseh pártok kezébe van letéve.

Marokkó. Muley Hafid, amidőn megtudta, hogy Abdul Aziz szultán katonákat küldött Mogadorba, e hó 22-én erősítéseket küldött Muley Zafar vezérlete alatt Mogador felé meghallgatni.

A dumaválasztások. A tegnapielőtt megkezdett dumaválasztások az egész országban rendkívül heves küzdelemmel folytak. Minden oldalról a kormányt támogató pártok győzelmét jelentik. Éjfélig érkezett jelentések szerint eddig 206 dumaképviselőt választottak meg. Ezek közül 90 a jobboldali és monarchisztikus pártokhoz tartozik, a többiek közül 71 októbrista és mérsékelt, egy tagja a békés megújho-

dás szövetségének, 15 kadett, 6 mohamedán, 6 szociáldemokrata és 17 baloldali párti.

Este hat óráig 260 választás eredménye ismeretes. Megválasztottak 127 jobbpárti monarchista, 83 októbrista, 1 békés megújodáspárti, 17 kadetpárti 6 mohamedán, 7 szociáldemokrata és 19 balpárti képviselőt.

Tüntetés a Pasics-kormány ellen. Belgrádban tegnap zavargás nélkül folyt le a szerb egyesült ellenzék tiltakozó népgyűlése a jelenleg kormányon levő Pasics-kabinet ellen. A gyűlésen, mint Belgrádból sürgönyzik, mintegy háromezer ember vett részt. Stojanovic (ifjú-radikális), Veljkovic (nacionalista) és Voja Marinkovic (haladóipárti) beszédeikben kifejtették, hogy a kormány kül- és belpolitikája veszélyes. A kormány azzal, hogy katonaságot rendelt Belgrádba, megmutatta, hogyan gondolkodik az alkotmányban biztosított népjogokról. A népgyűlés egyhangulag rezolúciót fogadott el, amely a kormány politikáját, különösen a szkupstina elnapolását elítéli és új parlamenti választásokat kér. Az elnök felszólítására azután a gyűlésen résztvevők teljes rendben oszlottak szét. Egy fiatalemberekből álló csoport tüntetett a Páris-szálló előtt, ahol a kormánypárt értekezletet tartott, amely alkalommal a kormány ellen abczug-kiáltásokban tört ki és eltávolította a szálló előtt lévő lobogót.

Vér a templomküszöbön.

☪

Még meg sem nyitották a csernovai templomot és már is vér fertőzteti meg a küszöbét: tizenegy halott és egy sereg sebesült vére. Az egyházi és a politikai hatóságok tegnapra akarták a templomszentelést, a nép ellenben nem akarta. A nép ezzel az ünnepélyes aktsussal megkívánta várt papját, a hirhedt Hlinka Andrást, aki holmi pánszláv üzemek miatt Morvaországba menekülve várja, hogy állásába visszahelyezék. Innen eredt a veszedelem. Az a számárság, hogy egyik vasárnap szenteljék-e föl a templomot, vagy a másik vasárnapon s hogy Hlinka nyissa-e föl elsőnek a becsukott templomajtó zárját, vagy más, negyedszáz vérfagyott ember életébe és testi épségébe került.

A végsőkig fölizgatott népindulat tufeszültsége idézte fejünkre ezt a rettentő katasztrófát. Az a fojtott keserűség, melylyel a hivatásos agitátorok tervszerűleg telítik a nemzetiségek lelkületét. Nekik foglalkozásuk, üzletük ez, rideg kalmár számításal végezik a munkát, mintha nem is eleven emberekkel, de élettelen anyaggal dolgoznának, úgy, mint például az elektromos-akkumulátor készítő. Csunya fáradásuk sikere a csernovai vérfürdő, izelítője annak, hogy ezek a botozni való jó urak milyen veszedelmes robbanó anyaggal játszanak. A néplélek fölraktározva a tömérdek, lassu adagolással beszédett keserűséget iszonyu erupcióval egyszerre süti ki az összegyűlt izgalmat, melynek sodrába kerülve a buta, éhes bepálinkázott tótocksák vad, heroikus ostobasággal rontanak a töltött csendőrpuskák elé.

Szánni kell ezt a szegény szerencsétlen, félrevezetett népet; de Hlinka urat, aki a morvaországi pánszlávok között az üldözött mártír nimbuszát élvezi és most csendes szivarszó mellett olvassa, hogy az itthon elvetett mag milyen termést hozott, — nyuzni kellene. Elevenen, kegyetlenül megnyuzni s eközben véresen vonagló élőhusára fölforralt zsirt csepegtetni. Még ez sem lenne elég szigorú büntetés a simaszavu maszlaghintó számára, akinek gyászos politikai ambíciói ilyen bus aratással ajándékozták meg a halált.

De más is részese itt az ódiumnak. Az egyházi és világi hatóságoknak miért volt olyan fontos az, hogy ezen a vasárnapon szenteljék

föl a templomot s ne egy másikon? Az egyházi és világi hatóságokat senkisémm figyelmeztette arra, hogy Csernóván puszkaporos a levegő s felesleges és veszedelmes ebbe a légkörbe gyerekcsökönyösséggel „csak azért is!” bevinni a parazsat? H amár a nép, hála Hlinka Andrásnak és büntársainak, buta volt és fanatikus, miért nem voltak eszesebbek és belátóbbak ők, akiket közügyek intézésére, bajok elhárítására s bölcs igazgatásra talált méltónak a közbizalom?

Annál súlyosabb beszámítás alá eső gondatlanság volt ez, mert ez a csapni való Hlinka az, aki Björnson informálja s a nagynevű elaggott norvéget szöcsövíül használja föl arra, hogy általa a világot a magyarországi nemzetségek brutális elnyomásáról regélő vádakkal teleírja. Okos dolog volt-e, ha akaratlanul is, ennek az ördögi tervszerűséggel hazudozó bandának új elcsúszásra-csavarásra alkalmas anyagot szolgáltatni? Mert ne felejtjük el, hiába van nekünk igazunk, a gyors felületességgel ítélő külföld szemében huszonöt vérbefagyott halott és sebesült a maga tragikus némbeszédével sokkal ékesenszólóbb lesz, mint a mi dialektikánk, bármi könnyen bizonyíthatná is be ez, hogy az ártatlanul kiontott vér Hlinka mártír urat s barátjait terheli.

Mozgó képek.

Villamoson.

A Király-utcai megállónál két elhízott kofa tápáskodott föl. Szuszogva helyezkedtek el. Hová? Még kérdezhetik! Az egyik jobb, a másik a bal oldalomra. Mindkettő piaci kosarat tartott az ölében, de oly módon, hogy mindkét lábának jutott a súlyából, az orromnak pedig a szagából, mert több napos vágott baromfi volt az egyikben, vöröshagyma a másikban.

A nagy vásárcsarnokig váltották meg a jegyet, így hát alaposan kiélvezhettem szomszédságukat. Annál is inkább, minthogy elem hajolva tárgyalták le piaci élményeiket, s az általános drágaságról olyan szívből fakadó sóhajtozással panaszkodtak, hogy nem maradhattam bizonytalanságban arra nézve, hogy mit reggeliztek: a jobboldali néni cikóriás kávét, a baloldali ellenben rostopcsint rummal.

Sajnos, nem követhettem zavartalanul az élénk beszélgetés fonálát, mert a Wesselényi-utczánál új illatok áramlottak felém: a hátulsó perronról Violette de Parme, az elsőről Chiple-parfüm terjengett felém. Éppen az orrom előtt találkoztak és folytak egybe, összeolvadva a rosztopcsin- és vöröshagyma-párákkal.

Két elegáns hölgy hozta magával az előkelő odeuröket. Ismerősök voltak, barátok, akik azonban éppen nem örültek a találkozásnak. Ezt az arcuk árulta el, s csakis az első pillanatban, mert a következőben már sikerült fegyelmelni vonásaikat és méz-édes szavakkal üdvözölték egymást.

— Milyen édes véletlen.

— Aranyos!

— Szavamra, csupa szeszélyből szoktem föl erre a villamosra.

— Én is, én is. A standon nem volt egyetlen gummikerék se . . .

— Engemet pedig — képzeld csak! — valami aszfaltbetyár üldözött.

Ezt sugva mondta, de azért a kocsi vezető is föllett az érdekes esetre.

— Pompás! — sipogott a másik nagysága — na, velem ilyesmi sohasem történik . . .

— Velem, sajnos, minduntalan!

— . . . Mert én az utczán mindig úgy öltözöm, hogy minden félreértés ki legyen zárva.

A másik hölgy az ajkára harapott. Kalapiját három plymouth-kakas tolla díszítette, világoskék kosztümje nem rászabva, hanem öntve látszott lenni, annyira kiemelte minden idomát és fülében, nyakán s ujjain egy egész „diamond bazár” kirakata csillogott, villogott.

— Igazad van édes. Engemet is csak olyankor ér ez a kellemetlenség, amikor automobilon, vagy landaueren készülök kikocsizni és valami véletlen megakadályoz. Az utczára én is a két éves kalapomat és a molyette boámat veszem.

Ez a vágás is talált. A sebzett hölgy a rózsaszín rizspor ajatt is belesápadt. Öltözéke csakugyan inkább kopottasnak, mint egyszerűnek volt mondható. A gyakorlott debatter ügyességével gyorsan visszanyerte hidegvérét:

— Egyáltalában keveset adok az eleganciáira. Mindenről lemondok, csak az én mindenem, az aranyos babikám ne szenvedjen hiányt. Láttál volna például Ostendében. Talán resteltél volna a digue-en kezdet fogni velem, olyan egyszerűen, majdnem szegényesen öltöztem. A kaszinóba is csak azért jártam, mert bubi imádja a zenét; a nagy dínert is csak azért ettem végig, hogy bubinak étvágyat csináljak . . .

— Példás jó anya vagy drágám. Jól teszed; az a gyönyörű kis bubi sápadt, vérszegény — az apja fia. Leíder, az én módim annál pirosabb. Olyan, mint egy pünkösdi róza. És mennyi ruha kell nekil! Ugy nöl, mintha a hajánál fogva húznák. Kérlek, akár hiszed, akár nem, a két hónap előtti szoknyái már olyan rövidék, hogy az egyenesen unasztándig, a bluzait szétfeszíti a mellikása. Milyen boldog vagy! Bubi évekig viselheti a hozzerlijét.

— Nem, nem édesem. Ez tévedés. Azért látszik egy és ugyanannak a nadrág, mert mindig ugyanabból a szövethől és hasonló szabással varrják neki. A német császárné példáját követem, aki szintén egyszerűsége szoktatta a fiait. Még hozzá olyan szerencsés vagyok, hogy a cselédem úgy varr gyerekruhát, hogy akár tüstént nyithatna szalont a Fürdő-utczában.

— Az enyém is megfizethetetlen. Én nem varratok vele. Szegény nem ér rá a sok főzéstől. Tudod, az uram úgy szereti a gyomrát, hogy minden déliben és minden este vendégeket invitál, csak hogy nagy ebédeket, vacsorákat ehessen. Hidd el édes, már úgy ráuntam a langouste-ra, a bombe glacie-re, hogy szinte vágyom egy kis egyszerű polgári koszt után, . . . a pezsgőtől pedig már épen undorodom.

— Mi nem igen vendégeskedünk. Bubinak árt a havannafüst. Este nyolczkor lefeketjük, azután az operába megyünk és színház után betérünk a kaszinóba vacsorázni. Ez sokkal egyszerűbb.

A villamos a Rákóczi-utchoz ért. A két hölgy lezállt.

— Adieu, édesem! Megyek a Váci-utczába, a minap egy párisi modellkalapot láttam . . .

— Pá, drágám! Bubi diabolójátékot kíván, megyek Kertészhez.

Csak most vettem észre, hogy szomszédnőim — a vásárcsarnok tünderei — már régen elhallgattak és nyitott szájjal figyelnek a hölgyek csevegésére.

— Odanézz, mondja az egyik — aszongya az a naccsága, hogy a Váci-utczába megy, pedig most surrant be azon a kapun.

— Mi van ott?

— Hát nem tudod? Zalogház.

— Az a másik meg ott alkuszik a sarkon egy töt atyáival.

— Mire?

— Egy tíz krajczáros kerepelőt vesz a — bubinak.

— És hogy jár a szájuki hallotta komámasszony?

— Hallottam. De azért mi vagyunk a kofák, nem igaz?

Ezt az állítást beigazolandó, előlről kezdtek azt az érzelmes történetet, melyben nevezetes szerep jut egy puttonyos asszonynak, egy sarki hordárnak és a csarnok felügyelőjének.

Sajnos, nem tudom, jól végződött-e ez az eset, mert a Rákóczi-téren le kellett szállnom.

Rosta.

Az állami számvevőszék aktái.

— Hajdu Gyula és Lengyel Zoltán pöré.

Budapest, október 28.

Dr. Lengyel Zoltán országgyűlési képviselő február havában egy esti lap hasábjain lefénnyképezett aktákat adta át a nyilvánosságoknak.

Az aktákat Lengyel Zoltán Hajdu Gyulától, az állami számvevőszék egyik irodatisztjától kapta, akit ezért lopás büntette címén letartóztattak s egyben megindították az eljárást Lengyel Zoltán ellen is, lopásra való fölbujtás miatt. Hajdut néhány nap múlva szabadonbocsátották, de a vádtanács hivatalos titok megsértése miatt pörbe fogta Lengyel Zoltánnal együtt, akit bűnrészességgel vádoltak.

A főtárgyalását ennek a pörnek a mai napra füzte ki Szepessy elnök ítélőtáncsa. Reggeli kilenczkor rendőrök szállták meg a tárgyalóterem ajtajait, amire azonban alig volt szükség, mert a közönség csak kevéssé érdeklődött a pör iránt. Jobbára jogászok várták, hogy az elnök a törvényszéki tárgyalást megnyissa.

A tárgyalás kezdete.

Kevéssel tíz óra után a terembe lép a bíróság. Szepessy elnök és két szavazó bíró. Lengyel Zoltán akkor a közönség soraiban van és várja, hogy szólítsák. Megérkezik dr. Vázsonyi Vilmos is, aki Lengyel Zoltánt és Kemény Miklós, aki Hajdu Gyulát védi. Az elsőrendű vádlott fekete szalonkabátban, kezében nagy iratesomóval a vádlottak padján ül és szótlanul néz maga elé.

Szepessy elnök megnyitja a tárgyalást, fölhívja a közönséget, hogy viselkedjék csöndesen, majd konstatálja, hogy a beidézett tanuk Hajdu Gyuláné és Horváth Mihály kivételével mind megjelentek. Miután a tanuk kihallgatására csak sokára kerül sor, az elnök a tanukat délutáni két óráig elbocsátja.

Az elnök megállapítja, kik vannak jelen a védelem részéről. Vázsonyi Vilmos hivatalos gyorsíró alkalmazását kéri s bejelenti, hogy gyorsíróról gondoskodott és a költségeket viseli. Nagy Béla ügyész ellenzi a gyorsírók alkalmazását, mert az ügyet nem tartja fontosnak, de az elnök, miután a bírakkal halank tanácskozott, határozatként kijelenti, hogy a gyorsírók alkalmazását megengedi. A két gyorsíró erre a hivatalos esküt leteszi és elfoglalja a helyét.

A tulajdonképeni tárgyalás előtt Lengyel Zoltán fölmutatja az idézőket és tiltakozik, hogy öt lopás miatt ozítájják a bíróság elé.

— Ez csak a másoló tévedése lehet — jelenti ki az elnök s ezzel az incidens véget ért.

Hajdu Gyula vallomása.

Elnök: Megértette-e a vádat és bűnösnek érzi-e magát?

Hajdu: Nem érzem magam bűnösnek.

— Joga van önnek elmondani a tényeket, úgy, ahogy történtek . . .

— Sőt kérem is a tekintetes törvényszékt, hogy az előzményeket is részletesen mondhassam el.

— Figyelmeztetnem kell azonban arra — folytatja az elnök a vádlott által félbeszakított szavait — hogy maradjon a vád keretében. Első sorban nyilatkozzék arra, hogy milyen összeköttetésben volt ön Lengyel Zoltánnal, hogyan adta át neki az aktákat s mi indította őt arra, hogy ezt megtegye.

— Ily sorrendben nem tudom elmondani a tényállást, — feleli a vádlott. Elő kell adnom első sorban azt, hogy miként kerültem az állami számvevőszékhez.

— Ez nem tartozik a tényálláshoz, — szakítja félbe az elnök. — Térjen rá arra, hogy mit csinált ön az állami számvevőszéknél.

— Az irattárt kezeltem s többször iktattam is. Megvallom, hogy már kezdetben szabálytalanságot láttam. Így például György Endre nyugdíjazásának szabálytalanságát, továbbá . . .

— Ez nem tartozik a tényálláshoz, — szakítja félbe az elnök.

— De oda tartozik, — feleli a vádlott — mert éppen azt akarom ezekkel elmondani, hogy mi indított engem az akták kiadására. Már ekkor mondtam felésségemnek, hogy ezeket a szabálytalanságokat küzölöm valamelyik képviselővel.

— Adósságom sok volt. Magam is vettem fel, azután megkönyörültem egy szegény színészcsaládon,

AZ EGYETERTÉS

szervezőbizottsága és kiadóhivatala

VI., Eötvös-utca 32. sz. alatt van.

A szervezőbizottság telefonja: 788. szám.

A kiadóhivatal telefonja: 706. szám.

megrendeltem nekik a Remekírókat s ezt is nekem kellett kifizetni. Hogy még inkább fentarthassam magam, felhírnemű-intézetet is vettem, ezzel is becsaptak. Ilyen állapotban voltam akkor, midőn a „Nap” hasábjain olvastam Lengyel Zoltánnak azt a cikkét, amelyben felszólít mindenkit, hogy segítsen neki a szennyet tisztítani.

— Mi volt mégis abban a cikkben? kérdi az elnök.

— Arra már nem emlékszem tisztán — feleli a vádlott.

— De mégis ez a cikk keltette fel önben azt a gondolatot, hogy az aktákat közölje Lengyelvel?

— Ezek a tények — folytatja a vádlott — annyira felizgattak, hogy előbb írtam Lengyel Zoltánnak egy névtelen levelet, majd magam is elmentem hozzá egy vasárnap délelőtt — ha jól emlékszem, február 3-án — de nem eresztettek be hozzá, mert nem mondtam meg alkalmazottjainak a nevemet. Másnap azután a lakásán kerestem fel, de előbb jegyzeteket készítettem, hogy részletesen elmondhassak neki mindent. De bizalmatlanul fogadott, ugyszólván elutasított magától.

— Mi volt azokban a jegyzetekben, amiket ön magának készített?

— Nem emlékszem tisztán, de azt hiszem, hogy arról a 200.000 koronáról, amit Tisza István és Vörös László álczimeken utalt át az államvasutaktól...

— Hagyjuk az álczimeket! Folytassa csak, hogy mi volt még azokban a jegyzetekben?

— Azt hiszem, feljegyeztem a Grünwald-féle suskust is...

— Ezért újra rendreutasított.

— Bocsanatot kérek — feleli a vádlott — de én olyan shakespearai természetű ember vagyok. (Nagy derűltséggel.)

— Hiát csak folytassa nyugodtan a tények előadását!

— Lengyel bizalmatlansága arra indított — feleli a vádlott, — hogy bizonyítékul adatokat is vigyek magammal. Ezután részletesen elmondja a vádlott, hogy összesen három ízben vitt Lengyelhez aktákat. Lengyel sohasem mondta neki, hogy milyen aktákat hozzon s a fényképezésre is ő adott neki engedélyt.

— Milyen anyagi viszonyok között volt ön akkor?

— Nem voltam rossz helyzetben.

— De hiszen adatok vannak arra, hogy önnek a fizetése, lakbérére le volt foglalva, éppen ekkor több oldalról végrehajtást is vezettek ön ellen?

— Ez igaz, de ezeket én mind rendeztem egy éppen akkor felvett kölcsönből.

— Van-e még valami előadni valója? kérdi az elnök.

— Igen. Az a kívánságom, hogy összes állításaimat tanukkal is igazolhassam.

Lengyel Zoltán vallomása.

Hajdu Gyula után Lengyel Zoltánra került a sor. Lengyel Zoltán nem érzi magát bűnösnek.

Előadja, hogy a Polónyi affér kapcsán rengeteg ember kereste föl adatokkal.

— Én azt hittem először, hogy ez az ügy hozta hozzám Hajdút is. Csak később tudtam meg, hogy Hajdu figyelmét egy másik cikk keltette fel, amely „A Nap”-ban jelent meg s amelyben arra hívtam fel a kormányt, hogy a hírlapi szubvenzióra vonatkozó kimutatásokat terjessze a képviselőház elé.

Ezek az előzmények. Ezután történt az, hogy február 3-án eljött irodámba egy ember, akiről csak később tudtam meg a nevét s ezért nem eresztették be hozzám. Másnap azután lakásomra jött s ekkor beszélt nekem sok dolgot, különböző visszaélésekről, sokféle panamáról.

— Beszélt ön akkor neki hírlapi szubvenziókról?

— Nem beszéltem. Nem is kérdeztem tőle semmit, mert bizalmatlan voltam hozzá, azt hittem, hogy Polónyi spitzliffe, akivel engem valamibe be akar ugratni.

— Térjünk csak a magunk dolgára! — mondja az elnök.

— Ismétlem, — folytatja Lengyel, — hogy semmit sem kérdeztem Hajdútól, önként mondott el nekem mindent, én pedig ugyszólván elutasítottam magamtól. Azt hittem, hogy, nem is jön fel többet hoz-

zám. Harmadnap éppen nálam volt Kovács Ernő országgyűlési képviselő, mikor jelentették nekem, hogy újból itt van az az ember, aki már többször itt volt. Az előszobában várakozott rám, erővel ott hagyott egy csomó aktát az előszoba asztalán, amely aktákat azután én rögtön megmutattam Kovács Ernő barátomnak.

— Mikről szóltak ezek az iratok?

— Én bizony nem tudom megmondani, mert olyan nagy csomó volt, hogy nem is olvastam soha. Másnap azután reggel 6 órakor keltett fel s akkor oda adtam neki az aktákat. Megkérdezte tőlem, hogy használhatom-e az aktákat, mire én azt feleltem, hogy bizony ezek piszkos dolgok, de az a baj, hogy a kormányzat emberei még azt is letagadják, ha fényképezve adjuk elébe az aláírásukat.

— Ennyi volt az én összes érintkezésem ezzel az emberrel, akiről azt sem tudtam, hogy az állami számvevőszék embere-e?

— Hiszen ön abból is láthatta volna, hogy az állami számvevőszék hivatalnokával van dolga, mert ezek az akták nyilvánvalóan az állami számvevőszék aktái voltak?

— Ebből még nem következik az, hogy aki ezeket az aktákat hozta, az feltétlenül az állami számvevőszék embere is. Lehet azt küldeni akárkivel!

— Ön azt is mondta Hajdunak, mikor első ízben hozta önnek az aktákat, hogy ne ilyeneket hozzon, hanem a hírlapi szubvenziókra s egyebekre vonatkozókat?

— Sohasem mondtam ilyeneket. Nem is tudtam, hogy milyen iratokat hozott első ízben, annál inkább nem mondhattam neki, hogy másforma iratokat hozzon.

Még néhány jelentéktelen kérdés után, amelyekre Lengyel Zoltán válaszolt — befejezte az elnök Lengyel kihallgatását s áttért a beidézett tanúk kihallgatására.

Tanúkihallgatás.

Első sorban Dárday Sándort, az állami számvevőszék elnökét hallgatta ki az elnök.

— Milyen szolgálatot végzett az állami számvevőszéknel Hajdu Gyula?

— Irodatiszt volt s iratkezeléssel foglalkozott.

— Kötelessége volt neki az iktatás is?

— Az is kötelessége minden irodatisztnek, ha hivatali főnöke így osztja be a munkát.

— Hogyan tudták meg önök, hogy milyen iratok hiányzanak?

— Ezt könnyű volt megtudni, mert ugyszólván tettenérték Hajdút.

— Milyen czézből kerültek ezek az akták az állami számvevőszékhez?

— Rendes tárgyalási akták voltak.

— A hírlapi pauszáléokra vonatkozó kimutatásokat csatolni szokták a zárszámadási aktákhoz?

— Soha.

— Hivatalos titkot tartalmaztak ezek az akták?

— Kétségek nélkül, ugy is, mint miniszteri, ugy is, mint állami számvevőszéki akták.

Az állami számvevőszék elnökének kihallgatása után Erdélyi fényképész alkalmazottját, Rózsa Gyulát és Laufer Jankát hallgatta ki a törvényszék arra a körülményre, hogy titkolódzott-e Lengyel Zoltán akkor, midőn az aktákat a műterembe vitte. Mindkét tanu tagadólag felelt.

A következő tanu, dr. Kovács Ernő országgyűlési képviselő megerősítette Lengyel azon állítását, hogy első ízben az előszobában vette át az aktákat Hajdútól s neki is, aki akkor Lengyel vendége volt, rögtön megmutatta azzal, hogy egy egészen ismeretlen ember hozta.

Dr. Győző Dezső, Lengyel Zoltán ügyvédháza és dr. Czepe Ferenc ügyvédjelölt, továbbá Horváth Mihály, Lengyel Zoltán alkalmazottjai a következő tanuk, akik azt bizonyítják, hogy Hajdu tényleg névtelen levelekben ajánlkozott fel Lengyel Zoltánnak. A további fejleményekről csak akkor szerectek tudomást, mikor Hajdu Gyulát letartóztatták.

A tanúk kihallgatása után az elnök a tárgyalás folytatását kedden délelőtt 10 órára halasztotta el.

Véres templomszentelés.

— Tizenegy halott, tizennégy sebesült. —

Budapest, október 28.

A pánszláv agitációnak véres gyümölcse termett az elmúlt vasárnap Csernován, a hirhedt Hlinka András fészkeben. Hlinkát felettes egyházi hatósága pánszláv üzelmei miatt plébánosi állásától fölmentette, amire Hlinka Morvaországba költözött ki, hogy magát a hatóságok feleletrevonása alól kimentve, ott várja be ügyének végleges eldöntését. Időközben fölépült a csernovai katolikus templom, melyre még Hlinka kezdte meg a gyűjtést. Az egyházi hatóság tegnapra tüzte ki a fölszentelést, de a nép, izgatók befolyása alatt ragaszkodva ahhoz, hogy ezt a szertartást Hlinka végezze, a szertartásra érkező esperest baltákkal és közáporral fogadta. Ily előzmények okozták a tegnapi vérfürdőt, mely miatt a felelősség teljes súlylaval azokra nehezedik, akik ezt az összehittközést tervszerűleg előkészítették. A vizsgálat kiderítette, hogy maga Hlinka András izgatta áruházban visszatérve a népet arra, hogy a templomfölszentelést, ha kell, erőszakkal is megakadályozza.

Részletes tudósításunk a sajnálatos eseményekről itt következik:

Véres sortűz.

Csernova községben mára tüzték ki a katolikus templomban az első misét. E czézből Padullik lipótfalvi esperes és Fischer rózsahegy plébánoshelyettes a hatóság embereivel és 15 csendőrrel kocsiokon Csernovára hajtottak. A csendőrséget azért vitték magukkal, mert arról értesültek, hogy a tót lakosság a misét azért akarja megakadályozni, mert azt Hlinka katolikus pappal akarja végeztetni. Hlinkát pánszláv izgatásai miatt állásától a közelmúltban felülgesztették és elítélték és a letartóztatás elől Morvaországba szökött. A lakosság Hlinka izgatásai folytán a templomban lévő ajtóssági eszközöket elvitte, a templom ajtaját bezárta és a kulcsokat magával vitte.

A rend fenntartására 16 csendőr vonult ki. A csendőrök látása a már amugy is izgatott tömeget még jobban felizgatta, úgy, hogy hangos szitkokban és piszkolódásokban tört ki, de a csendőrök tapintatos eljárására nagynehezen csillapodni kezdett.

Kilencz óra felé érkezett a helyszínére Pereszlenyi Zoltán, Pazurik Márton esperes, Fischer és Kalocsai plébánosokkal két kocsin. A nép a kocsi elől elállta az utat és nem akarta beereszteni őket a faluba. Megrohanták a kocsikat és a lovakról leszakgatták a szerszámokat és a lovakat le akarták szurni. A csendőrök szét akarták őket kergetni, ezek azonban a csendőrök kezéből a szuronyt akarták kicsavarni és többen kövekkel és revolverlővésekkel támadták meg a csendőrséget. A csendőrök ekkor a levegőbe löttek, mire a tömeg egy kissé visszahúzódott. Egy Uhrina nevű legény, ki most tért haza a katonaságtól, azt kiabálta:

— Ne féljete, ezek csak vaktöltéssel lönek.

Erre nagy darab köveket kapkodtak fel és a két kocsi és a csendőröket dobálni kezdték, azután botokkal rohantak rájuk. A csendőrség most sortűzet adott. Pereszlenyi szolgabíró vizsgálhattott Rózsahegyre és katonai karhatalmat kért. Kérelmére 46 honvédet küldtek a helyszínére, akiknek segítségével sikerült azután a tömeget szétkergetni.

A hangulat oly izgatott volt, hogy további zavargásoktól tartottak és ezért Löcséről egy század katonaság kirendelését kérték. A csendőrök közül megsebesült Sámuel csendőrszervező, akit doronggal ütöttek feibe és Fischer plébános, kit fején talált egy nagy kő.

A halál aratása.

A vizsgálat kiderítette, hogy az első lövést egy csendőrszervező tette, akit doronggal ütött meg valaki a tömeg közül. Ahogy az első lövés eldőrdült, hét más csendőr is lött a nép közé, szörnyű pusztítást végeztek a Mannlicher-golyók, amelyek az első soron áthatolva, a másik sorban állókba furdódtak. Tizenegy ember szörnyen halt, köztük négy asszony. Tizenkettő súlyosan megsebesült.

Meghaltak: Jancsi Pál 45 éves, Policska Mihály 45 éves, Demkó Katalin, Lejkó Antónia, Lejkó József, Ulrina András 24 éves, Faga Rózsika 18 éves, Demkó József, Hlinka József, Jancsek Ignác, özv. Debnár Katalin, Otiepka Károly.

Súlyosan sértült állapotban kórházba szállították Lajcsiák Józsefet, Kabacska Katalint, Szmeska Andrást, Urbán Annát, Sulik Kucsera Andrást, Bopko Milán Antóniát, Cibulka Máriát, Remen Györgyöt, Fula Józsefet, Demkó Babin Teréziát, Sulik Jakabot és Urbán Csernek Jánost. Sokan csak könnyű sérülést szenvedtek, ezek jajveszkelve elfutottak. A halálnak ez a borzalmasan dus aratása leirhatatlan rémületet okozott a nép között.

A vizsgálat.

A megye főispánja és alispánja azonnal kiszálltak a helyszínre és a főispán a rend helyreállítására szükséges intézkedéseket megtette. Gondoskodás történt katonai segítség igénybevétele, hogy a további lázongásokat és erőszakoskodásokat megakadályozzák. A sebesültek gyors orvosi segélyben részesültek. A pozsonyi csendőrkörületi parancsnokság a fegyverhasználat tárgyában megindította a vizsgálatot.

A királyi törvényszék vizsgálóbírája és a királyi ügyész a helyszínre vezetik a nyomozást. A tömeg még mindig izgatott, noha további erőszakoskodásoktól a főispán erélyes közbelépése folytán egyelőre nem kell tartani.

A löcsei törvényszéki bírósági és törvényszéki orvos ma délután kezdte meg a vizsgálatot. Löcseről 400 közös gyalogos és Rózsahegyéről 100 honvéd érkezett a faluba.

A községben az éjjel teljes nyugalom uralkodott.

Nemzetiségi részről roppant erőlködéseket végeznek, hogy a vizsgálatot hamis irányba tereljék, ami azonban nehezen fog sikerülni, mert már eddig olyan adatokkal rendelkezik a nyomozó hatóság, amelyek nemcsak azt bizonyítják kétségteljesen, hogy a tervszerű lázításnak az volt a célja, hogy a büntetés elől bujdosó Hlinkát a községbe, amely mint egyik külutca Rózsahegyhez tartozik, visszacsempészsék, de azt is, hogy a bujtogatók élén maga Hlinka állott, aki áruházban járta be a közeli falvakat és szította a magyarok ellen való elkeseredést.

A hatóság ugyanis kézrekerítette azt az embert, aki a nagy zavart jó alkalomnak nézte, hogy a templomot megrabolja. A templomrabló töredelmes vallomást tett.

Kijelentette, hogy Hlinka őt is meglátogatta áruházban a múlt napokban és ő bujtotta fel a magyarok ellen. Azt mondta neki, inkább vigyen el mindent a templomból, de ne engedje meg, hogy azt magyar papok szenteljék fel.

A templomrablón kívül más tanúk is vannak Hlinka ellen. Többen állítják, hogy Hlinka sokszor mondta, hogy ha ő akarja, sok vér fog folyni. Most Hlinka Prágába szökött, hogy őt ne vádolhassák izgatással.

A csernovai zendülés ügyében a rózsahegy kir. törvényszék elrendelte a vizsgálatot, melyet Duhovics vizsgálóbíró vezet. A vizsgálat máris kiderítette, hogy Hlinka András felüggasztett rózsahegy plébános Morvaországba való utazása előtt tárgyalta a csernovai főemberekkel a rózsahegy Népbank helyiségében, mely intézetnek Hlinka az igazgatója. Ezen a tanácskozáson szövegezték meg azt a beadványt, melyet október 2-iki kelettel küldtek el Párvy Sándor szepesi püspöknek. A püspöknek a templom fenntartására vonatkozó felhívására válaszolva e beadványban azt írták, hogy a fenntartást szívesen vállalják magukra, de csak az esetben, ha a püspök visszahelyezi Hlinka Andrást a rózsahegy plébániára. Ezen beadvány híre a rózsahegy hazafias katolikus hívek körében felháborodást keltett és nyomban ellenmozgalom megindítását határozta el. A hazafias katolikusok aláírásokat gyűjtöttek a csernovaiak között is egy kérvényhez, melyben a püspököt a templom felszentelésére meghívják. A püspök utasította Fischer adminisztrátort, hogy értekezzen a néppel és tudja meg, vajon a templomszentelés minden zavar nélkül végbe fog-e mehetni. Hlinka ez idő szerint a bíróság engedélyével van távol Rózsahegyéről. Barátjának, Srobár orvosnak ma azt táviratozta, hogy a jövő héten jön haza Rózsahegyre.

Csernován időzik a főispán, az alispán és a

megyei tisztikarnak számos tagja is, valamint a járásorvosok közül többen. A hivatalos vizsgálat megállapította, hogy a szerencsétlenség tizenketten veszítették életüket, ezenkívül hárman súlyosan, tizenketten könnyebben sebesültek meg. A vizsgálat alapján hét egyént tartóztattak le, köztük Hlinka Katalint, aki Hlinka felüggasztett plébános testvére, valamint Fula Mátét is. Ezeket a csendőrök tetten érték, amikor a templom ajtajára lázító plakátokat ragasztottak, melyekben mindenkit agyonveréssel fenyegettek, aki az új plébános beiktatását megengedi. A hangulat még nem csillapult le teljesen.

A rózsahegy adminisztrátor, aki a tegnapi összejövetelnél jelen volt, ma délelőtt Csernovára ment, hogy a sebesülteket meggyógytassa. Ma délelőtt kisebbmértvű zavargások fordultak elő, melyek azonban csak rövid ideig tartottak. A rend helyreállítása végett katonai segítséget kellett kérni. Löcseről már oda is érkezett két század. Az izgalom még mindig nem csendesült le. A foglyokat most vallatják.

EGYHÁZAK.

(A reformáció emlékünnepe.) A pesti ág. hitv. evang. magyar egyházközség tegnap ünnepelte a reformáció emlékünnepe. Ugy a deákteri, mint a fásori ev. templomban ünnepi istentisztelet volt, amelyeken nagyszámu közönség vett részt. A deákteri templomban Horváth Sándor lelkész, a fásoriban Kaczián János esperes prédikált. Istentisztelet után a hívek az Ur asztalához járultak. E hó 31-én, mint a reformáció évfordulóján, a főváros összes protestáns templomaiban ifjusági istentisztelet lesznek s ezért úgy az állami, mint a községi iskolák protestáns növendékei e napon az iskola látogatásától fel vannak mentve. A deákteri evangélikus polgári iskola leányegyesülete e hó 31-én este 6 órakor az intézet dísztermében reformáció-ünnepélyt rendez. Az ünnepi beszédet Wolf József vallásánár tartja, Klimó Kálmán vallásánár imát mond és Mohr Henrik hitoktató szaval, az egyházi énekkar pedig Bruckner Frigyes orgonistakarnagy vezetése mellett két szép mosettát ad elő. A fásori ev. főgimnáziumban október 31-én délelőtt 9 órakor szintén lesz reformáció-ünnepély.

(Püspöki beiktatás.) Nagyszébenben dr. Teutsch evang. püspök beiktatása tegnap ment végbe a szász községekből érkezett lakosság óriási részvétel mellett. Az egyházi beiktatási ünnepély után dr. Teutsch ünnepi szónoklatot mondott és az egyházi esküt Wolf kúrator kezébe tette le. Ezután diszebed volt, amelyen kétszázan vettek részt.

(A reformáció egyházközség kérelme.) A budapesti ev. ref. egyházközség vezetősége ma küldöttéleg tisztelgett Bárczy István polgármesternél, kérve, eszközölné ki, hogy a törvényhatóság részesítse az egyházközséget iskolai és egyházi segélyben.

TÁVIRATOK.

Orosz merénylet.

Pétervár, október 28. Ma délután négy órakor egy ismeretlen nő jelent meg Maximovsky államtanácsos a gyűjtőfogház főnökének dolgozó szobájában és revolverrel hétszer rálőtt Maximovskyra, aki szenvedett sebesüléseibe két órával később belehalt. A merénylet letartóztatták.

Közgazdasági táviratok.

New-York, okt. 28. Terménytőzsze. Gyapot. New-Yorkban 10.80, okt.-re 10.85 januárra 10.89. New-Orleansban 10.50, Petroleum stand withe New-Yorkban 8.75 Filadelfiában 8.70, raffined in cases 10.90, Credit-Balances of oil City 178.—. Zsir. Vestern Steam 9.25 Rohe testvérek 9.45. — On 31.00—31.75. Réz 13.—13.25.

Csikagó, okt. 28. Gabona-tőzsze. Zárlat. Buza irányzata szabálytalan, októberre —.— K., decemberre 97.75 K. Fengeri állandó, októberre 60.— K.

Csikagó, október 28. Terménytőzsze. Zsir januárra 8.50, tegnap 8.60, májusra 8.70, tegnap 8.77. Szalonna short clear 8.25, tegnap 8.37. Sertészsus januárra 14.67, tegnap 14.90.

EGYETERTÉS.

November hó 1-ével új előfizetést nyitunk az Egyetértésre. Kérjük azokat a tisztelt olvasóinkat, akiknek előfizetése lejár, szíveskedjenek az előfizetés megújításáról idejekorán gondoskodni, hogy a lapot akadálytalanul küldhessük tovább.

Minden előfizetőnk teljesen díj-talanul kapja a magyar család számára kiváló gonddal szerkesztett „Magyar Szalon” című folyóiratot.

Az Egyetértés előfizetési ára:

Egy hónapra . . .	2 kor. 40 fill.
Negyedévre . . .	7 kor. — fill.
Félévre . . .	14 kor. — fill.
Egész évre . . .	28 kor. — fill.

UJDONSÁGOK.

Sztrájk az iskolában.

Az aradi főgimnázium felsőbb diákjai sztrájk előtt állnak. Egyik tanulótársukat a jónevelés és a szeretet nevében arcúl ütötte a tanára s amíg ez az ütés annak megfelelő módja szerint el nem intéződik, a diákok kimondják a bojkottot s nem kíváncsiak a jól nevelt tanár ur egyéb szellemi képességeire se. Szinte mellékes, hogy miér csattant el az ominózus pofon. Egészen mellékes, hogy az a tanár sokakat megintett, mellékes, érdem szerint-e, vagy érdemtelenség s még az is mellékes, hogy egy felsőbb diák az óra végén kint a folyosón meg merte kérdezni nagy alázatosan az iskolai igazság osztogatóját, hogy őt miért intette meg, hiszen mindig jól felelt. Ekkor a tanár lihetetlen durvaságra ragadtatta el magát, mert bár igen jól tudta, hogy őt egy diák semmi körülmények között sem vonhatja az osztályozásért felelősségre, mégis ráförmedt: Te mersz engem felelősségre vonni! És — és elcsattant a pofon. Sőt többször is elcsattant, mert a diák nem védekezhetett, sem meg nem forlhatta az ütést s így a tanár ur minden felelősség nélkül dolgozhatott. Felölt ember, akinek immunitását védte a tanári tekintély, a férfi erő, a kicsapás biztos veszedelme, ezt a kiváltságos helyzetét betegesen állati felindulásának értékesítésére használta ki.

Felölt ember, aki messziről lekopja a kalapját az igazgató ur előtt s aki jobban trémáz a diákjainál, ha a főigazgató ur osztálylátogatni jár, egy gyenge fiut nem átal többször arcultatni, amiért „felelősségre merte vonni.” Megbélyegző ez nem csak arra az egy tanárra, hanem ha elégtételt, még pedig minél előbb és minél teljesebb elégtételt nem kap az egész diákság, megbélyegző az egész tanári karra, amely rögtön nem tette magáévá az áldozat szegyenletes ügyét. Az egész testületnek kényszeríteni kell a magáról megfellelkezett tanféruit, hogy ezért a sértésért bármi uton-módon megkövesse a diákokat. Fiainkat nem azért küldjük az iskolába, hogy kis tudományyal, de nagy pofonokkal rakják körü a képét.

Viszont azonban nincs igaza a diákságnak sem, ha sztrájkal és bojkottal akarja megtorolni a sérelmet. A munkás kényszerítheti sztrájkal a munkaadóját, mert ez gazdasági veszteség mind a kettőre s így egy irányba mozgó, egy cél felé

törő erők mérközéséről van szó. A munkás nem dolgozik, ezzel írta munkaadójának, ha mindjárt ő maga is éheznek, de ha a diák nem tanul, ezzel nem a tanárjának, csak önmagának árthat. Az ilyen diák-szervezkedések után jönnek a tömeges kicsapások s leszen az a pofon a legsúlyosabb és legotrombább bűn, bizony föl nem ér egyetlen diák félbemaradt pályájával, egyetlen szülő bizó reményességével sem. A tanár megmarad sajnos azért tanárnak s legfőlegbb áthelyezik, ha megsértve minden fegyelmet, a diákok nem fognak eljárni az órájára, de a kicsapott diák többet egyetlen anár órájára sem járhat s egész jövőjét kockáztára teszi azért a felsőbb helyről kierőszoalt áthelyezésért.

Szó sincs róla, fogjanak össze a diákok s azért a pofonért, mely ott ég mindnyájuk arczán — hiszen még sorra megkaphatják az olyan tanár urtól — vegyenek maguknak elégtételt! Kérjék meg a tanári kart és az igazgatót, hogy ez a szögyenletes ügy minél előbb expiáltassék, mert botrányköve ez az egész gimnáziumnak. De ugy venni elégtételt, hogy hát most már ne tanuljunk fiuk, ez méltó lehetne annak az egy tanárnak a tanítványaihoz, de semmiképpen sem méltó egy főgymnázium aranyifjúságához.

Mik—

— Személyi hír. Frigyes főherceg és neje, Izabella főhercegnő, valamint Henriette és Gabriella hercegnők társaságában és nagyobb kísérettel baranyamegyei birtokukra érkeztek, ahol több napot töltenek. A környékbeli intelligenciát is meghívták a vadászatra.

— A király betegsége. A király állapotában a javulási tendencia tartós. Ma reggel a király öt óraker kelt föl és reggelit jó étvágyal fogyasztotta el. Reggel résztvett az új dolgozószobájában felállított hordozható tábori oltárnál Mayer püspök által szolgáltatott misén. A délelőtti irásztala mellett töltötte, délután félkettőkor pedig sétát tett a galérián. A köhögés a sógöz belégzése következtében csaknem teljesen megszűnt. Mária Valéria főhercegnő este 10 óraker atyja látogatására Bécsbe érkezett. A király tegnap egész nap jól érezte magát.

— A trónörökös Keszthelyen. Adtunk hírt arról, hogy Ferenc Ferdinánd trónörökös gróf Festetics Tasziló főudvarmester vendége lesz Keszthelyen. Most az a hír érkezik, hogy a trónörökös e hó 30-án érkezik Keszthelyre. Két napig lesz gróf Festetics vendége, amely idő alatt több főúri vendég részvétele mellett nagy fázánvadászatok tartanak.

— Gróf Apponyi Albert Pozsony-Czifferen. Gróf Apponyi Albert vallás- és közoktatásügyi miniszter tegnap dr. Neményi Imre osztálytanácsos kíséretében Pozsony-Czifferenre utazott a Zichy Sarolta grófnő által alapított ottani háztartási iskola megnyitó ünnepélyére. Ez az intézmény csak egyik kiegészítő része a kulturális intézményeknek, melyeket a grófnő közönsége lakosságának érdekében a multban már létesített. Ilyen az ottani nőipariszkola, melynek készítményei nagy keresetségnek örvendenek az amerikai, sőt még az ausztráliai piaczon is.

— A honvédség főparancsnoka. A bécsi Zeit közli, hogy a király a magyar honvédség főparancsnokává Klobucsár Vilmos lovassági tábornokot nevezte ki.

— Kitértetett főmérnök. A király Tellyesniczky János főmérnöknek, a folyó évi árvédekezés körül szerzett érdemei elismerésül a koronás arany érdemkeresztet adományozta.

— A toszkánai nagyherceg haldoklik. Salzburgból érkezett jelentések szerint a toszkánai nagyherceg haldoklik. Tegnap az öreg nagyherceg fölvette a halotti szentséget, Salzburgból jelentik késő éjjel: A nagyherceg halálát minden perczen várják. Ma este megérkezik Tosellinét Kérdéses, vajjon az egykori Montignoso grófné, bebocsátják-e az udvarhoz.

Ráth Károly síremlékének felavatása. Az Országos Iparegyesület több szaktestület bevonásával néhai Ráth Károly síremlékét október 31-én, csütörtökön délelőtti 11 óraker avatja fel ünnepélyesen a Kerespi-uti temetőben. (29. parcella, 1. sor, 22. sz.) Az avató beszédét Gelléri Mór, az Iparegyesület igazgatója tartja.

— Kossuth Ferenc betegsége. Kossuth Ferenc kereskedelmi miniszter állapotában ma örvendelés javulás állott be. A miniszter az elmúlt éjszakát jól töltötte s fájdalmait is csökkentek. Háziörvosa, Müller Kálmán főrendiházi tag, meglátogatva a beteg minisztert, némi javulást konstatait ugyan, azonban továbbra is a legteljesebb nyugalmat ajánlotta.

— Kinevezések a postán. A kereskedelemügyi miniszter Lányi Róbert posta- és távirtdafelügyelőt a VII. fizetési osztályba posta- és távirtdafelügyelővé, Kászonyi Antal, Sándor Dániel, Meszlényi Sándor, Maksai Ferenc, Toronyi János, Ullrich Zsigmond, Czobel Károly posta- és távirtdafőtisztet a VII. fizetési osztályba posta- és távirtdafelügyelőkké, Sz. Csehi Ákos, Grochmal István posta- és távirtdatisztet a IX. fizetési osztályba posta- és távirtdafőtisztet a IX. fizetési osztályba pénztári ellenőrré, Neiser Ignác, Zimányi Károly, Rosenfeld Henrik, Vermes Lajos, Richter Károly, dr. Nagy Géza, Hofer Lajos, Jost János, Dragenitz Béla, Lappay Lajos, Mártonfi Ignác, Horváth Endre, Lakatos Aladár, Vörös Henrik, Stefan Nándor, Barcza Ferenc, Kardos Árpád, Narosny István, Róbert Gyula, Alkér Sándor, Gábor Miklós, Földes Vilmos, Tyuskay Károly, Rudas Ármán, Poros István, Sándor Endre, Prigl József, Reinprecht Nándor, Bajecz György, Radócz Mór Miksa, Donáth Mór, Horváth Lajos posta- és távirtdafogalmazót a IX. fizetési osztályba posta- és távirtdafőtisztet nevezte ki.

— Novemberi katonai előléptetések. A novemberi katonai előléptetéseket holnap közlik hivatalosan. A királyi Matt Alfréd altábornagyot tábornaggyá, Schleisz József, báró Leitner, Hoffmann Hugó, Böhm, Ermolli, Pflanzler, Baltin, Weber, Gangl, Dankl, Giesl, Kolossváry Dezső, Rukavina, Dembiczki, Frank vezérőrnagyokat altábornaggyá nevezték ki. Nagy előléptetés lesz a haditengerészetnél is; köztük előlép s fregatt-kapitány lesz László Elemér korvett-kapitány, ki a delegációk tárgyalásánál Montecuccoli tengernagy magyar tolmácsa.

— A Chevre Kadisa új elnöke. A pesti Chevre Kadisa tegnap délelőtti tíz óraker Weisz I. Manó elnöklésével rendkívüli közgyűlést tartot. Boshán Jakab elnök lemondása folytán az elnöki állás betöltése volt napirenden. Egyhangulag Winterberg Gyulát választották meg. A közgyűlés végén az ügyész jelentette, hogy dr. Freund István szűleinek emékkére százezer koronát adományozott a Chevre Kadisa által alapított szeretetház javára.

— Főherceg, aki a munkájából akar megélni. A toszkánai nagyhercegi családnak kiút abból, amit a maguk szempontjából „megpróbáltatás”-nak neveznek. Ami eddig ezt a családot érte, azt polgári felfogás szerint is megpróbáltatásnak lehet mondani. A volt száz trónörökösné, jelenleg Toselliné, oly botrányokat okozott, hogy akármilyen polgári család is restelné. Wölfling Lipót becsületét eljárását már csak udvari felfogás szerint lehet megpróbáltatásnak mondani. Azonban itt nincs vége a dolognak. Most az a hír érkezik, hogy az öreg toszkánai nagyherceg, a családfő, haldoklik. Ami hírt pedig az alábbiakban közölünk, az a családnak dicsőségére válik, noha udvari szempontból ezt is megpróbáltatásnak fogják tartani. Az történt ugyanis, hogy Wölfling testvéröccse, Henrik főherceg és toszkánai nagyherceg a bátyja nyomdokába akar lépni. Le akarja tenni címzeit és rangját; nem akar résztvenni tovább az udvari életben, sem annak örömeiben sem, annak megpróbáltatásaiban. Egyszeri polgári életet akar élni és — a munkájából akar megélni. Ez mindenesetre csak dicséretére válik. Mostanság Münchenben tartózkodik és festéssel foglalkozik. Vajjon ezt az elhatározást az értelet-e meg, hogy a háttérben egy égő tekintetű leány áll-e, azt még nem tudjuk. De ha így áll a dolog, az sem baj. Oly főherceg, aki a keresetéből akar megélni, ritka madár és érdemes arra, hogy a krónika ezt az elhatározást följegyezze.

— Visszavándorlók. A Cunard Line „Carpathia” nevű gőzhajója ma reggel 700 visszavándorlóval Fiuméba érkezett. A rendes szokástól eltérően a hajó Frieszt elkerülésével közvetlenül jött Fiuméba. A visszavándorlókat gróf Nákó Sándor fiunei kormányzó fogadta s személyesen gondoskodott róla, hogy különvontataik minél előbb a magyar földre visszahozzák őket.

— Vidéki hírlapirodalom. A Szombathelyen, dr. Geszner Imre felelős szerkesztése mellett megjelenő „Vasmegeyi Hírlap” című politikai lap főszerkesztői tisztét dr. Mozsolits István ügyvéd, a vasmegeyi függetlenségi párt alelnöke vette át.

— A Harden-pör. Amint már megirtuk, szombaton befejezték a Moltke-Harden-pörben a tárgyalást, de az ítéletkiírdetést keddre halasztották. A szombati nap szenzációja Harden felszólalása volt, mert beszédében leleplezte az eddigi kancellár-váltságot történetét. Harden révén megtudta a világ, hogy Bismarck bukása is Eulenburg herceg műve volt, hogy Bismarck utóda, Caprivi, valamint Hohenlohe herceg és Bülow is Eulenburg révén lettek kancellárok. Eulenburg hercegnek ez a mérhetetlen befolyása bámulattal tölti el az egész világot, annál inkább is, mert eddig mindenki azt hitte, hogy Vilmos császár teljesen önállóan intézi a politikát. A császár prestigeén mindenesetre csorbát ütött ez a pör, de Németországra nézve meg volt az a haszna, hogy kezdetét jelenti a megtisztulási proccessusnak, amelynek első mozzanata Eulenburg hercegnek, a mindenható „Phili”-nek bukása volt. A „Matin” legutóbbi száma beszélgetést közöl Lecomte francia nagykövetségi tanácsossal, amelyben ez az ellene emelt vádatat határozottan visszautasítja. Különösen az nem felel meg a valószínűségnek, hogy vonakodott tanuként a törvényszék előtt megjelenni.

Berlinből jelentik, hogy mihelyt a Harden-Moltke-pör hullámai elsimulnak, a császár kabinetrendeletet fog kiadni, hogy az egyes parancsnokságok szigorúan üldözzék a természetellenes üzelmeket és távolítsák el a hadsereg kötelékéből a vétkeseket. Egészen biztos, hogy akár marasztaló, akár felmentő lesz az ítélet, a pörnek folytatása lesz a büntető kamaránál, mert a felek valamelyike mindenesetre felebbezni fog.

— A susáki spódium-gyár porrá égett. Rettenetes tűzvész pusztított Fiume közvetlen szomszédságában, Susákon. A pusztító és fékevesztett tüzelemnek a spódiumgyár mindenestől, a gépházakkal, raktárhelyiségekkel és műhelyekkel együtt teljesen áldozatul esett. A tűz tegnap este hét óraker tört ki. Oly rohamos gyorsasággal terjedtek a lángok, hogy a főépület már lángban állt, mire a tüzet észrevették. A susáki és fiemei tüzoltók egyesített munkájának sem sikerült a gyárat megmenteni. Az oltási munkálatok közben terjedt el az egész gyártelepre a tűz. Veszedelem is fenyegette a tüzoltókat. A gyár munkásai ugyanis figyelmeztették a tüzoltókat, hogy ne menjenek a tűz közelébe, mert az egyik épületben nagy tartályban benzín van és minden perczen robbanás történhet. A tüzoltók ennek ellenére a lehetőség határában belül munkához láttak. Ekkor azonban zápor támadt, ami a közönség lakosságát hazakergette s így a tüzoltók segítség nélkül maradvá, kénytelenek voltak földadni a küzdelmet. A robbanás szerencsére elmaradt. A zápor bőségben zuhogott, de ez nem lohasztotta a hatalmas lángokat, amelyek ma reggelre mindent fölemésztek. A földig leégett a spódium-gyár, falai összeomlottak, gépei beolvadtak, egy szög sem maradt meg belőle. A kár többek egy millió koronánál. Minthogy a romok még meg nem közelíthetők, ennek folytán nem lehetett még megállapítani, hogy emberélet nem pusztult-e el a lángokban.

— Házasságok. Bálint Zoltán építőművész eljegyezte Kedacsics Stefánia asszonyt, Kedacsics István, a zágrábi királyi báni tábla néhai bírájának és nejének, született Meluzin Zsófiának leányát. Dr. Dollinger Béla, Dollinger Gyula udvari tanácsos, egyetemi sebész-tanár fia ma délelőtti 11 óraker vezette oltárhoz az angol kistiszonyok vaczi-utcai templomában Girárdi Gyöngyike, Girárdi József udvari szállító leányát. Az egyházi szertartást Turi Béla végezte. Tanuk voltak: a menyasszony részéről Láng Lajos valóságos belső titkos tanácsos, a vőlegény részéről Kauser Gyula műépítész. A szertartáson a családtagokon kívül nagyszámú előkelő közönség vett részt.

Weisz Arthur kiskőrösi gabonakereskedő eljegyezte Schrank Malvint, Schrank Sándor leányát Budapestről.

Breuer Miksa kereskedő eljegyezte Friedlieb Malvint, Friedlieb Adolf kereskedő leányát Vágsellyén.

Polgár Dezső, máv. hivatalnok eljegyezte Mattersdorfer Irénkét Söjtörön.

Karvaly Simon, a Budapesti Téglyagyár és Mészegető r.- t. igazgatója, e hó 27-én oltárhoz vezette a dohány-utcai izr. templomban Brandstätter Izsák fív. háztulajdonos leányát, Irmát. Az esküvőn előkelő közönség volt jelen. Ott voltak: Hávós József udv. tan., Vosits Károly fív. tanácsnok, Hamvay Sándor VIII. ker. előjáró, dr. Havass Rezső kir. tan., Baumgarten Sándor kir.

közalapítványi igazgató, Császár Jenő, a Jvárosi Kör küldöttsége élén, dr. Graner Vilmos, dr. Kiss József f. bizottsági tagok stb., azonkívül az izr. hitközség képviselőtestülete dr. Weimann Fülöp udv. tanácsos vezetése alatt. Az esketési szertartást Hevesi Simon frábbi végezte, aki szép beszédet intézett a fiatal párhoz.

Miklós Géza november 3-án veszi feleségül Toldi Piroskát Budapesten.

Vég Antal polgáriskolai tanár e hó 30-án esküszik örök hűséget Klein Malvinnal Szigetváron.

— **Thaly Kálmán diszpolgársága.** Gyöngyös város vasárnap városi közgyűlést tartott Rável helyettes polgármester elnöklésével, amelyen Török Kálmán plébános indítványára Thaly Kálmánt, a kurucz idők nagyevű történetbúváriját, egyhangú lelkesedéssel diszpolgárrá választották.

— **A czinkotai vérengzés.** A czinkotai „uri“ vérengzés szerencsétlen áldozatát, *Mészáros Pál* kisbíró, tegnap délután temették el egész Czinkota nagy részvétele mellett. A csendőrség széleskörű vizsgálatot indított az ügyben, hogy kiderítse, kik verték agyon a szerencsétlen fiatal embert. Kihallgatták mindenkit, aki a kritikus éjszakán jelen volt a korcsmában s ott ivott. Vas Gyula mátyásföldi mérnököt, aki a segédjegyző társaságában szintén jelen volt a korcsmában, szintén kihallgatták a csendőrök. A mérnök a következőképp vallott:

— **A Weisz Náci-féle korcsmában** vasárnap este színelőadás volt. Előadás után a segédjegyző társaságában félreültünk egy asztalhoz és bort rendeltünk. Láttam, amikor a kisbíró bejött a korcsmába és sört kért, azután leült a legények közé, akik vagy tizenötven egy csomóban mulattak. A kisbíró valamit mondott, hogy mit, azt nem tudom. Ellenben azt láttam, hogy egyik legény a társaságból felállt s egy sörös kriglivel pofonverte a kisbíró. A kisbíró leesett a székről, mire a tíz legény megfogta és kiczipelte az ajtó elé, ott ütöttek, verték egy félóraig. Mi, — a segédjegyző és én — nem is mozdultunk az asztaltól, csak amikor már vége volt a verekezésnek, akkor mentünk haza. Nevetséges dolog, hogy mi is résztvevők volnánk a verekezésben!

A nyomozás megállapította, hogy a mérnök valóságát mondott, ámbar szinte hihetetlennek tetszik, hogy két férfi nyugodtan sörözve nézve végig, amint néhány pityókás legény agyonver egy embert. A legények közül ma délelőtt többet letartóztattak.

— **A Magyarországi Hírlapírók Nyugdíjintézetének** igazgatósága vasárnap Heltai Ferencz elnöklelte alatt ülést tartott. Elnök kegyeletes szavakban emlékezett meg Békési Antal intézeti rendes tag elhunytáról és indítványára az igazgatóság a megboldogult emlékezetét jegyzőkönyvében megörökítette és a temetkezési járulékot és árvánának nevelési járulékát kiutaltványozta. Azután az elnök Bein Károly tanárnak, az intézetnek 17 éven át volt matematikai tanácsosának elhunytát jelentette be azzal, hogy ravatalára az intézet nevében koszorút helyeztetett. Az igazgatóság jegyzőkönyvében adott gyászának kifejezést. Fekete Ignác titkár bejelentette, hogy a Szent István-Társulat az igazgatóságba Erdőssi Károlyt küldte ki. A következő újabb adományokért: Magyar Távirati Iroda utján F. G. 50 kor. és dr. Gosztonyi Ármán 20 kor., P. N. utján Mérey Sándor 3 kor., az igazg. hálás köszönetét fejezi ki. Az igazgatóság rendes tagul felvette Katona Bélát, a Pesti Hírlap és B. Virág Gézát, az Ország-világ munkatársát, a II. nyugdíjosztályba (özvegy nyugdíj) pedig Lukács Gusztáv Jenő és Basch István rendes tagokat, megállapította a november havi költségelőrányszárat, elhatározta, hogy a matematikai tanácsadó tennivalóinak végzésére felkéri Poll Imre tanárt és segélyeket szavazott meg a Bródy Zsigmond-alapból.

— **Öngyilkos aggastyán.** Sopronban dr. Haubner Rezső magánzó és orvos ma reggel Templom-utcza lakásán föbelötte magát és nyomban meghalt. A nyolczvanegy éves aggastyán öngyilkossága mely megdöbbenést keltett Sopronban, mert Haubner egyike volt a legtisztelendőbb városi polgároknak. Haubner nőien és duszagdad ember volt és az emberszeretet és a jótékony terén évtizedeken át szerepelt. Az utóbbi időben nemcsak a közéletől, de a társaságtól is teljesen visszavonult. Azt hiszik, hogy életuntagságból lett öngyilkos. Félmillió koronát meghaladó vagyonának általános örökösévé unokaöccsét, Poszváék Sándor evangélikus teológiai igazgatót tette meg. Mintegy 200.000 koronát hagyott jótékony célokra, leginkább az ág. evangélikus egyház intézményeire. Távoli rokonainak is vagy 200.000 koronát hagyományozott. Halála hírére számos házra kitűzték a gyászlobogót.

— **Árvizek Olaszországban.** Venezia tartományban nagymérvű esőzések következtében az összes folyók erősen áradtak. Vicenza-Sio, Mazosica és Thiene alacsonyabban fekvő részei víz alatt állnak. Néhány helyen a közlekedés akadályozva van. Rovigaban a víz a prefektúra épületének első emeletéig emelkedett. Este és Montagnana között a vasuti összeköttetés szünetel. Több helyen a földek víz alatt vannak. Az okozott kár jelentékeny, de emberélet nem pusztult el. — **Piacenzából** jelentik, hogy nagy esőzések következtében a Po folyó kilépett medréből és Piacenza mélyebben fekvő város negyedeit, valamint a Piacenza, St-Antonio, Mortizza és Sarmato helységek határában lévő földeket elöntötte. Piacenza és Alessandria között a vasuti összeköttetés megszűnt.

— **Toselliékről és Monicáról.** Toselliékről megint új hirdetés érkezik. A legújabb az, hogy *Toselliné* meg akarja írni az emlékiratait. Még nem írt egy sort sem, de egy angol könyvtáros 300.000 lírát ajánlott föl neki a kiadás jogáért, de ő elutasította az ajánlatot, mert — **ugymond** — ezeket az emlékiratokat csak gyermekeinek szánta és nem írja azokat a nyilvánosság számára. A mi *Pia Monica* hercegnő kiadása illeti, kijelentette, hogy téves az a hír, mintha a hercegnőt már legközelebb átadnák a szász udvarnak. A tárgyalások holt pontra jutottak. Egy olasz hírlapíró Tosellitől azt kérdezte, hogy mik a tervei a jövőre vonatkozólag? Toselli ezt mondta:

— **En házasságomat** soha sem akartam és most sem akarom apró pénzre felváltani. Bebizonyítottam, hogy a feleségemet nem spekulációból vettem el. Eljött hozzám egy amerikai impresszárió, aki a Broglie hercegi párt végigmotogatta Amerika városaiban. Dicsekedett, hogy milyen nagy sikerei voltak s mily sok pénzt keresett általa a fiatal olasz herceg. En kerekén elutasítottam. Azt mondtam neki: „Uram, ön nagyon csalódik, ha azt hiszi, hogy én képes volnék feleségem rangját, hercegi koronáját szenczáclóra felhasználni.

— **Hasonló ajánlatokat** tömegesen utasítottam vissza. Így Mala impresszárió harmincezer márkát ajánlott, ha Franciaországba megyünk hangversenyezni. A tervem az, hogy Hamburgban fogok koncertet rendezni. Ezért tízezer márkát kapok. Onnan Varsóba készülök. Az ottani filharmonikus társaság közreműködésre hívott meg. Azután operát fogok komponálni. Százával kapom a librettistáktól az opera-szövegeket, de mindössze két jót találtam köztük. Mihelyt nyugodtabb napok következnek, ezt a két librettót meg fogom zenésíteni.

Kijelentette azt is, hogy hazug hírvivők híresztelték el a felesége ékszerének elzalogosításáról szóló híreket. Toselliné ékszerei mind megvannak: megérnek egy milliót.

Tegnap Münchenben az a hír terjedt el, hogy Toselliék a Kufstein felől jövő gyorsvonattal Münchenbe jöttek. Beszélték, hogy a Toselli-pár egy első osztályú kocsiában Pia Monica hercegnővel és nevelőnőjével ide érkezett, gyalog álmént az állomással szemközt levő fogadóba, az éjszakát ott töltötte és a reggeli 9 óra 10 perczkor induló gyorsvonattal ismét elutazott, de egyedül, mert a kis hercegnő a nevelőnővel Drezda felé utazott. A kérdéses fogadóban közelebbi felvilágosítást nem tudnak adni, csak éppen annyit, hogy a vendégek könyvébe tegnap egy házaspár, a mely már tovább utazott, ezt írta be: „Stolz Lujza leányával és szolgálónőjével, Florenzából.“ Nem lehetetlen, hogy csakugyan Toselliné volt, hogy híreket halljon súlyos beteg atyjáról, a toscanai nagyhercegről.

— **Hölözások.** Székely Mihályt, a Magyar Kereskedelmi Részvénytársaság korán elhunyt érdemes igazgatóját, vasárnap temették rendkívül nagy részvét mellett Érsekújváron. A temetésen a gyászoló előkelő családokon kívül az egész város intelligenciája résztvevett: jelen voltak Szirmai, Tolnai, Ivándi és Lukács igazgatók, Schack Béla, a kereskedelmi iskolák miniszteri főigazgatója, a Kereskedelmi Társaság igazgatóságát és tisztviselőkarát pedig harmincztagú küldöttség képviselte Elek Pál vezérigazgató és Vajda, Szalai, Bér, Blazek és Rudas igazgatók vezetésével. A gyászszertartás után Havas Miksa akadémiai tanár a család nevében, Vajda Imre igazgató a Kereskedelmi Társaság igazgatósága, Földes Béla pedig a tisztviselők megbízásából, végül dr. Popper Tódor az elhunyt barátai nevében megható beszédekben bucsúztatták el a halottat, kinek sírjára egy egész kocsira való koszorút helyeztek el kegyeletes tisztelettel. A gyászeset alakalmából úgy a belföldről, mint a külföldről rendkívül nagy számú részvét-távirat érkezett; többek közt Szteerenyi József államtitkár igen melegszerű levélben fejezte ki részvétét.

Nagy katonai pompával kísérték el ma délután utolsó útjára az elhunyt Rogulya Gyula államrendőrségi felügyelőt. Az Üllői-uti klinika halottszobájában, ahol a ravatal állott, a végtisztességre nagy gyászoló közönség gyűlt egybe. Minden ezred két tisztet küldött. Kivonult a honvédegyezred egy százada az ezred zenekarával. Az államrendőrség részéről megjelentek: Boda Dezső főkapitány, Lickl Géza főparancsnok, Pekáry Ferencz főkapitány-helyettes, a tanácsosok, a felügyelők. Nagy számmal jöttek el az államrendőrségi tisztviselők, pályatársai. A római katolikus egyház szertartásai szerinti beszentelés után kocsihoz tették az elhunytat és megindult a menet, melyet Vidos felügyelő vezetésével egy szakasz lovasrendőr nyitott meg. Utána Gersich felügyelő élén egy szakasz gyalogosrendőr jött, majd a honvédezenekar, mely gyászdalokat játszott egész uton. Aztán négylovas hintón a megboldogult. A koszorúval megrakott gyászkocsit családja kísérte: felesége, négy apró gyermeke és öccse. Végül a honvédiszszázad után Volkenberg felügyelővel egy szakasz lovasrendőr jött és a menetet a gyászoló közönség sűrű sorai zárták be. Az elhunytat a farkasréti temetőben helyezték örök nyugalomra.

— **A kalábriai földrengés.** Brankaleoneban a lakosságot tegnap délelőtt újabb földhullámlás nagy rémületbe ejtette. Kár azonban nem történt. Ugy látszik, hogy Ferruzanóban a halottak száma nem haladja meg a kétszázat. Eddig 65 holttestet básták ki a romok alól. Lacava pénzügyminiszter folytatja a földrengéstől sújtott községek megtekintését és mindenütt megteszi a szükséges intézkedéseket a gyors segély érdekében. A „Messagero“ jelentése szerint Ferruzano, Francalene és St. Ilario del Ionio helységeket a tengerparthoz közel, de nem eddigi helyükön, az Ion tengerpart mellett újra felépítik. Minden oldalról megnyilvánul a részvét a katasztrófa áldozatai iránt. A maltaí angol tengerügy azonnal segítséget ajánlott föl. Bülow herceg birodalmi kancellár pedig Tittoni külügyminiszternek táviratilag részvétét fejezte ki a kalábriai földrengés felett. Az osztrák-magyar nagykövetség táviratban fejt Tittoni külügyminiszternek és kormányának mély részvétét fejezte ki. Svédország, Görögország és Argentína kormányai táviratilag adták kifejezés részvétüknek.

REKLAM
KÉSZÜLT
párátlan
HASZNÁLTÓSZER

x Ha vásárlásodkor, seborát, ékszerrel kell vásárolni, ne vesztegesse idejét azzal, hogy sorra járja az üzleteket! Keddre csak egy helyen vásárolhat és ami fél órányon. Kérem Polgár Kálmán budapesti hírhír művésztől nagy képes album-árjegyzéket (VII. Erzsébet-körút 29. sz. I. em.) amit ingyen és bérmentve kaphat. Hogy varakozáson felül meg lesz elégedve, azt az a szöveg dicséret-nyilatkozat igazolja, amivel a vevők Polgár Kálmán művészt elhalmozzák.

x Fél a szíve azoknak, akik uton-utófényt látnak a sok szenvedőt. Nem volna egy sem, ha mind az Alföldi fehérkeresztes Sósorszeszt használná, melyvel csodás eredményt lehet minden esetben elérni. Készíti az Első Alföldi Cognacgyár r. t.

x Zászlók, címerek, minden kiviteiben kaplatók Linhart színházi festőnél és díszítőnél Budapest, VIII. Bányadi-utca 27. sz. Árjegyzék ingyen.

x Slessünk! Ugy van már a magyar ember, hogy ha a szót hallja: kis, akkor menten hozzámondja, vagy gondolja: szerencsése nagy. Átmélt a köztudatba, belevette magát a lelkebe, a számtalan főnyeremény meggyőződése érlelte, hogy Kiss szerencsése Nagy. A legújabb osztálysorsjáték húzása már november 21-én kezdődik. Az idő rövid, slessünk tehát megalapítani anyagi boldogulásunkat, slessünk osztálysorsjegyet venni Kisshez, kinek szerencsése Nagy! A Kiss Károly és Társa bankház, Kossuth Lajos-utca 13. sz. ma a legnépszerűbb és legkedveltebb osztálysorsjáték üzlet.

x Fodor-féle vívóterem a Koronaherceg-utca 3. szám alatt a főváros legnagyobb és legjobb felszerelt torna- és vívóterme. Különös gond fordították a gyermektorna és vívásra.

x Legújabb kötött Berliner bluz, figaro és paletoék Rösler-nél, Budapest, V., Harminczad-u. és József-tér sarkán.

x Az élet boldogság oly családban, hol megelégedettség és szeretet honol. A megelégedettséget pedig biztosítja az Első Alföldi Cognacgyár r. t. Radial-elixírje.

SZÍNHÁZ ÉS MŰVÉSZET.

(*) Népszínház-Vígopera. A Denevér ma esti előadásán Ney Léona gyengélkedése folytán Rosalinda szerepét Sugár Aranka énekelte. A művésznőnek, aki vidéken igen nagy népszerűségnek örvend, elég szép sikere volt. Különösen a második felvonás betéttelével. Ugy nyílt színen, mint felvonások után, zajos tapsot kapott. Kívüle ma is csak Pázmán és Nagy Gyula emelkedtek ki a gyenge ensembleből.

(*) Hangverseny. A virtuóz-hangversenyek sorát Geyer Stefli hegedűművész nyitotta meg ma este a fővárosi vígadó nagytermében. A bájos fiatal művésznőnek ma is fényes estéje volt, mint mindig, valahányszor csak fölép szülővárosában. Hisz pusztán megjelenése már rokonszenvet kelt. Amikor pedig megszólaltatja hegedűjét és leányos egyszerűséggel, minden pózolás nélkül a legédesebb, a legmelegebb hangokat csalja ki belőle: akkor ellenállhatatlanul magával ragadja hallgatóságát. Műsorát Csajkovszky D-dur koncertjével kezdte és Hubay egyik „Csárdajelenet”-ével végezte. Közül Reger, Bach, Popper, Saxleiner és Sarasate egy-egy apróságát látszotta, azzal a bámulatosan érett felfogással és azzal a kristálytisza technikával, amelyet nála már több ízben volt alkalmunk megcsodálni. Sűrű taps, számtalan kihívás és temérdek gyönyörű virágadomány jutalmazta a zseniális művésznőt, aki néhány ráadásal hálálta meg a közönség lelkes ovációit. A hangversenyben közreműködött Szántó Imre zongoraművész is, aki Schuman szimfonikus tanulmányait kissé elnyújtott tempókkal és nem elég határozottan játszotta; ellenben Liszt Valse Impromptuját és XIII. rapszodiáját bravúrosan adta elő. a. k.

(*) Ráthonyi Ákos fellépése. Ráthonyi Ákos, a Király-színház kitűnő művésze, aki családi ügyeinek intézése miatt tíz napig kénytelen volt távol lenni sikereinek színhelyétől, csütörtökön, 31-én lép fel újra a fővárosi közönség elé, mely pedig híres szerepében, a „Vig özvegy” Danilójában.

(*) A Magyar Tudományos Akadémia ma délután Berzeviczy Albert elnöklésével összes ülést tartott, amelyen Balogh Jenő egyetemi tanár emlékbeszédet mondott dr. Fayer László levelezőtágról, a budapesti egyetemnek tavaly elhunyt kitűnő büntetőjog-tanáráról. A szép emlékbeszéd után Ferenczy Zoltán tett jelenlést a Péczy-regény-pályázat eredményéről. A bíráló-bizottság egyhangú javaslata az, hogy a 2000 koronás jutalmat adják ki Herczeg Ferenc „Lélekrablás” című regényének, míg Gárdonyi Géza „Az öreg tekintetes ur” és Mikszáth Kálmán „A vén gazember” című regényét tüntessék ki dícsérettel. A teljes ülés a bíráló-bizottság javaslatához hozzájárult. Végül Heinrich Gusztáv főtitkár a folyó ügyekről referált.

(*) A Budai Dalárda e hó 25-én este tartotta az évi rendes tisztújító közgyűlést. Rózsavölgyi Gyula kir. tanácsos, székesfővárosi alpolgármester, egyesületi elnök megnyitó szavai után Starker Károly egyesületi jegyző terjesztette elő a szokásos évi jelentést. Közben leplezték Gaál Samu arczképét is, aki 43 évig volt a dalárdának buzgó tagja.

(*) Mozart-rekviem. A Szent István-templom ének- és zenekara tegnap a Vigadóban előadta a Mozart-rekviemet. Az előadás stílusértsége méltó volt a vezénylő Sztrojanovics Jenő karnagy kitűnő hírnevéhez. A műből annyit kicsiszolt, amennyit csak eszközei megengedtek. Csak a szólisták nem feleltek meg a várakozásnak.

(*) Kassai színház. Major Ilonka, fiatal művésznő debütált szombaton a Kassai Nemzeti Színházban a „Nagyás hőbortja” című vígjátékban. A Víg-színház színiiskolájából csak nemrégiben kikerült művészlány már növendékkorában is feltűnt Zboray Aladár „Micz báró” című vígjátékának egy kisebb szerepében. Mostani első nagyobb szerepével zajos sikert aratott. Sok taps és a virágcsokrok igazolták a közönség megelégedését és tetszését. A fiatal bájos művésznőt Komjáthy igazgató azonnal szerződtette. Az estén még Faragó Ödön vált ki ügyes alakításával.

(*) Intim Színház. A délutáni előadásokat tartó Intim Színház szombaton és vasárnapon irodalmi estét tartott. Az estélyen Balla Miklós, Kosztolányi Dezső és Peterdi Andor verseket olvastak fel. A különösen nagyszámú közönség tüntetően tapsolta a poétákat. A színház, mely minden nap d. u. 3-7-ig tartja előadásait, ma mutatja be dr. Guthi Soma egyfelvonásos bohózatát: Caruso az Intim Színházban címmel. A színház személyzete erősen készül Bródy Sándor egyfelvonásos darabjára.

(*) Náday Ilonka hangversenye. Jeszenszky Nádai Ilona, a kiváló operaénekesnő, aki a múlt szezonban nagy sikerrel hangversenyezett, november 15-én a Royal-szálló nagytermében dalesztélyt rendez. A művésznő ez alkalommal a magyar zeneszerzők: Kern Aurél, Csiky János, Butyka Akos, Székács Aladár, Tarnay Alajos, Kálmán Imre és mások legújabb alkotásait, klasszikus darabokat és néhány opera-áriát fog előadni.

(*) Blaháné czimbalmosa. Lányi Géza, a régi Népszínháznak és Blaha Lujának egykori kedvelt czimbalmosa, hónapokig fektült súlyos betegen az egyetemi klinikán. A derék művész betegségéből annyira felépült, hogy most üdülés céljából vidékre utazhatott.

(*) A Palmé-kiállítás megnyitása. A Könyves Kálmán-műintézet Nagymező-utczai Szalonjában vasárnap délelőtt nagyszámú és előkelő közönség jelenlétében nyitották meg Charles J. Palmé gyűjteményes kiállítását. A vernissage nagyszámú publikumát dr. Rajner Béla, a Könyves Kálmán művészeti társaság elnöke és Horváth Géza vezérigazgató fogadták és kalauzolták a képek között. A kiállítás holnapról kezdve a nagyközönség számára hétköznapokon reggeli 9-től esti 8 óráig, vasár- és ünnepnapokon reggeli 9-től délután 1-ig díjtalanul áll nyitva.

EGYESÜLETEK.

(—) A Magyar Filozófiai Társaság vasárnap rendkívüli közgyűlést tartott, melyet a megjelent szépszámu közönség nagy érdeklődéssel hallgatott végig. Dr. Bokor József elnök a lelnök megnyitó beszédében meleg szavakkal emlékezett meg Bodnár Zsigmondról, a nyár folyamán elhunyt tudósról, aki ugyan a társaságnak nem volt tagja, de azzal az őszinte odaadással, melylyel filozófiai hitéhez ragaszkodott s az igazság keresésében való fáradhatatlan buzgalomával a magyar tudományos világ tisztelgését nagyban kiérdemelte. Az ő nevéhez fűződik a hullámelmélet: az idealizmus hullámhegye után következik a realizmus hullámvölgye — mindjebben haladunk az idealizmus felé, — az idealizmusban az ember a szépet, az igazat és a jót egységben látja, a realizmusban pedig külön-külön. Dr. Moravcsik Ernő egyetemi tanár érdekes előadást tartott az emlékező hűségnek az akadályairól. Nem a száraz, sokszor érthetetlen tudományosság hangján, hanem a fizikai, anatómiai, biológiai adatok tömkelegében tisztán átlátható uton vezetve, beszélt arról, ami előtünk a legérdekesebb és egyszerűsmd a legtitkosabb: az emberi agyról, melyben a szürke agykéregnek, a szellemi élet központjának „120.000.000.000” sejtjét az életnek ehhez hasonló számu körülményei emlékezteti képekkel töltik meg. Végül a társaság a betegeskedése folytán már korábban visszavonult Emmer Kornél helyébe dr. Medveczky Frigyes udvari tanácsos, egyetemi r. tanárt egyhangulag elnökül választotta, még pedig a jövő év január 1-től számított három évi ciklusra is, amit az új elnök meleg szavakkal köszönt meg.

(—) A Magyar Nők Közművelődési Köre vasárnap délelőtt tízenkeddeli órákor az Eszterházy-utca 4. szám alatt levő Tiszviselő Kaszinó második emeleti termében rendkívüli közgyűlést tartott, amelyen az egyesület tagjai szép számmal gyűltek össze. A távollevő báró Dániel Ernő helyett Gömbösné Galamb Margit elnököl a közgyűlésen, amelynek czéllát Zempléni P. Gyuláné ügyvezető-igazgató ismertette.

(—) Az Iskola-Egylet közgyűlése. Az Országos Iskola-Egylet tegnap tartotta huszonharmadik évi rendes közgyűlést Pestvármegye székházának közgyűlési termében Rákosi Jenő elnöklésével. A közgyűlés igen népes volt; a díszes közönség sorában ott volt Zsilinszky Mihály nyugalmazott államtitkár, Berczik Árpád nyugalmazott miniszteri tanácsos, Gulner Gyula, Pestvármegye főispánja, Benedek Sándor közigazgatási bíró, Petry Mór, Pestvármegye királyi tanfelügyelője, Halász Ferenc miniszteri tanácsos, Török Aurél egyetemi professzor és tudományos és társadalmi életünknek még sok ismert alakja. Rákosi Jenő megnyitó beszédében a kultúra terén való munkásságra hívta fel a megjelenteket. Utána Ábrányi Emil „Magyar föld, magyar haza, magyar társadalom” címmel tartott igen hatásos felolvasást, mely után átadták Erős Mária piiborosienői tanítónőnek a Nemzeti Kaszinó alapítványának kamatából álló jutalmat, a magyar nyelv tanításában elért szép eredményéért.

(—) Az Országos Magyar Gyorsíró-Egylet vasárnap tartotta a nyári szünetek után első felolvasó ülést Vikár Béla elnöklésével a képviselőház hírlapiról termében. A termet az érdeklődő közönség teljesen megtöltötte és különösen nagy számban jelentek meg a gyorsírást tanárók és tanárok. Glock Tivadar cs. és kir. főhadnagy ismertette a felolvasó

gyűlésnek saját eredeti magyar gyorsírási rendszerét. Vikár Béla elnök köszönetet mondott előadónak érdekes előadásáért.

(—) Az újságkldó tisztviselők egyesülete rendkívüli közgyűlést tartott. Az elnök megnyitó beszédében meleg szavakkal emlékezett meg Parlagi Ferenc haláláról és elmondta, hogy a Parlagi-alapra már több mint 3000 korona gyűlt egybe. Özvegy Törley Józsefné ajándékával a Zilahy Simon-alap is megnagyobbodott s 2000 koronánál több gyűlt össze a rendkívüli segélyekre. Bejelentette végül az elnök, hogy Wekerle Sándor miniszterelnök, ígérete szerint, szintén támogatni fogja az egyesületet az államsorsjáték jövedelméből. Elfogadták Révay Bélának azt az indítványát, hogy a katonai szolgálatra behívott tagok, akiket az alapszabályok értelmében kiléptettek tekintenek, az egyesületbe való újra felvételük alkalmával beiratási és felvételi díjat ne fizessenek.

FŐVÁROS.

(*) (A vásárcsarnoki bérlők veszedelme. A fővárosnál egy vállalat husárusításra kért helyiséget s kijelentette, hogy husz fillérrel olcsóbban fogja adni a husz, mint a többi mérsáros. A tanács adott helyet a vállalatnak, de kénytelen volt kiszorítani a csarnokból több olyan iparost, ki már tíz esztendeje árusít a csarnokban. Ezek az emberek elvesztették az egzisztenciájukat, de megijedt valamennyi bérlő, mert az egzisztenciája veszedelmét látta abban, hogy a régi bérlőket kiteszik a csarnokból. Tegnap nagygyűlést tartottak, ma pedig küldöttség után megkérték Bárczy István polgármestert és Melly Béla tanácsost, hogy rendezzék a dolgot. Mind a ketten szívesen vállalkoztak a segítségre. A kiszorult árusok még ma kapnak helyet a csarnokban.

(*) (Délgyümölcs aukció. Több, mint egy évtized óta küzd a főváros, hogy visszaszerezze az állam által elkönfiskált délgyümölcs-aukció jogot. Végre a főváros lemondott a jogról s megnyugodott abban, hogy az állam huszonöt évre engedelmet adjon a városnak az aukciók rendezésére. A főváros módosítani akarta a délgyümölcs-aukció fizetési szabályzatát. A kereskedelmi miniszter ma tudatta, hogy a város az üzletszabályzatot nem módosíthatja, az aukció-jogot csak a kereskedelmi miniszter jóváhagyásával adhatja bérbé. A főváros a mai tarifikálmény huszonöt évre való biztosítását kérte, de a miniszter a kérelmet nem teljesítette. Figyelmezteti még a miniszter a fővárost, hogy ha nem intézkedik arról, hogy az aukciót december elseje után is akadálytalanul megtarthassák, akkor a miniszter más uton fog intézkedni.

(*) (Uj gyermek-internátus. A belügyminiszter arról értesíti a főváros hatóságát, hogy a nagyszőlősi állami gyermek-menedék-helyet internátussá alakította át, amely alkalmas arra, hogy az eddigi környezetükben erkölcsi romlásnak kitett, vagy züllésnek indult gyermekeket befogadja és így az állami gyermekvédelem kiegészítő intézményeként működjen. Az internátus december elsején kezd meg a működését.

(*) (A közuti vasut kocsi-fentartó műhelyének a vezetése. A Budapesti Közuti Vaspálya-Társaság bejelentette, hogy a kocsi-fentartó- és műhely-szolgálat vezetésével megbizott Zsarkó József főmérnök helyettesül Devecis Mihály gépészmérnököt bízta meg, ennek a helyettesül pedig Kelemen Mór gépészmérnököt. A tanács a bejelentést tudomásul vette.

Uj erőt ad

A SCOTT-féle Emulsió akkor is, mikor más ézer már nem használ. Mindig veszélyes kérés értékű szerekkel kísérletezni, amikor az ember egészségéről van szó.

Gyengeség esetében

különösen lábbadozóknál,

vagy vérszegénység, fűdöbaj, türethelt munkából származó betegségek folytán az elővigyázatos ember azonnal ahhoz a szerhez folyamodik, mely számtalan esetben, kivétel nélkül hatásosan és biztosan gyógyítja a gyengeséget. Ez a szer a SCOTT-féle Emulsió. Egy eredeti üveg ára 2 H 50 fill. Kapható minden gyógyszerben

Az Emulsió vásárlásánál a SCOTT-féle módosított logót — a halászt — közzé kell látni.

SPORT.

Budapesti ügetőversenyek.

— Ötödik nap. —

A pesti ügető meeting tegnapi ötödik napjának főszáma a Nádor-díj volt, melyet, mint előre jeleztük, Mr. Horsefool pompás amerikai ügetője „Brownie Wilton” nyert meg könnyen Top Boy és Cresceus előtt, míg a Kettesfogatu urkocsisversenyt legjobb urkocsisunk, báró Sennyey Pista fogata nyerte Mr Black fogata ellen. Külön megemlítjük, hogy végre az egész verseny alatt ritka szép startban győzteskedhettünk, s a jó starter fontos szerepét avatott kézre bízták.

Részletes eredmény a következő:

I. Tengeliczi díj. Díj 1700 korona. Táv 2700 m. 1. Kreipl Ö. Babám (Kreipl), 2. Mr. Black Lucy, 3. Holocher F. Jansen. Futottak még: Csángó, Adi, Fondor, Coralle, Antonio, Gyömbér II., Georgina, Robert, Woodcock, Alba. — Tot.: 10: 80, 20: 48, 33 és 46.

II. Ercsli díj. Díj 1700 korona. Táv 2500 méter. 1. Pusztaberényi ménés Lion Turner (Capovilla), 2. Hauser L. Duc, 3. Mr. Frank Ifero. Futottak még: Marienkäferl I, Erstling, Drache, Danusia, Rózsaherezné, Rebeka. — Tot.: 10: 64, 20: 45, 71, 54.

III. Nádor-díj. Díj 3300 korona. Táv 2600 méter. 1. Mr. Horsefool Brownie Wilton (Ryerson), 2. báró Sternbach L. Top Boy, 3. Dittmar és Schlesinger Cresceus. Futottak még: Rabló P, Puzsi-lánya, Náni, Liselotte, Levente. — Tot.: 10: 17, 20: 28, 37 és 32.

IV. Választmányi díj. Díj 4000 korona. Táv 2600 méter. 1. Mr. Frank Ister (Rauch), 2. Mr. Horsefool és Mr. Oscar Musa, 3. Wankó L. Jubilar. Futottak még: Nikoló, Imperator, Pepus, Zufall, Grete N. — Tot.: 10: 116, 20: 48, 51, 31.

V. Bélyi díj. Díj 2500 korona. Táv 3000 méter. 1. herceg Ypsilanti Cleo (Brown), 2. Morgenstern és Ruzicka Lord Simon, 3. Obersberger F. Bandit. Futottak még: Abonnent, Charley, Norma, Hansi C, Deficit, Admiral, Borrowman. — Tot.: 10: 46, 20: 41, 66, 44.

VI. Kettesfogatu urkocsisverseny. Díj 2500 korona. Táv 5500 méter. 1. báró Sennyey I. Bizios-Czimer O. (Tulajdonos), 2. Mr. Black Belle Bird-Fényes, 3. Orosz Gy. Dolly-Zsazsa. Futottak még: Mérges O-Dákos, Lator-Mary Simmons. — Tot.: 10: 17, 20: 22, 25.

VII. Kettesfogatu bérkocsisverseny. Díj 600 korona. Táv 3000 méter. 1. Schmidt F. (211) Klár-Mondják, 2. Luczianovics F. (5) Flora-Mostar, 3. Feiser S. (108) Pálma-Prinz Hans. Indult még hét fogat. — Tot.: 10: 24, 20: 26, 33, 36.

— Hatodik nap. —

A holnapi nap főszáma a 3000 koronával dotált Zuglói-díj, melyben „Brownie Wilton” is indulónak van jelentve s győzelmét minden valószínűség mellett meg fogja ismételni. Helyre az időrekord alapján Patriot és Puzsi lánya várható.

Jelöltjeink a következők:

- I. Hanzl C.—Abonnent.
- II. Pusztaberényi ménés—Rebeka.
- III. Brownie Wilton—Patriot.
- IV. Tutti Frutti—Jansen.
- V. Jubilar—Pusztaberényi ménés.
- VI. Black-fogat—Sennyey-fogat.

Bécsi versenyek.

— Hetedik nap. —

Az októberi meeting hetedik napján került először az 1600 méter távolságu 20.000 koronával dotált Henckel-Memorial, mely az idei sportesztendő utolsó klasszikus versenye volt. A mérkőzés eredménye, mint előre jeleztük, Miracle győzelme volt Mátka és Matschaker előtt, melyek heves küzdelem után végre is holtversenyben érkeztek egy hosszal Miracle mögött a második helyre. Említésre méltó még a 3200 méteres Államdíj is, melyet a most kitűnő formában levő Orphelin nyert meg az „auf“-os favorit s Leger győztes Frau Godl ellen.

Részletes eredmény a következő:

I. Háromévesek gátversenye. (Handicap.) Díj 4000 korona. Táv 2400 méter. 1. Dreher A. sk Trente et quarante 71½ kg. (Aylin), 2. báró Uchtritz Zs. sm Veronesse 64½ kg. (Fejes), 3. Mautner V. pk Mataswitha 66½ kg. (Dillon). Könnyen 2½ hosszal nyerve, 1 hosszal harmadik. — Tot.: 10: 42, 20: 29, 33, 30.

II. Kétévesek eladóversenye. Díj 2000 korona.

Táv 1000 méter. 1. báró Harkányi A. sm Stromboll 53½ kg. (Janek), 2. Meichl T. pm Lanzendorf 57 kg. (Birkenruth), 3. Novotny L. sk Frau Model 47 kg. (Seiler). Küzdelem után ¼ hosszal nyerve, 3 hosszal harmadik. — Tot.: 10: 26, 20: 24, 25, 34.

III. Államdíj. Díj 5000 korona. Táv 3200 méter. 1. báró Schossberger L. 4é sm Orphelin 58 kg. (Aylin), 2. báró Rothschild A. 3é stpk Frau Godl 55½ kg. (Carlake), 3. Mr. Fred Milne 3é sm Bisamberg 43½ kg. (Gulyás). Biztosan ¼ hosszal nyerve, 8 hosszal harmadik. — Tot.: 10: 30, 20: 25, 24.

IV. Gróf Henckel Hugó emlékvérseny. Díj 20.000 korona. Táv 1600 méter. 1. gróf Arco-Zinneberg M. pm Miracle 56 kg. (Carlake), 2. Egyedi A. pk Mátka 52½ kg. (Miles), 2. báró Springer G. pm Matschaker 54 kg. (Taral). Küzdelem után 1 hosszal nyerve, holtverseny. — Tot.: 10: 16, 20: 27, 32, 30.

V. Kétévesek handicapja. Díj 2000 korona. Táv 900 méter. 1. herceg Taxis M. pm Long ago 60½ kg. (Fries), 2. Rohonczy G. fm Fujiyama 49½ kg. (Pretzner), 3. Mautner V. pm Lothian 52½ kg. (Birkenruth). Biztosan nyakhosszal nyerve, 2½ hosszal harmadik. — Tot.: 10: 41, 20: 43, 37, 118.

VI. Akadályverseny. (Handicap.) Díj 3000 korona. 4000 korona. 1. Mautner V. 4é pfer Timur 71 kg. (Dillon), 2. Bartosch F. id. pfer Perkál 60 kg. (Fürst), 3. Mr. Darcy 6é pk Saratoga 69½ kg. (Vetter). Könnyen 1½ hosszal nyerve, 5 hosszal harmadik. — Tot.: 10: 17, 20: 28, 75.

VII. Eladók handicapja. Díj 2000 korona. Táv 1000 méter. 1. Mautner V. 3é stpm Mönch 56 kg. (Birkenruth), 2. Péchy A. 3é sk Mirca 56 kg. (Taral), 3. Vivian F. 3é sk Honeybell 60 kg. (Vivian). Erős küzdelem után fejhosszal nyerve, fejhosszal harmadik. — Tot.: 10: 110, 20: 40, 28, 36.

— Nyolcadik nap. —

A végéhez közeledő októberi meeting holnapi nyolcadik napjának főszáma a 10.000 koronás 900 méter távolságu Stadtbahn-Handicap, melyben 16 kétéves maradt állva s alig egy-kettő kivételével starthoz is fognak állani. A handicap sikerültnek mondható s miután előreláthatólag nagy mezőny áll a starter zászlaja elé, nagyon nehéz a győztesre rámutatni, minthogy ily rövid távu versenyeknél a jó startszám is döntő befolyással bír az eredményre. Kedvező sulyuk nézetünk szerint Superba, Java és Long ago és a győztes alighanem e trióból fog kikérülni. Tekintettel legutóbbi jó futására első helyen Long agot jelöljük, míg helyre Superbát és Javát várjuk.

Jelöltjeink a következők:

- I. Lamballe—Villefranche.
- II. Sirius—Reeves H.-ist.
- III. Long ago—Superba—Java.
- IV. Orphelin—Népszó.
- V. Bonfini—Tinca.
- VI. Karlne—Mennydörgős.
- VII. Janek lov.—Ballerina.

Jubiláris nemzetközi match.

(Vienna FC—BTC 2:2)

Október 31-én lesz tíz esztendeje annak, hogy az első labdarugó csapat, a BTC, első nyilvános nemzetközi mérkőzését rendezte a Kricketerekkel. Ezt a matchet jubiléumá tette meg tegnap a BTC és jubileumán a labdarugó szövetség is ünnepelte a klubot és vezetőt.

A MLSz. elnöksége és tisztikara, továbbá a BTC elnöksége bevonult a pálya közepére, hol Kárpáti Béla, a MLSz. elnöke, méltatta az ünnepély fontosságát. Isz é r Károly, a BTC elnöke, megköszönvén a kitüntetést, a megadott füttyle a szövetség elnöke a megnyitó „kick off“-ot rugta. Ezzel az aktussal befejeződött a hivatalos ünnepi aktus, megkezdődött a juleumi football-match.

Az első félidőben meglátszott a játékosokon, hogy még az ünnepély lefolyása alatt állanak, mert meglehetősen unalmasan folyt a átek mindkét részről.

A második félidőben azonban már igen érdekes lett a match és a BTC csapata, a nála megszokott lelkesedéssel kiegyenlítette az első félidő goalját, sőt a másodikikat is, melyet ebben a félidőben kapott. — A mérkőzés utolsó negyedórája teljes félhomályban folyt le, mely idő alatt a BTC állandóan támad, de Prager kitűnő védelme mindent ment és eldöntetlenné teszi a mérkőzést.

( ) Évzáró atletikai viadal. A Magyar Athletikai Club vasárnap délután rendezte az év utolsó atletikai viadilát, melynek legtöbb száma handicap volt. Legszébb eredményt Lovas Antal, a B. A. K. kitűnő

versenyzője érte el, ki a 2 angol mértföldes siktutás (3218 m.) rekordját megjavította. A viadal keretén belül Szende Andor, a MAFC. tagja megjavította a helyből távolugrás rekordját 3 m. 04. czm.-re. A viadalnak, mely a MAC.-tól megszokott kitűnő rendezésben folyt le, részletes eredményei a következők:

1. 100 yardos siktutás (handicap). 25 induló, 6 előfutam és 3 középfutam, utána döntőben. 1. Somló Antal (MAFC.), 3 m. e., idő 10 3/10. 2. Simon Pál (MAC.) 0 m. e. 3. Baranyai Egon (MAC.), 3½ m. e. 2. Sulydohás (handicap). 13 induló. 1. gróf Csáky István (MAFC.), 2 m. e., 12.14. 2. Fáy István (MAFC.), 30 czm. e., 11.41. 3. Smogrovics Árpád (BEAC.), 2.50 m. e.

3. Magasugrás (handicap). 12 induló. 1. Batizi Gusztáv (MAFC.), 25 czm. e., 183. 2. Joanovits G. 175. 3. Karkas Rezső (MAFC.), 20 czm. e., 170.

4. ¼ angol mértföldes siktutás (handicap). 12 induló. 1. Zólyom Ákos (BEAC.), 32 m. e., 53 mp. 2. Mamussich István (BEAC.). 3. Rác Vilmos (BEAC.).

5. Távolugrás (handicap). 10 induló. 1. Péchy Ernő (MAC.), 40 czm. e., 6.60. 2. Batizi Gusztáv (MAFC.), 75 czm. e., 6.49. 3. Szende Andor (MAFC.), 52 czm. e.

6. 300 yardos siktutás. 4 induló. 1. Radoczy Károly (MTK.), 33½ mp. 2. Simon Pál (MAC.). 3. Somló Antal (MAFC.).

7. 120 yardos junior gátfutás. 5 induló, 2 előfutam után döntőben. 1. Somló Antal (MAFC.), 19 mp. 2. Rök Ede (MTK.). 3. Szende Andor (MAFC.).

8. Rudugrás (handicap). 1. Horváth Aladár (DTE.), 55 czm. e., 3.34 m. 2. Batizi Gusztáv (MAFC.), 70 czm. e. 3. Joanovits József (MAFC.), 70 czm. e.

9. 2 angol mértföldes siktutás (handicap). 1. Lovas Antal (BAK.), scrotch 10 p. 34½ mp., orsz. rekord. 2. Tolnay Béla (MAC.).

( ) Scheff legyőzte Zachárt. A Wiener AC. vasárnapi uszóversenyein Scheff Ottó, a múlt évi athéni világbajnok, Ausztria 500 méteres bajnokságában 15 méterrel legyőzte Zachár Imrét, a MTK. kitűnő uszóját. Az egyesületi staféta-versenyt a MTK. nyerte meg.

( ) Bajnoki mérkőzések. Az őszi forduló bajnoki mérkőzései csaknem minden vasárnapon szenzációkkal végződnek. A múlt vasárnap szenzációja az volt, hogy bajnoki csapatunkat, a FTC-t 7:1 arányban győzte le a MAC., melyet győzelme alapján, az őszi forduló legjobb csapatának kellett mondani. A papírforma szerint legjobb csapat, ugyancsak a papírforma szerint talán legrosszabb csapattal mérkőzött tegnap eldöntetlenül, még pedig úgy, hogy az egész játékidő alatt a fővárosi TC. volt a jobbik. A MAC.-nak nem az volt első sorban kárára, hogy két tartalékkal játszott, hanem az, hogy az egész csapat elbizakodottan állott ki a matchre és midőn a szokotlan rövid és keskeny pályán a fővárosiak szorongatni kezdték, a csapatnak minden tagja ideges lett. Első osztályu bajnoki eredmények: MTC.—Újpesti TE. 2:0 (Népszigeti pálya). BAK.—Tipographia 5:1 (Amerikai-uti pálya). MAC.—Fővárosi TC. 2:2 (Soroksári-uti pálya). Másodosztályu bajnoki eredmények: 33 FC. II. csapata—KAOE. 4:2. Nemzeti SC.—Tisztviselők 3:1. Kőbányai TE.—III. TVE. 1:1.

TÖRVÉNYSZÉK.

§ A Magyar Jogászegylet az ügyvédi kamara tanácskozási termében tegnap felolvasó ülést tartott. Az ülésen, amelyen Székely Ferencz koronagyűlés elnököl, dr. Márkus Dezső a végrehajtási törvény novellájáról értekezett. Elmondta, hogy a végrehajtási törvény novellájának a törvényhozás előtt fekvő módosítása ígért arra, hogy ezt csakhamar követni fogja a perrendtartás gyökeres átdolgozása. A novella 3 irányban igyekszik megközelíteni azokat a kívánságokat, amelyeket a társadalom, a bírói és ügyvédi kar évek óta hangoztat. A novella még sem elégti ki teljesen a felolvasót. Így szükségesnek tartja a végrehajtás olcsóbbá tétele céljából a végrehajtás-elrendelő kérvény eltörlését és az egész eljárásnak a bagatell-törvény szerint való módosítását. Hibáztatja, hogy a köz- és magán-tisztviselők közt disztinkciót tesz a novella a lét-minimum megállapításánál. Az árverésnél tapasztalt visszaélések megszüntetésére szükségesnek tartja Mákus, hogy az árverelők a kikiáltási ár husz százalékát tegyék le bánatpénzül. Végül annak a szükségességét hangoztatta a felolvasó, hogy a közigazgatási és bírósági végrehajtást egyesítsék. Az érdekes értekezést két hét múlva vitatják meg.

§ Ügyvédi tanács. Az ügyvédek fegyelmi ügyében január hó 1-től kezdve tudvalevőleg egy, kuriai bírálóból és ügyvédekből egyenesen összeállított tanács fog másodfokon ítélkezni. Erre való tekintettel a budapesti ügyvédi kamara választmányja Szivák Imre elnöklésével rendkívüli ülést tartott, amelyen az új törvény szerint alkotandó tanácsba a következő husz ügyvédet jelölte ki: dr. Burián Béla, dr. Darvai Fülöp, dr. Fittler Dezső, dr. Friedmann Bernát, dr.

Hódossy Imre, dr. Kenédl Géza, dr. Kollár Lajos, dr. König Vilmos, dr. Mandel Pál, dr. Mezei Mór, Pollák Illés, dr. Somogyi Miksa, dr. Schreyer Jakab, Schmidt Ignác, Szmik Lajos, dr. Szohner Lajos, dr. Vámosy Károly, dr. Weinek József, dr. Wittmann Mór és dr. Zsigmondy Jenő.

§ Halálra ítélt gyilkosok. A bonni esküdtbíróság ma hozta ítéletét a duerbuschi rablógyilkossági perben. Mokotovic, Rupcic és Baic földmunkások azzal voltak vádolva, hogy 1907. július 20-án éjjel a Naot házaspárt és Smar özvegyet megölték és kirabolták. A vád szerint Beslac Dániel bányamester és Kantar Marko, más néven Pavilic is résztvettek a rablógyilkosságban. Beslac György földmunkás és Dexulian asszony szintén be voltak avatva a rablógyilkosok szándékába. Mokotovicot, Rupcicet, Baicot, Beslac Dánielt és Kantar Milost halálra ítélték, Beslac Györgyöt hat havi fogságra és Pavilicet a bűnben való segédkezés és fenyegetés miatt 30 havi fogságra. Dexulianét felmentették.

Nyílt-tér!

E rovatban közli a vállalkozók a szerkesztéséért.

Utazó ügynökök

Külföldi mellékkeresetre lehetnek szociális utazásnál.

Ifj. MECHLOVITS BUDAPEST

Váci-körút 55.

WIKUS TÁTRA

NYERS EVÉSRE
a legjobb tejcsokoládé
BUDAPEST, DEÁK FERENC-UTCA 17.

Szent-Margitszigeti gyógyfürdők és szállodák részvénytársaság.

Újjonnan berendezett teljesen modern vizgyógyintézetet, belsőfürdőt és bejárókat, a vizgyógyintézet a Felső Margitsziget Kis-szállodájában van. Svéd gyógyterem, masszáz és villamosítás. Hízlaló és soványító kúrát. Mesterséges szénasavasfürdők szivbetegségek és ideggyengeség ellen. Iszapfürdők. Teljes ellátás (lakás, konyha, étkezés) naponta személyenként 10 korona. Telefon 41-38. Az igazgatóság.

KALIPTAS

A legújabb és már is a legkedveltebb fogpépítő. Kapható: **MÜLLER J. L.** és társai Budapest, IV., Koronaherceg-u. 2. yógyszerés, drogeria és finomabb árucikkekben. Helyi társaság 60 fillér. Nagy társaság 1 korona. **Fogpép**

OVSZEREK

Gummi és halhólyag, 30% engedmény tucatszámra 1-10 forintig. Capot-Americain rövid, 2-3 forintig. Mintagyűjtemény (25 db) a legfinomabb minőségű urak részére 6 frt. Irrigátor, felszerelve 2-5 frt. Diana-övek, legfinomabb 2.50, 3.-, 3.50 frt. Minden megrendelésnél 30% engedmény. Árjegyzék ingyen.

Rothauser M. Ignác és Fia

Budapest, VI., Deák-tér 6. sz.
Anker-udvar (Király-utca sarkán.)

Elismert tény,

hogy bárki, a fővárosban vagy az ország bármely vidékén, bármilyen üzletet, ingatlant venni, vagy eladni óhajt, a leggyorsabban megbízhatóan előzetes költségek nélkül csak az első magyar általános

adás-vevést

közvetítő vállalkozás fordul Budapest, Békásczy-ut 32. Telefon 87-8. Vezetője Lówy Alfréd

KÖZGAZDASÁG.

A berlini és londoni kamatláb várható emelése.

Az oceánon túl már szűnőben van a válság, melynek hullámai Európába is elértek. A katasztrófa nagyobb bonyodalmakat nem idézett elő, utóhatásaként azonban alighanem külföldi kamatlábemelések foglalkoztatják emlékeztetéssé tenni a válságot s így annak következményei nálunk is nyomot hagynak. Emlékeztet még a márciusi válság, melynek magvát szintén New-Yorkban vetették el, amikor nagy aranymennységek özönlöttek ki Amerikába, különösen Angliából s az Angol Bank védelmi szempontokból a kamatlábat felemelni kényszerült. Most is ugyanilyen tünetekkel állunk szemben, sőt egyszerre két helyen kísért a rátaemelése veszedelme. Erre vonatkozólag Berlinből jelentik a következőket: „Beavatott körökben bizonyosra veszik, hogy a német birodalmi bank kedden felemeli a kamatlábat s csak az a kérdés még, hogy egy fél, vagy egy egész százalékkal emelik-e a rátát.” Eltekintve attól, hogy a Reichsbank státusa nem elég kedvező, figyelembe veendő, hogy a bank alig tudna megküzdeni az amerikai aranykivitelre vonatkozó törekvésekkel. Kedvezőtlen jelenségnek ítélik, hogy a new-yorki kábelárfolyam (távirati átutalásokra) 4.25 márkára emelkedett, mire évek óta nem volt példa. Az aranykivitel veszedelmét fokozza az a körülmény, hogy a berlini piac jelentékeny amerikai vasutársaságot vásárolt a krízis idején, melyekért nagyobb összegeket kell remittálnia. Londonban is küszöbön állónak jelzik a kamatlábemelést a mérvadó körök, mi szintén az aranykivitelre vezethető vissza. Az Angol Banktól már 500.000 font sterlinget vontak el s lehet, hogy a napokban még nagyobb összeget fognak elvonni. Természetes, hogy az aranyelvonások ellenében az európai jegybankok védekezni fognak s majdnem bizonyosra veszik, hogy legközelebb az Angol Bank felemeli a kamatlábat, mert a nagy tömegben várható aranyelvonást az európai jegybankok nem bírják el. Azonkívül Egyiptom számára is vontak el aranyat a banktól 465.000 fontnyi összegben, mi szintén súlyosbíttja a helyzetet. A londoni magánkamatláb a napokban 5 százalékra emelkedett, vagyis fél százalékkal túlhaladta a hivatalos kamatlábat. A mai jegyzés szerint Berlinben 4 1/2%, Londonban 4 1/2% a magánkamatláb.

Az osztrák Länderbank igazgató-tanácsának mai ülésén az igazgatóság jelentése alapján újabb konstatálták, hogy a londoni fiók vezetősége azért, hogy nagyarányú spekulációs angazsmán önhatalmu vállalásával nagy hibákat követett el. Az amerikai pénzügyi válság következtében a banknak birtokában lévő amerikai értékpapírok az október 26-iki árfolyamok alapján millió koronával csökkentek. Végül kijelentik, hogy a fent jelzett veszteségeket az üzleti nyereség-többlete jelentékenyen csökkentti.

A faüzet köréből. Egy bécsi tőzsdelap a következőket jelenti a magyarországi faüzletekről: A nasszói kerületben a községek tulajdonát képező 3869.96 kat. hold kiterjedésű, 619.808 köbméterre becsült fenyő- és tölgyfából, továbbá 85.285 köbméter bükkfából álló erdőket megszerelte egy konzorcium — mely Löwy K. és Társa Uj-Szeged, Kohn Emánuel Tokaj és a Szolnoki Gőzfűrészt és Malom r.t.-ből állott — 5.400.000 koronáért. Ezt az üzletet a Budapest-Lipótvárosi Takarékpénztár finanszírozta, néhány helybeli céggel együtt. Tekintettel a rossz pénzügyviszonyokra, a fent említett konzorcium meg akar szabadulni érdekeltségétől és a Groedel Testvérek céggel tárgyal, hogy ezt az üzletet az eredeti feltételek mellett vegye át. Kihívás van arra, hogy e tárgyalások kedvező eredményre vezetnek, mely esetben új részvénytársaságot alapítanak az érdekeltek. Itt említtük, hogy a fenti konzorciumban szereplő egyik cég: Kohn Emánuel, Tokaj — amint értesülünk — fizetésképtelen lett; passzívai 1 és fél millió koronára rúgnak. Ilyen körülmények között érthető, hogy a cég szabadulni óhajt érdekeltségétől.

A dohánybevitel reformjához. Az Oszdgos Magyar Gazdasági Egyesület legújabbán a következőket nevezte ki dohánybeviteli szakértőikül: a budapesti dohánybeviteli hivatalhoz szakértőnek Gulner Pált, helyettese: Geréby Gyulát; a barsihoz szakértőnek Piszár Antalt, helyettese: Babcsay Zsigmond; a felegházaihoz: szakértőnek dr. Hoffer Józsefet, helyettese: Fáy Lászlót; az érmihályfalvaihoz: szakértőnek: Id. Kovácsy, Miklóst, helyettese:

Poroszlay Zsigmond; a nyirbátorihoz: szakértőnek: Kertész Istvánt, helyettese: Vajy Elek; a nagykálóihoz: szakértőnek Bareki Istvánt, helyettese: Szentimrey Gábor; a hajdudorogihoz: szakértőnek Ercsey Károlyt, helyettese: Nagy László. A battonyai adóbeviteli hivatalhoz kinevezett Berényi József szakértő lemondása folytán szakértőnek Weinreich Lajost, helyettesül: Tókey Jenőt nevezte ki az O. M. G. E., amely kinevezésekről ma küldött felterjesztésében értesítette a pénzügyminisztert.

Tiszavárkonyi telefonállomás. A kereskedelmi miniszter a tiszavárkonyi távbeszélő központot az egész belföldi helyközi forgalomba bevonatta.

Ipartestületi közös műhely Győrűt. A győri ipartestület, Szendrői Mór kamarai titkár kezdeményezésére még 1905. évben elhatározta, hogy tagjai részére közös műhelyt létesít. Az eszme élénk visszhangra talált a győri iparosok között, akik összesen 35.000 koronát adtak össze a közös gépműhely felépítésére, a kereskedelemügyi minisztertől pedig állami gépsegélyt kértek. Kossuth Ferencz kereskedelemügyi miniszter most értesítette az ipartestületet, hogy a kért gépeket, összesen 30.000 korona értékben megadja. Ezzel a közműhely létesítése biztosítva van.

Fizetésképtelenségek a kézműáru szakmában. A kézműáru szakmára is ránehezdednek a pénzpiac nehéz viszonyai. A mai napra három nagyobb fizetésképtelenség is esik ebből a szakmából. Így a temesvári Deutsch M. és Testvére kézmű- és divatáru cég beszüntette fizetéseit, a passzívák 125.000 koronára rúgnak, ezzel szemben az aktívumok 50.000 koronára tehetők. — Fizetésképtelen továbbá a Pichler Gusztáv kézműáru kereskedő cég Somogyberenczén. A passzívák 64.000 koronát, az aktívák 32.000 koronát tesznek ki. — A harmadik fizetésképtelenség a szakmában az aradi Reiser S. cégé, hol 90.000 korona passzív áll 11.000 korona aktívával szemben.

Csüd. Ifju Fodor Ignác budapesti bejegyzett cég (üzlete Ujpest, Árpád-utca 60. szám) gyógyszeráru kereskedő ellen, a budapesti váltótörvény szerű csődöt nyitott. Csődbiztos: Dr. Zimburg Artur kir. törvényszéki albiró. Tömeggondnok: Dr. Kemény Miklós ügyvéd. Tömeggondnok-helyettes: Dr. Darvas Béla ügyvéd. A követelések bejelentésére december 4. napja, a csődválasztmány megválasztására január 4. napja tűzött ki határidőt.

Egy viczinális alakuló közgyűlése. A Karánsebes-hátszegi h. é. v., melynek engedélyesét Mandel Gyula és Quittner Vilmos, a Mandel, Hoffmann és Quittner vállalkozó cég tagjai, jövő hó 11-én tartja alakuló közgyűlést.

Szédelgő cégek Angliában. A budapesti Kereskedelmi és iparkamara figyelmezteti az érdekelt köröket, hogy az utóbbi időben több hazai kereskedő és gyáros angolszágai szédelgő cégeknek áldozatul esett. Miután a szédelgők bírói uton való fildőztetése nagyon körülményes és költséges, ajánlatos, hogy cégeink az Angliából ismeretlen egyéntől érkezett megrendelések teljesítése előtt egy ottani jöhitelű tudakozó iroda információját igénybe vegyék. A londoni tudakozó irodák ily esetben 2 schilling díjat követelnek, minél fogva a levélhez 2 korona 40 fillér melléklendő.

Tőkeemelések. A Honi Fonó- és Kötélverőgyár, mely ebben az évben alakult 1.000.000 korona alaptőkével, november 11-ére rendkívüli közgyűlést hívott egybe az alaptőke felemelése tárgyában. Az alaptőkét 500.000 koronával, tehát 1.500.000 koronára emelik.

Megépül az aradi Westinghouse-gyár? A fengerentuli válság, mely egyebek közt a pitsburgi Westinghouse-vállalatokat is bonyodalmakba sodorta, előtérbe toltta azt a kérdést, milyen kihatással lesz a krízis az alakulóban lévő magyar Westinghouse-gyárra, mely, amint ismeretes, Aradon létesülne. A válság során olyan hírek terjedtek el, hogy az amerikai Westinghouse-cég válsága, a cég európai vállalkozásait is érinti és hogy ennek folytán az aradi automobil-gyár felállítására is halasztást fog szenvedni. E hírekre vonatkozólag azt jelentik lapunknak, hogy Westinghouse neve alatt huszonöt gyár van a világon, amelyek azonban egymástól független részvénytársaságok. Tehát nem fiókgyárak ezek, hanem önálló vállalatok, melyek csupán két dologban egyeznek. Először is abban, hogy egyes Westinghouse-szabadalmakat gyártanak, amelyeket Westinghouse György vásárolt meg, továbbá abban, hogy valamennyiüknek Westinghouse György az elnöke. Az egyes gyárak azonban külön részvénytársaságok önálló alaptőkével, tehát az egyiknek zavara a másikat alig érinti. Az alakulóban lévő magyar vállalat kizárólag a francia társulat alapítása, melynek alap-

tőkéje 15.000.000 frank s mely annyira el van látva munkával, hogy ez idő szerint nagyobb újabb megrendeléseket — legalább a magyar gyár üzembe helyezéséig — nem vállal. A társulat a készpénz felezésének megfelelő részletet már régebben letétbe helyezte. Ezek szerint a tengerentuli válság a magyar Westinghouse-gyár létesülése elé alig fog akadályokat gördíteni.

Fizetéseketelenségek. A bécsi hitelezői védőgyűlés a következő fizetéseketelenségeket közli: Pichler Gusztáv bej. cég Somogy-Berzencze; Petrovics Csedomir kereskedő Pancsova; Schwarcz és társa kereskedő Eger; Berger Sándorné vegyeskereskedő Kiskunhalas; Telcsér Béla, a Telcsér Testvérek cégével együtt Kolozsvárott szintén fizetéseketelenséget jelentett.

Állattenyésztésünk a jövőben. Néhány évvel ezelőtt nagy vitára adott okot a közgazdászok és gyakorlati téren működő szakemberek között az a kérdés, hogy van-e depekoráció, vagyis hogy az utóbbi években nagymértékben üzött növendék-állatpusztítás és a teigazdaságok föllendülése révén csökkent-e hazai állatállományunk. Maguk a földmivelésügyi minisztérium szakemberei tagadásba vonták azt, hogy depekoráció volna, míg a gyakorlati gazdák körében általános volt a nézet, hogy állatállományunk csökkent az utóbbi néhány év alatt. Ebből véleményüket arra alapították, hogy Németországba az utóbbi öt-hat év leforgása alatt nagy számban importáltak Ausztrián keresztül növendék-állatokat; az importot vérifriszításra, mint tenyészanyagot vásárolták. A depekoráció miatt az ország sok vidékén általános már most is a panasz. A földmivelésügyi tárca 1908. évi költségvetésében a depekoráció veszélyének elhárítására hathatósan gondoskodott is a földmivelésügyi miniszter, amelyben a tárca bevételeit leszállította s ezt a miniszter azért fogadatosította, hogy a depekoráció veszélyének elhárítására, a kózségek, erkölcsi testületek és kigazdák között kiosztandó tenyészállatok vételáránál az eddiginél nagyobb mérvű kedvezményeket engedélyezhessen, mivel a multak tapasztalatai beigazolták, hogy az eddig szokásos kedvezmények a kiválóbb tenyészállatok elterjedését kellő mérvben nem mozdítják elő. Ugyanezen célú szolgálta a kiadási hitelnek 150.000 K-val történt emelése, amely összeg terhére a miniszter a gazdasági egyeztetések, gazdakörök és kigazdák által tenyészállatok nagyobb mérvű beszerzésére felvett és felveendő pénzügyi kölcsönök kamatterhét részben az államkincstár terhére vállalja el, illetőleg a kölcsönt felvevőknek megfelelő összegű évi segínyt engedélyez. Továbbá 100.000 K az állatdíjazások és az azokon kiosztandó díjak szaporítására és növelésére szolgál, miután ezen díjazások az állattenyésztés fejlesztése és elterjedése körül rendkívül hatályos segédeszköznek bizonyultak. A miniszternek mindezek az intézkedései alkalmas eszközök arra, hogy állattenyésztésünk jövőbeni fejlődésére s az általános húsdéragság enyhítésére közrehasznal.

Az iparegyesület a műszaki kamara ellen. Az Országos Iparegyesület felterjesztést intézett a kereskedelmi miniszterhez, amelyben kifejté a műszaki kamarára vonatkozó és a szaklapokban megjelent törvénytervezet némely rendelkezését, így pl a 30. szakasz b) pontját és ezzel kapcsolatban a 22. szakasz az iparra nézve nagyon sérelmesek, valószínűleg czéhiziek, tehát reakcionáriusnak kell jelezni, amennyiben rideg alkalmazásban az iparosok szabadságát és önrendelkezését komoly ok nélkül megsemmisítendő, de következményeiben az iparosnak nagy anyagi károkat is okozna. Az egyesü-

let tehát arra kéri a minisztert, hogy a javaslatra vonatkozó szakértekezlet összehívása előtt a tervezetnek egy-egy hiteles példányát az egyesületnek, valamint a kereskedelmi és iparkamaráknak, a gyáriparosok országos szövetségének, a magyar vasművek és gépgyárosok egyesületének, a magyar fakereskedők és fatermelők országos egyesületének, az elektrotechnikai és az országos műszaki egyesületnek; a tervezett szaktanácskozmányt pedig csakis a felsorolt egyesületek szakvéleményeinek beérkezése után hívja össze s adjon alkalmat a szakköröknek, hogy az anketén kifejtessék nézetüket. Hasonló szellemű és tartalmu levéllel kérte meg az iparegyesület a kamarákat és társegyesületeket akciójónak a jelzett irányban való támogatása végett.

Az amerikai válság. Lassanként elsimulnak a tengerentuli válság hullámai. Megszűnt a tömeges run és ugy a közönség, mint a gazdasági körök higgadtan itélnek meg a helyzetet. Mai híreink közül kiemeljük Roosevelt elnök kijelentését, mely szerint a pánik keletkezését a spekulációnak tulajdonítja. A beérkezett tudósítások itt következők: Washington, okt. 28. Roosevelt elnök Cortellyou pénzügyi államtitkárhoz levelet intézett, amelyben üdvözli őt a pénzügyi krízis ügyében tett csodálatraméltó intézkedéseiért. Azon üzletembereknek is, akik a válság alkalmával oly mély belátással és a közjó iránt oly kitünő érzékkel cselekedtek, az elnök üdvözlőlevelében adott kifejezést. Végül kijelentette Roosevelt, hogy a pánikot a spekuláció idézte elő. Nyugodt megfontolás azonban az amerikai üzleti helyzet iránti bizalmat eredményezi. A Clearinghouse Association elhatározta, hogy a kötelekhez tartozó bankok számláinak kiegyenlítésére czertifikátumokat ad ki. Miután kilátás van arra, hogy pénz fog ideérkezni, a hangulat optimisztikusabb. Legközelebb öt millió dollár érkezik ide Európából és Délamerikából; remélik, hogy a közel jövőben Délamerikából Angliába érkező pénzből is nagyobb mennyiséget fognak idehozni. Ma csak egy broocklyni jelentéktelen intézet lett fizetéseketelenséges. Azok a trust-társaságok, amelyeket a betevők ma megostromoltak, kifizették az összes betéteket. Newyork, okt. 28. Mint hírlík, okt. 30-án Londonból további 1.500.000 dollár aranyat küldenek Newyorkba. A kincstár nem nyújt különös kedvezményeket arra nézve, hogy aranyszállítmányokat küldjenek ide. A pittsburgi, chicagói, indianopolisi és st.-louisi Clearinghousek elhatározták, hogy a tulajdonukat képező bankok számláinak rendezésére Clearinghouse utalványokat bocsát ki, hogy e bankok pénzeszközeinek kiözönlését megakadályozzák.

A hajóközlekedés fentartása. A Duna gőzhajózási társaság november hóban személyszállító hajójáratakat fentart: Budapest—Mohács között naponként; Vukovár—Ujvidék között (hétfő kivételével) naponként; Belgrad—Sabac és Belgrad—Dubrovic között 3-szor hetenként; Zimony—Belgrad és Zimony—Belgrad—Pancsova között naponként; Orsova—Turn-Severin—Galaz—Tulcea—Sulina között 3-szor hetenként.

Kamarák értekezlete. Az ország Kereskedelmi és iparkamaráinak kiküldöttjei tegnap a budapesti kamara helyiségében értekezletet tartottak, melyen álláspontot foglaltak az Ausztriával megkötött gazdasági kiegyezés kérdésében. A kamarai értekezlet állásfoglalásával lapunk más helyén foglalkozunk. Tárgyalás alá vették azután a takarmánykivitel tilalom és a korpszállítási fuvardíj-kedvezmény megszüntetése ügyében a gazdakörök által indított akció is, s erre nézve az a meggyőződés jutott kifejezésre, hogy sem egyik, se másik intézkedés

elrendelése nem volna megokolt. Napirendre került a polgári perrendtartásról szóló törvényjavaslat is, melyre nézve megállapította az értekezlet, hogy a Plósz-féle javaslatban foglalt sérelmek, melyek a kereskedelem és ipar érdekeit sújtották, ebben a javaslatban is befoglaltatnak. Az országos értekezlet azután a szerb kereskedelmi szerződés és a szerbiai állatbehozatal ügyével is foglalkozott és egyértelmű (?) megállapodásra jutott. Az egész kormány gazdasági közvéleménye joggal kíváncsi arra, hogy mi a kamarák véleménye ebben a nagyfontosságú kérdésben s ezzel az értekezletnek nem lett volna szabad egy pillanatra sem adós maradnia. A kereskedelmi és iparkamarák az ország közgazdasági életének ütőerén tartják a kezüket, éppen ezért nem tudjuk, miben keressük az okát ennek a tartózkodó véleménynyilvánításnak. A napirend legutolsó tárgya az országos vásárok fokozatos apasztása érdekében előkészítendő akció volt. E tárgyban az ország kereskedelmi és iparkamaráinak az az álláspontja, hogy az országos vásárok fentartása és különösen azok szaporítása sem a kereskedelem, sem az ország általános érdekében nem szükséges és nem is kívánatos. Kívánják, hogy a kormány új országos vásárok engedélyezésénél továbbra is elutasító álláspontot foglaljon el és foglalkozzék azzal, miképen lehetne a vásárok számának apasztását keresztülvinni. A kormányhoz ilyen értelemben fognak feliratot intézni.

Állatforgalmi korlátozások módosítása. Az osztrák földmivelési miniszter rendelete szerint, a sertésvész fennállása miatt, tilos a sertéseknek Ausztriába való bevitelére: Vas vármegyének Ausztriával határos muraszombati járásából és Zemplén vármegyének Ausztriával határos homonnai járásából. A sertésbáncz fennállása miatt pedig tilos a sertéseknek Ausztriába bevitelére: Nyitra vármegyének Ausztriával határos szakolczai járásából és Szakolczai r. t. városból és Zemplén vármegyének Ausztriával határos homonnai járásából. Viszont a sertésvésznek behurcolása miatt, a sertéseknek Ausztriába való bevitelére nézve: Somogy vármegyének barcsi járása, a sertésbáncz fennállása miatt pedig a sertéseknek Ausztriába való bevitelére nézve: Szepes vármegyének Ausztriával határos szepesófalu járása és Trencsén vármegyének Ausztriával határos bícscei és trencsényi járásai, valamint Trencsén r. t. város ellen fennálló beviteli tilalmak hatályon kívül helyeztetnek.

Pénzügyi értekezlet gyűlése. A Magyarországi pénzügyi értekezlet Országos Szövetségének biharmegyei körzete vasárnap tartotta Nagyváradon közgyűlését, melyen a megyebeli értekezlet kivétel nélkül képviseltették magukat és az Osztrák-Magyar Bank, valamint a Magyar Általános Hitelbank főnökei is megjelentek. Dr. Hoványi Géza elnök üdvözölő beszéde után, melyben a vidéki pénzügyi értekezlet összetartására buzdította, dr. Adorján körzeti titkár terjesztette elő a bizottság működéséről szóló jelentést. A jelentésből különösen kiemelendő, hogy a bizottságnak sikerült a földmivelésügyi miniszter által Biharmegye területén tervbe vett parcellázásokra az ottani pénzügyi értekezlet közreműködését biztosítani. A jelentés tudomásulvétele után élénk eszmecsere adott alkalmat a pénzügyi értekezlet jelenlegi helyzetének és teendőinek kérdése, melynek előadójául dr. Hantos Elemér, a Szövetség ügyvezető titkára, szerepelt. Az előadó e fejtegetéseit számos hozzászóló és a fölmerült javaslatokat összegezve, Máty Lajos miniszteri tanácsos hajlandónak ígérkezett, hogy a közgyűlés ama kívánságát, mely szerint a kormány a

HETI MŰSOR.

Október—November		Nemzeti Színház	M. kir. Operaház	Vigszínház	Sírály-Színház	Népszínház (Vig-Opera)	Magyar Színház	Vár Színház	Uránia
80	Szerda	Nászinduló	Tosca	Az ingovány	A vig özvegy	Raszkolnikov	Dorian Gray	—	A tenger
31	Csütörtök	Egy szegény ifjú tört. Persabó Rabenstein	A zsidónő	Nincs olváolni valója?	A vig özvegy	Molnár gyermeke A denevér	Dorian Gray	—	A tenger
1	Péntek	—	Pillangó kisasz-szony	Oskay brigád-ros Az ingovány	Molnár gyermeke A vig özvegy	Molnár gyermeke Carmen	A harang	—	Az élet komed-ája A tenger
2	Szombat	A hálás utókor	Aida	Josette kisasz. a feleségem	Molnár gyermeke A vig özvegy	Molnár gyermeke Raszkolnikov	Kerülő ut	—	—
3	Vasárnap d. u. este.	Miss Hobbs Rabenstein Bersabó	Rigolettó Táncczgyuleg	Diak élet Az ingovány	A vig özvegy A vig özvegy	A sarga domino A denevér	Molnár gyermeke Kerülő ut	—	A virágok város

jövőben a vidéki pénzügyeteket is betétekkel támogatja, a Szövetség nevében képviselni fogja.

A szatmármegyei gazdák gyűlése. A Szatmármegyei Gazdasági-Egyesület Domahidy Sándor elnöke alatt igazgató-választmányi ülést tartott, amelyen előterjesztésre került a munkáshány tárgyában az O. M. G. E.-nek adandó felvilágosítás. Az egyesület a munkáshány okának a munkások városokba való todulását tartja, melyet a nagy mértékű szociálista izgatások idéznek elő, miután a kereseti viszonyok kedvezőek. Állást foglalt a szeszkontingensnek az ipari szeszgyárak részére való átengedése tárgyában. A mezőgazdasági érdekképviselői dologában — a pécsi gazdakongresszus határozatával szemben — kimondta, hogy a szövetségi nagygyűlés döntése elé kívánja vinni, vajjon a mezőgazdasági kamarákat egy vagy több vármegyére kiterjedő hatáskörrel állítsák-e fel?

Utímórendezés az értéktőzsdén. A mai utímószabályozásnál a következő díjtételeket fizették: egész hóra: Osztrák hitelrészvényért 1.80—2.80 kor., Osztrák-magyar államvasut r. 1.30—2.40 kor., Déli vasut r. —.70—1.05 kor., Magyar koronajáradékért —.10—0.30 kor., Orosz államkölesőnért —.01—0.15 kor. Fél hónapra: Magyar hitelrészvényért —.90—1.60 kor., Magyar leszámítolobank r. —.40—0.75 kor., Magyar jelzálogbank r. —.50—1.00 kor., Hazai bank r. —.30—0.50 kor., Rimamurányi vasmű r. —.85—1.35 kor., Közúti vaspálya r. 1.10—1.60 kor., Városi villamos vasut r. —.45—0.70 kor.

TŐZSDEK.

A BUDAPESTI ÁRU- ÉS ÉRTÉKTŐZSDE
Gabonatőzsde.

A szilárd irányzat, úgy látszik, eltűnt s egyelőre a tartott, de azért mégsem a lanyha irányzat uralkodott a tőzsdén. A készáruipiaczon malmalnk gyenge érdeklődéssel viselkedtek az üzlet iránt s ma mindössze 12.000 mm. búzát vásároltak 5 fillérrel olcsóbb árak mellett. Róz is olcsóbban záródott, míg a zab és a tengeri nem változott. A határidőpiacra a mai üzlet a szombati zárlatnál magasabb jegyzésekkel indult meg, mivel az időjárás még mindig nem kielégítő; borulást mindenfenn jelentenek, eső azonban csak szórványosan és egészen elégtelen mennyiségben esett. Mivel azonban mégis kilátás van, hogy a legközelebbi napokban esni fog, a spekuláció tartózkodó és egyelőre nem mer nagyobb tevékenységet kifejteni. Ezért a mai üzlet folyamán csak nagyon gyenge forgalom fejlődött ki, mi mellett az árfolyamok csak néhány fillér keretén belül ingadoztak, dél felé azonban, mert lassan szítálni kezdett az eső, lanyhult az irányzat és mérsékeltlen csökkentek az árfolyamok.

Eladott:

Buza. Tiszavidéki: 100 mm. 79 kg. 24.10 korona, 100 mm. 78 kg. 24.30 korona, 200 mm. 78 kg. 24.60 korona, 500 mm. 78 kg. 24.80 korona, 100 mm. 77.5 kg. 24.30 korona, 150 mm. 77.5 kg. 24.20 korona, 100 mm. 77.5 kg. 24.20 korona, 1000 mm. 77 kg. 24.20 korona, 200 mm. 77 kg. 24.30 korona, 150 mm. 77 kg. 24.20 korona, 100 mm. 77 kg. 24.10 korona, 500 mm. 77 kg. 24.15 korona, felső, 100 mm. 77 kg. 24.30 korona, 150 mm. 77 kg. 24.15 korona, 100 mm. 77 kg. 24.30 korona, 150 mm. 76.5 kg. 24 korona, 150 mm. 76.5 kg. 23.95 korona, 200 mm. 76 kg. 23.95 korona, 150 mm. 76 kg. 24.10 korona, 100 mm. 75 kg. 23.50 korona.

Fejérmegyei: 600 mm. 76.2 kg. 23.75 korona. Bácska: 100 mm. 76.5 kg. 24 korona. Ó-becsei: 3400 mm. 76 kg. 24.20 korona, 500 mm. 76 kg. 24.10 korona. Hartai: 1165 mm. 77 kg. 24.30 korona, 335 mm. 78 kg. 24.30 korona.

Pestvidéki: 100 mm. 80 kg. 24.30 korona, 200 mm. 79 kg. 24.40 korona, 300 mm. 78 kg. 24.20 korona, 400 mm. 77 kg. 24.05 korona.

Róz: 300 mm. 21.80 korona, kpí., par., 1500 mm. 22 korona, kpí., par., 400 mm. 22 korona, kpí., par., 400 mm. 22 korona, kpí., par., 100 mm. 21.80 korona, kpí., par., 200 mm. 22 korona, kpí., par., 100 mm. 22 korona, kpí., par., 500 mm. 21.50 korona, kpí., par., keverékes.

Lóhere: 50 mm. 136 korona, ab Budapest. Az árak 100 kg.-ként koronákban értendők.

Budapesti gabonaforgalom.
1907. október 25-től október 27-ig.

	Erkezett:	Elszállított:
Buza	33427	—
Róz	4357	—
Arpa	4836	6824
Zab	1326	3000
Tengeri	214	500
Liszt	352	17971
Korpa	—	4204

A határidőpiacra kötetelt:

Délalótt:

Előfordult kötések (50 kg.-kint):
Buza 1908. áprilisra 12.44, 12.48, 12.39.
Róz 1908. áprilisra 11.74, 11.67, 11.61.
Zab 1908. áprilisra 8.53, 8.55, 8.51.
Tengeri 1908. májusra 7.15, 7.16, 7.08.

Déli 1 óraker zárulnak

Buza 1908. áprilisra ———— 12.39—12.40
Róz 1908. áprilisra ———— 11.61—11.62
Zab 1908. áprilisra ———— 8.51—8.52
Tengeri 1908. májusra ———— 7.08—7.09

Délután forgalom.

Délután lanyhább irányzat fejlődött ki, amire az árfolyamok elgyengültek.

4 óra 30 perckor zárulnak:

áprilisi buza 12.37—12.38
áprilisi róz 11.59—11.66
áprilisi zab 8.47—8.48
májusi tengeri 7.06—7.07

Értéktőzsde.

Ismét kellemetlen hírek aggasztják az értéktőzsdét. Az amerikai válság utóhatásaként most Berlinben és Londonban kamatlábemelés készül s emiatt a tőzsde szerfelett tartózkodó és semmi hajlandóságot sem érez valamelyes tevékenység kifejtésére, a forgalom igen csekély és az árfolyamok is igen szűk keretben ingadoznak.

Az utímó prolongáció ma ment végbe, még pedig elég simán, minden nehézség nélkül és körülbelül az utolsó díjtételek mellett.

Ami a mai üzlet eseményét illeti, az előtőzsde tartózkodó irányzattal folyt le és az árfolyamok csekély ingadozások mellett alig változtak. A forgalom szűk keretekben mozgott. Délben sem fordult jobbra az irányzat, a déli tőzsde irányzata szintén tartózkodó maradt, mert a spekuláció a londoni és berlini kamatláb felemelésétől tart. A forgalom valamely életkebb volt, mint az előtőzsdén, az árfolyamváltozások szerény keretekben mozgottak. Az utótőzsdén kissé elgyöngült az irányzat, a forgalom csekély volt.

Előtőzsde.

Előtőzsde tartózkodó.
Kötettek: Osztrák hitelrészvény 634.50—635.25.
Magyar hitelrészvény 743.50—744.50. Déli vasut ————.
Rimamurányi vasmű 544.25 ————.
Közúti vaspálya ————.
Hazai bank ————.

Déli tőzsde.

A déli tőzsde tartózkodó.
Kötettek: Osztrák hitelrészvény 634.50—634.75.
Magyar hitelrészvény 743.75—745.—. Osztrák magyar államvasut ————.
Déli vasut ————.
Rimamurányi vasmű 545.——545.50. Magyar leszámítolobank 464.50—465.—.
Jelzálogbank 416.——417.50.
Közúti vaspálya 519.——521.—. Városi villamos vasut 275.25—276.—.
Magyar korona járadék 92.80 ————.
Jelzálog-sorsjegy ————.
Hazai sorsjegy 100.—.
Konvertált 140.50. Hazai bank —.
Kereskedelmi részv. társ. ————.
Orosz járadék ————.
Belvárosi takarékpénztár ————.
Erzsébetvárosi takarékpénztár ————.
Salgótarjáni köszönbánya r.-t. 557.—.
Neuschloss-féle Nasiczi tannin-gyár ————.
Erzsébet kir. szanatórium-sorsjegy 7.25—7.50.

Prémium-üzlet: A díjbiztosításokért fizettek: Osztrák hitelrészvényekért holnapra 4.—5.— K, 8 napra 13.—15.— K, november végére 25.—27.— K.

Utőtőzsde.

Az utőtőzsde mérsékeltlen gyengült.
Kötettek: Osztrák hitelrészvény 633.75 ————.
Magyar hitelrészvény 744.50—744.25. Jelzálogbank ————.
Déli vasut ————.
Orosz járadék ————.
Végül maradt: Osztrák hitelrészvény ————.
Magyar hitelrészvény ————.
Jelzálogbank ————.

BÉCSI GABONATŐZSDE.

Bécs, október 28. (Az Egyetértés távirata.)
Jegyzetelt buza: új tiszavidék 12.60—13.10

mosoni 11.90—12.30 korona, tótfelvidéki 11.95—12.45 korona, déli vasuti 11.95—12.25, marchfeldi 11.80—12.10 korona.

Uj-rozs: tótfelvidéki 11.60—11.80 korona, csepeli 11.55—11.75 kor., pestmegyei 11.55—11.85 kor., különféle magyar 11.50—11.85 kor., osztrák 11.50—11.75 korona.

Arpa: morvaországi 9.40—10. kor., marchfeldi 9.—9.50 kor., bécsvidéki 8.90—9.50 kor., tótfelvidéki 8.25—9.90 kor., csepeli 8.40—9.65 kor., győri 8.30—9.25 kor., közepdunai 7.75—8.50 kor., déli vasuti 8.10—9.75 kor., tiszavidéki 7.10—8.25 kor.

Magyar tengeri: 7.70—8.85 korona, új 6.85—7.20 korona, cinquantin 8.30—8.55 korona.

Magyar közepes zab: 8.30—8.55 korona, elsőrendű 8.50—8.80 korona, válogatott 8.75—9.— korona, seleites 8.20—8.35 korona.

BÉCSI ÉRTÉKTŐZSDE

Bécs, okt. 28. A Newyorkból érkező hírek, valamint a várható külföldi kamatlábemelésről szóló tudósítások nyomasztó hatással voltak a mai előtőzsdére. Az egyes papirokban árcsökkenés állt be, amit fokoztak a budapesti eladások. A jelzálog-értékek árfolyama tartott volt. A kedvetlen irányzat az előtőzsde végéig tartott. A déli tőzsde nyugodt irányzat mellett kedvetlen hangulatban nyílt meg, később realizációkra az árfolyamok elgyöngültek.

11 óraker zárulnak:

Osztrák hitelr. 632.—, Magyar hitelr. 743.50, Ländlerbank —, Allamvasut 651.75 ————, Elbavölgyi vasut —, Déli vasut 149. ————, Alpési bányatársulat 601.—, Rimamurányi 544.—, Májusi járadék 95.95, Magyar koronajár. 92.85, Orosz érték —, Török sorsjegy 183.75, Német márka 117.36

A déli tőzsde nyugodtan nyílt meg.

1 óraker jegyeztek:

Osztrák hitel 632.—, Magyar hitel 743.50, Ländlerbank 413.—, Unio-bank 532.—, Allamvasut 651.75, Angol-bank 290.50, Bankverein 524.—, Déli vasut 148.75, Gőzhajó —, Alpési bányarészvény 601.—, Májusi járadék 95.95, Magyar koronajáradék 92.85, Török sorsjegy 183.75 Német márka 117.35, Elbavölgyi vasut —, Rimamurányi 544.—, Orosz járadék —, Keleti vasutak —, Skoda —, Magyar jelz. —, Kárpáti petroleum.

Bécs, október 28. (Osztrák értékek zárata.)
4-2 százalékos papír-járadék 95.95, 4 százalékos osztrák arany járadék 114.10, 1860-as sorsjegy —, Osztrák hitelsorsjegy 440.—, Angol osztrák bankrészvény 291.—, Bécsi Bankverein 524.—, Osztrák-magyar bank 1770.—, Déli vasut 148.—, Dunagőzhajózási társaság 1002.—, Dohány részvény 400.—, Cs. kir. arany (vert.) 11.36, Német bankváltók 117.25, Osztrák Lloyd 411.—, 4.2 százalék ezüst járadék 95.55—75.50, Osztrák koronajáradék 96.—, 1864-es sorsjegy 253.—, Osztrák hitelintézeti részvény 633.25, Union-Bank 531.—, Osztrák Ländlerbank 413.—, Osztrák-magyar államvasut 652.—, Elbavölgyi vasut 423.—, Alpési részvény 601.—, 20 frankos 19.21, Londoni váltóár 240.55, Lipótkohó —, Töröksorsjegy 183.40. Kedvetlen.

Bécs, október 28. (Magyar értékek zárata.)
7 százalékos arany-járadék 110.05, Tiszai és szeg. kölc. sorsjegy 140.60, Magyar hitelbank részvény 441.75, Magyar leszámítoló és váltó részvény 461.—, Rimamurányi 544.—, Magyar cukoripar —, Adria hajózási részvénytársaság 400.50, Magyar koronajáradék 92.55, 4 százalékos magyar földteher, kötv. 92.60, Magyar nyer.-k. sorsjegy 190.—, Kassa-Oderberg vasut részvény 355.—, Magyar jelzálogbank 416.—, Magyar keresk. bank — kor.

KÜLFÖLDI ÉRTÉKTŐZSDE.

Berlin, okt. 28. (Tőzsdejelentés.) A mai tőzsdei forgalom a spekuláció tartózkodásának jegyében indult. A Newyorkból érkezett megnyugtató hírek s az ottani tőzsde szombati szilárd lefolyása nem tudtak ösztönzést nyújtani, mert az az aggodalom, hogy Londonban nemsokára emelhetik a kamatlábat, megbénította a vállalkozó kedvet. Diskontokommandit és Német Bank részben pótolták tegnapielőtti árfolyamvesztésüket, javulásuk azonban nem volt.

Reggelizés előtt fél pohár
Schmidthauer-féle
Használata valódi étkezés gyomorbetegségeknél és az élektörvényekben szereplőknél

Igmándi

Keserűvíz
az elrontott gyomorral 2-3 óra alatt teljesen rendbe hozza.
Kapható mindenütt kiskis és nagy üvegekben.

koronát, anyajuhok 28-32 koronát. Raczkajuhért 18-26 koronáig. Kiverési juhért 12-18 koronáig. Kosokért 30-40 koronáig páronkint.

VIZÁLLÁS.

Table with columns for dates (október 28, 29, 30) and locations (Duna, Szabolcs, etc.) with corresponding water level measurements in meters.

főiskola fémkohászati tanszékénél kémletörői, a módosított járásbírósnál telekkönyvi átalakító díjnoki állásra 2 hét; — az I. hadtestparancsnokságnál egy rajzoló, a prezénysli katonai élelmezési raktárnál egy gépészi állásra 3 hét és a marosúvári járásbírósnál irnoki állásra 4 hét alatt lehet beadni a pályázati kérvényeket.

IDŐJÁRÁS.

A meteorológiai központi intézet távirati jelentése 1907. október 28-án reggel 7 órakor.

Az elmúlt nap időjárásának átnézete:

Hazánkban tegnap némi csapadék az Északi Felföldön, a Nagy Alföldön, meg a Drávan túli megyékben fordult elő. A hőmérséklet ország-szerint átlag 4 C° fokkal magasabb a normálisnál; a maximuma: Eszékben 22 C°, minimuma: Botfalun 1 C° volt.

Prognózis a következő 24 órára:

Enyhe idő várható helyenkint — főleg nyugaton — esővel.

Table with columns: Allomás, Légnyomás mm, Hőmérséklet Celsius szerint, Szélirány és erője, Felhőzet, Csapadék mm, Hőmérő állásai. Lists various locations like Szatmár, Arad, etc.

Kivonat a hivatalos lapból.

— Október 27. —

Kinevezések. A pénzügyminisztérium vezetésével megbízott miniszterelnök Papp József battonyai, Romváry János békési, Cavallér József keszthelyi, Buda György rózsahelyi, Knezevich Manó petrinjai, Pongrátz Samu székelykeresztúri, Bohács Miklós károlyvárosi, Brankovits Miklós sziszeki, Czunf István tapolcazi, Chikán Miklós turócszentmártoni, Philipp Lajos nagykovácsi, Schulhofi Ignác jászberényi, Jobbágy István kecskeméti, Szekeres Ferenc roznyói, Kiszely Kálmán lipótszentmiklósi, Hajnal István czeplédi, Kató Lajos verseczi és Ötvös Emil nagykanizsai II. osztályú adóhivatali pénztárnokokat, jelenlegi állomáshelyükön, első osztályú adóhivatali pénztárnokokká, Székely János németbogsáni, Duronelly József monori, Elefánt Pál devecseri, Schnell János muraszombati, Zyzda Zsigmond siklósi, Hajós Béla kovásznai, Hutira Károly naszöldi, Vigh Ferenc vasvári, Rác Károly békéscsabai, Magassy Rezső németújvári, Kromer Sándor puchói, Nagyiván Márton szentesi, Ferenczi György csíkszeredai és Stritzky Árpád rimaszombati II. osztályú adóhivatali ellenőröket, jelenlegi állomáshelyükön, I. osztályú adóhivatali ellenőrökké, a brassói adóhivatalhoz Timár László kézdívasárhelyi pénztárnokot I. osztályú adóhivatali pénztárnokká, a kézdívasárhelyi adóhivatalhoz Petke Gyula nagyszőlősi első osztályú adóhivatali ellenőrt adóhivatali pénztárnokká, a nyitrai adóhivatalhoz Végheő Sándor hajduszentmihályi adóhivatali ellenőrt I. osztályú adóhivatali ellenőrré, a segesvári adóhivatalhoz Inczedy Bertalan szegedi adóhivatali segédet első osztályú adóhivatali ellenőrré; a második főudvarmester Réthy Aladár intézőt a tarcali udvari szőlőintézőséghez felügyelővé; a földművelésügyi miniszter a selmeczbányai bányászati és erdészeti főiskola erdészeti ágazatánál alkalmazott tisztviselőket létszámába ideiglenes minőségben Lintia Valér erdészeti tanársegédé a növénytan tanszékhez, Weber Lajost államudvarnok ideiglenes minőségű díjtalan miniszteri fogalmazó-gyakornokká a vezetése alatt álló minisztériumhoz; a vallás- és közoktatásügyi miniszter Dobó Sándor okleveles tanítót az igralfalvi állami elemi népiskolához rendes tanítónak, Gémesy Jenő okleveles tanítót a kismányai állami elemi népiskolához rendes tanítónak, Dánér Ferenc okleveles tanítót az ungasi állami elemi népiskolához rendes tanítónak, Hudák János okleveles tanítót a tótpelszenci állami elemi népiskolához rendes tanítónak, Vargha László okleveles tanítót a kisbudaki állami elemi népiskolához rendes tanítónak; és az igazságügyminiszter Balás Béla roznyói járásbírósnál telekkönyvi átalakító díjnokot és Letlinger Jenő szatmárnémeti törvényszéki irnokká nevezte ki. Anyakönyvi kinevezés. A belügyminiszter Szabolcs vármegyében a nyiregyházi városi anyakönyvi kerületbe anyakönyvvezető-heletessé Stofán Lajos nyiregyházi tanítót nevezte ki és ott a házassági anyakönyv vezetésével és a házasságkötésnél való közreműködéssel is megbízta. Áthelyezések. A vallás- és közoktatásügyi miniszter dr. Boér Jenő tanfelügyelői töltnököt a honfyarmegyei tanfelügyelőséghez jelen minőségben; az igazságügyminiszter Hrdina Kálmán komáromi törvényszéki és Doma István devecseri járásbírósnál ügyvezetőket kölcsönösen és a kassai törvényszék elnöké Szabó Lajos tornai járásbírósnál hivatalnokként hivatalból és Lázár István kassai járásbírósnál hivatalnokként a saját költségén, áthelyezte. Pályázatok. Laborczián (Zemplén várm.) postai ügynöki állásra november hó 8-ig; — a pozsonyi törvényszéknél aljegyzői, az ipolysági pénzügyigazgatóságnál pénzügyi segédtitkári, az ipolysági pénzügyigazgatóság mellé rendelt számvéveségnél számvénygyakornoki, a selmeczbányai bányászati és erdészeti

Tolstoj Leó

Tolstoj Leó a bölcs öreg Orosz mezőkön él; Fehér haját orosz mezőn Borzolja őszi szél.

Tolstoj, a bölcs, sok szent eszmét Szárnyára ott ereszt Hite, reménye, ereje Szeretet és kereszt.

A bölcs öreg, de mégse vén A karja, izma kő És nem rejtély, hogy ily üdén Mért hagyta az idő!?

Tolstoj — a fáma így beszél, Maga mondá el ezt: Alföldi sósorszeszszel él Jele: fehér kereszt.

Az Alföldi fehérkeresztes

sósorszesz egyedüli gyártója az

Első

Alföldi Cognacgyár

részvénytársaság es szeszfinomítógyár Kecskeméten.

0 cs. és. kir. fensége József főherceg kamarai szállítója.

Rendelhető postán utánvétellel vagy a pénz előzetes beküldése után.

Oriási próbaüveg 40 fillér.

mindenütt kapható.

Felelős szerkesztő: PURJESZ LAJOS.

Kiadótulajdonos: A Magyar Ujságkiadó Részvénytársaság. Igazgató: ERDŐS ARMAND

ÚJ JOGI KÖNYVEK.

A POLGÁRI TÖRVÉNYKEZÉSI RENDTARTÁS MAI ÉRVÉNYÉBEN.

Egybeállította a felvilágosító jegyzetekkel ellátta: Dr. Frank Sala, ügyvéd. Harmadik bővített kiadás. A perrendtartási kérvények szerves összefüggésben. — Rendes és sommás eljárás. — Eljárás a fizetési meghagyásoknál. — Kereskedelmi, váltó, lakbérfelmondási és lakáskiútrítási eljárás. Ára 3 korona.

BÜNTETŐJOGI HATÁROZATOK TÁRA.

A kir. kuria hivatalos kiadványa. Közzéteszi: a magyar kir. igazságügyminiszter. I. és II. kötet. Tartalmazza: a kir. kuriának hatályban levő teljes ülési határozatait, valamint a kir. kuria büntetőjogi bizottsága által kiválasztott határozatokat. Ára a két kötetnek 7 kor. 92 fillér.

Kaphatók LAMPEL R. könyvkereskedése (Wodianer F. és Fiai) r. t.-nál Budapest, VI., Andrásy-út 21. szám valamint minden könyvkereskedésben.

S Z I N H Á Z A K

Kedden, 1907. október 29-én.

Nemzeti színház

A kaméliás hölgy.
Dráma 5 felvonásban Irtá Ifj.
Dumas Sándor Ford Szemere
Attila

III. Kir. Operaház

Lakmé.
Dalmi 3 felvonásban. Zenéjét
szerzette Delibes Léo. Szövegét
írták Gondinet és Gilles. Fordí-
totta Abrávyi Emil.

Nepszínház-Vígopera

Raszkolnikov.
Dráma 4 felvonásban. Dorzto-
jerszky regényéből írták Vajda
László és Moly Tamás.

Várszínház

Zarva

Vígyszínház

Josette kisasszony a feleségem
Vígjáték 3 tev. Irtá Gavault és
Charvay.

Király színház

A vig özvegy.
Operette 5 felvonásban. Írták
Leon és Steia, Zenéjét szerzette
Lohár Ferencz.

Magyar színház

Dorian Gray.
Dráma 5 felvonásban. Wilde
Oszkár regényéből Irtá Hajó S.

Fráter Loránd nótáskönyvét

melyben összes dalai zsebkönyvben ének
és zongorára 2 koronáért kaphatók
ismét forgalomba hoztuk.

Megrendelések postafordulattal lesznek elintézve.
Bárd Ferencz és Testvére zeneműkiadók Budapest
IV., Kossuth Lajos-u. 4.

Szenzációs újdonság!
< FAVORITE >
beszélő-gép és lemezek, két oldalt
bejártatva. Gazdag műsor:
Schmutzer Testvérek
Budapest,
VIII., József-körút 26. szám.

RIVOLI fényképészeti és
festészeti műter-
mében Rákóczi-ut
30. sz. készítenek mű-
vészies kivitelben fény-
képek, platin, aquarell és olajfestmények.

Egy hámoszobás lakberen-
dezés 360 forinttól
kezdre, mely áll: 2 szobrány, 2 ágy, 2 éjjeli szobrány, 1 mosdó-
és fürdő márványból, 150 ft. kredenzó, 1 kihúzható, 6 ebé-
dizőasztal, 1 szőnyegszőnyeg, 120 ft. kárpit, 1 fali, 1 fantázi-
asztal, 2 lámpa, 1 szalonasztal és 1 konzol, és több helyszínnel
vagy általánosan 110 ft. Nagyobb és finomabb berende-
zések, vala- butorok nagyon olcsó árakért, nagy vá-
ltozatban, készletben.

NAGYIMRE lakberendezési váll-
alkozó butorraktár
Budapest, Váci-körút 9. I. em. Eszerecsen-utca sarok
285 képpel ellátott legmodernebb albumunkat 50 fillér bélyeg
beküldése ellenében megküldjük.

Ingóságokat,
butorokat beraktározunk, kívánatra azokra előnyös
feltételek mellett pénzelőget adunk, egy-
sintén mindennemű költöztetést rutinyosan elvégezzük.
III. Braun Testvérek.
József-körút 78., Telefon 86-19.

Magyarnak Pécs! Németnek Bécs!
Ne küldjük pénzünket külföldre.
Kockázat kizárva. — Nem tetsző árut kicserélnek
vagy a pénzt adom vissza. — Csak álltam szabá-
lyozott, kipróbált órákat szállítok.
Leg-
nagyobb
raktár!
Leg-
olcsóbb
árak!
«Ez az» ebresztő óra külön szerkezettel,
1 haranggal ————— K 2.—
Dupla csengős ————— » 4.—
Éjjeli világító számlappal, 1 haranggal ————— » 4.—
Vasutas ebresztő, legjobb minőségben ————— » 5.—
Toronyharang ebresztő óra, kellemes csengésű
1st óra. ————— » 7.—
• Osztrák vagy cseh áru 1 koronával olcsóbb. •
Megrendelés legelőszörűbb postautalványon eszköszim.
Ez azon lapra hivatkozik, megkapja 3000 ábrája ár-
jegyzékemet ingyen és bérmentve.
SCHÖNVALD IMRE
óraszmester és ékszergyáros
PÉCS.

Veszek zálogcédulákat

elzalogosított briliánsokat, aranyat, ezüstöt,
gyöngyöket és ékszereket a legmagasabb
összegig költségmentesen kiváltak és teljes
értékét kifizetem

DEUTSCH ALFRED ÉKSZERKERESKEDŐ
BUDAPEST, Király-utca 34. Petőfi-utca sarok

As ATHENAEUM irodalmi és nyomdai
részvénytársulat kiadásában megjelent
SCHOPENHAUER
rendkívül érdekes bölcsészeti munkája az
ÉLETBÖLCSESEG
AFORIZMÁK
Fordította
KELEN FERENC DR.
As életbölcseseg fogalmáról
szóló tartalmas bevezető
után a következő fejeze-
tekre oszlik es a mindenkit
érdeklő irodalmi újdonság:
Beosztás.
Az Egyéniségről.
A Vagyonról.
Az ember szerepéről.
Paralízisek és
maximák.
Az életkorok különb-
ségeiről.
Magrendelhető min-
den hazai könyv-
kereskedésben, vala-
mint az Athenaeum
irodalmi és nyomdai
r-társulat könyv-
kiadóhivatalánál
Budapest, VII. kerü-
let, Rákóczi-ut 64.

Fonderia Milanese di Acciaio cégé Milanóban
20470. számú
„Eljárás folyaszított vasnak és aczélnek kon-
verterben való előállítására”
ezimű magyar szabadalom tulajdonosa szabadalmának
gyártására magyar gyárosokkal összekötötést keres, szabá-
dalmát esetleg el is adja, vagy gyártási engedélyeket ad.
Bővebb felvilágosításokkal készséggel szolgál:
Harsányi Jenő okleveles gépészmérnök,
okleveles vegyész, hites szabadalmi ügyvivő. Budapest,
V., Akadémia-utca 11. szám.

Ashcroft Arthur Edgar bányamérnök, Westonban
29644. számú
„Eljárás alkálifémeknek elektrolyzisz útján való
előállítására”
ezimű magyar szabadalom tulajdonosa szabadalmának
gyártására magyar gyárosokkal összekötötést keres, szabá-
dalmát esetleg el is adja, vagy gyártási engedélyeket ad.
Bővebb felvilágosításokkal készséggel szolgál:
Harsányi Jenő okleveles gépészmérnök,
okl. vegyész, hites szabadalmi ügyvivő. Budapest, V.,
Akadémia-utca 11. szám

Nemes Rotschild Walter, Smith Gerald Dudley, bankárok
és Wilding James Armstrong, mérnök Londonban
19862. számú
Ujtás járműveken
ezimű magyar szabadalom tulajdonosa, szabadalmának
gyártására magyar gyárosokkal összekötötést keresnek
szabadalmukat esetleg el is adják, vagy gyártási engedé-
lyeket adnak. — Bővebb felvilágosításokkal szolgál:
Harsányi Jenő okleveles gépészmérnök,
okleveles vegyész, hites szabadalmi ügyvivő, Budapest,
V., Akadémia-utca 11. szám.

Nemes Rotschild Walter, Smith Gerald Dudley, bankárok
és Wilding James Armstrong, mérnök Londonban.
19863. számú
„Hadikészlet láda”
ezimű magyar szabadalom tulajdonosa, szabadalmának
gyártására magyar gyárosokkal összekötötést keresnek,
szabadalmukat esetleg el is adják vagy gyártási engedé-
lyeket adnak. Bővebb felvilágosításokkal készséggel szolgál:
Harsányi Jenő okleveles gépészmérnök,
okleveles vegyész, hites szabadalmi ügyvivő, Budapest
V., Akadémia-utca 11. szám

FOVAROSI ORFEUM
WALDMANN IMRE igazgató. VI., Nagymező-u. 17
Ma és minden este
a fénves
októberi műsor.
Az előadás kezdete 8 órakor.
Jegyelővétel: délelőtt 10-14 és délután 3-6-ig
A télikerben reggeli 5 óráig VÖRÖS ELEK szingyeny-
kara hangversenyez.

Varieté-Színház
ezelött: Nemzetközi Orfeum.
BUDAPEST, VIII., Rákóczi-ut 63. szám.
— Október 16-tól új műsor —
Lo Perló The Walter
villany-zenészek
Durand és Durand Ferenoy Kamilia
francia ének- és táncduett női beriton-zenészek.
Gerő és Sarkadi kórikusok új szöveikkel.
Előköszületben: A ferj vadászni megy. Boh. 1 felv.: Adorjan
— Az előadás kezdete este 8 órakor. —
A télikerben éjjeli 12 óratól reggeli 8 óráig
NAGY BALL MABILLE
Atélikorban reggeli 5 óráig HEGEDUS GYULA előrendű szingyeny-
zenekara hangversenyez.
Okt. 20-tól minden hétfő- és vasárnap d. u. 1/2-kor előadás

TATRA MULATÓ.
Igazgató: GRÜNER JAQUEB
VII., Király-utca 77. szám.
A főváros legelső család variété.
A megnyitó műsor
rendkívül sikeres
A kis Gürtler Dani.
Ezenkívül a 20 előrendű szingyeny-zenekara hangversenyez.

Ked...
Urd...
Kezde...
„APOL...
Kedven...
Tali sport...
Kati, Ka...
Pinter...
Hoyan...
Kerd...
FO...
LEIT...
A...
Ujdon...
BI...
D...
Tovább...
Happal...
Az 19...
valam...
BUDA...
(BONN...
Mind...
A vajd...
Uj darab...
cupring...
roly, mill...
művésze...
Andrássy...
WE...
VIII...
!! Re...
LENGY...
Színt...
kerül:
Az elő...
HE...
Minc...
Erd...
Dalszín...
Egész éj...
— Nél...
CI...
Egy...
EN...
Ked...

SZÍNHÁZAK

Kedden, 1907 október 29-én

Urania színház

A tenger.

Kezdeté fél 8 óraker

„APOLLO”-SZÍNHÁZ

Telefon 38-36.

Kedvenczeinek védelme alatt. (A Werno olvasmányok következménye.) A vetélytársai sportok Svédországban. Kiváló a tenger hullámaiból. Az előző 6. Kedden, október 29-én először: Tolonc. (Jelenleg a hasoncimű népszimfóniáit Pinter mure közreműködésével.) Hej Kati, Kati, Kati... (Énekli Pinter mure.) Szerdán, október 30-án először: Kaméliás hölgy (Hogyan adják Dumas darabját, Európa különböző színházain)

Modern Színház-Kabaret

Andrássy-ut 68

Három istennő

Prolog, írta és előadja Pálmay I

A trónörökös

Előkép, írta Szomaházy István

Drágaság

Pesti jelenet, írta Molnár Ferenc

Jus primae noctis

Operett, írta Heltai Jenő és Szirmai Albert.

Kabaret számokban fellépnek

Pálmay Ilka, Medgyaszay Vilma, Keleti Juliska, Vörös Ily, Nyáray Antal, Kardos Andor, Solyom Márton.

Kezdeté 9 óraker.

FOLIES CAPRICE.

RÉVAY-ÚTÓZA 10.

LEITNER és KELETI | BOFF SÁNDOR

Az előadás kezdete 1/2 9 óraker.

Ujdonság. Ma és mindennap 9/4 óraker. Ujdonság.

Biztos diagnózis

bohózat írta: Cagliostro. Végül 11 óraker

Die lästige Witwe.

bohózat írta: Satyr.

Továbbá: „A zongora tanár”, „Az oltárnál” énekli Trebitsch Sándor. A hírközlés énekli Türk Bertó.

Nappali pénztár 9-11 és délután 3-6 óráig.

Az 1-es emeleti Casino de Paris megnyit. Kezdeté fél 12 óraker, többek közt a 7 híres Postillonok valamint spanyol és francia különlegességek fellépte.

BUDAPESTI Cabaret Teréz-körút 28.

(BONNBONIERE.) Telefon 52-88.

Minden este 9-től 12-ig új műsorral nagy előadás.

OKTÓBER 28-TÓL TELJESEN ÚJ MŰSOR.

A vajda az Abbáziában. Új cabaret számok:

Uj darabok: Egy válpör története. (Színházi paródia) A csupringer. A hurokzoklás. László Rósz. Ferenczi Károly, Mlle Marguerite. Chabauty. Nagy Endre és az egész művészcsapat. Jegyek: Bárdnál Kossuth Lajos-u. 4. és Andrássy-ut 1, Zipsor és Könyg. Andrássy-ut 4. és a Cabaret pénztáránál.

WERTHEIMER-féle MULATÓ

VIII. Népszínház-utca 28. (Tisza Kálmán-tér sarok.)

!! Rendkívül új műsor !!

LENGYEL BIBLIJA OPERETTE TARSULATNAK.

Szabó Egy vendég a másvilágból. Eredeti lengyel bohózat.

Az előadás kezdete pont 8 óraker. Jegyek a nappali pénztárnál előre válthatók.

HELVÉZIA KÁVÉHÁZ

Andrássy-ut 35. szám.

Minden este cigányzene.

Erdélyi minta-vendéglő

Dalszínház-utca 8. szám. (Az Opera mellett.)

Egész éjjel nyitva! - Minden időben friss meleg ételek.

- Női kiszolgálás! - Kellems szeparék! - Az éjjeli világ találkozó helye!

CIMBALMOK,

legujabb szabadalmazott acél belsejű szerkezettel, melynek hangját, hangtartását más gyártmány megékeztetheti, részletfizetésre is leggyorsabb módon jóállással kaphatók. Fonográfok, gramofonok, hegedők, fuvolák, sziták, okarinák stb. olcsón legjobbak. Kiváló tetve ellenszert jó munkáért. Argyorkétegingyen küld. Meggyoróssy Gyula m. kir. szabadalmazott hangszergyáros Budapest, VIII., Bákósi-ut 71. Telefon 59-20

BUTOR DUS VÁLASZTEREKEDŐ RÉSZLETFIZETÉSRE RENDKÍVÜLI OLCSÓ ÁRON KAPHATÓ. EÖTVÖS-UTCA 17. (Andrássy-ut sarok) EHRENTREU TESTVEREKTEL BUDAPEST, VI. EÖTVÖS-UTCA 17. (ANDRÁSSY-UT SAROK) KÉNYES ÁRJÁRTELLEN INGYEN. TELEFON 87-84

Nászajándékok jubileumra dísz tárgyak, evő-eszközök, műipari cikkek részletfizetésre is kaphatók jutányos áron POLGÁR KÁLMÁN műorás ékszerterelepén Budapest, Erzsébet-körút 29. l.em. Arjegyék 2000 rajzjal ingyen és bérmentve. Lavításokra és vidéki megrendelésekre különös gondot fordítva.

Részletfizetésre Budapest legnagyobb áruházában a következő cikkek kaphatók: Olcsó árak. Selyem és amszter szőnyegek. Salón, ebédlő és futó szőnyegek. Polucha és satin garnitúrák. Szövet és csipke függönyök. Selyem és cashemir paplanok. Saját készítményű női és férfi tohormotok. Valódi czéna rumburji vásznak. 85 m. hont vásznak. Schroll-féle chifonok. Közé női kabátok. Divat-ésvet ujdonságok. Szintartó mosókezelők. Külön osztály férfi-öltözék, felöltők és tollkabátokra, kivánatra mérték után is. Menyasszonyi kelegények. Csak budapesti lakosok fenti cikkekkel előnyös havi részletfizetésre kaphatják az e czérra berendezett hitelosztályunkban. Legelőb bevásárlási forrás, előállítás földszinten és emeleten. o o o o o Készpénzbevásárlásnál 5% engedmény.

ROSENBERG és QUITT Alapítva 1895 Budapest, VI., Király-u. 32. Telefon 528.

Jól lát? Ha nem, akkor forduljon bizalommal WATSCHEK optikushoz, csak Károly-körút 6. sz. ahol szemüvegek és látászékek is legelőbnyebben kaphatók. Ingyen arjegyék bérmentve.

Iskola kötények Hester, elot, chifon és balfszaból a legelőbny kivitelben Angol flanel blous drbja frt 2 25 Finom laft jupon drbja frt 7 75 REDLICH I. LIPÓT uri és női divat áruházában Bpest, Andrássy-ut 58. Csengery-utca sarok. Vidéki megrende kénél meg nem felelő árut kicserélem vagy a pénzt visszadom.

Benoid-gáz világító készülékek és motorgenerátorok legujabb kor nagyfotosságu találmánya, egyformán alkalmazható világításra, fűtésre és erőtávitelre. Kisebb telepek létesítésére ép oly alkalmas, mint az acetylén, csak hogy ennek robbanó veszélye, bűze és más kellemtelenségek nélkül. Bárhol (hatósági engedély nélkül) felállíthatók és bárki által kezelhetők. - Generator-készülékek, ugy világításra, mint erőtáviteli czélokra többféle nagyságban készülnek. Magyar Benoid-gáz Részv.-társ. Arad. Raktár és iroda: Budapest, VI., Andrássy-ut 17. szám.

A legujabb rendszerű Hangszer-Hitelosztály megnyit, mely minden hitelképes vorónék alkalmat ad készpénzárban zongorát részletfizetésre venni, mert a zongorát egy először bank kifizetés és a voró a banknak marad addig, amígki, hogy a részletfizetésnél szokásos 6-8%-os árfelmélet volna kénytelen fizetni, mert ugyanazon árban kapja az árut, mintha készpénzzel tette volna meg. Vésárólna, nemcsak zongorát vagy pianót, de harmóniumot, cimbalmot hegedűt, vagy bármely hangszert Reményi Mihály általában a legelőbny kivitelű és előbny magyar hangszerterelepén Budapest, Király-utca 58. sz. Telefon 87-84. Arjegyék minden hangszerről külön-külön kérend.

Két vegyész vélemény!

Bizonyítvány. Ezennel bizonyítom, hogy az Erényi Béla budapesti gyógyszerész ur által forgalomba hozott DIANA sóborszeszt megvizsgáltam és megállapítottam, hogy az az egészségre ártalmas alkotórészeket nem tartalmaz. A vegyi összetétel szerint, vizrel hígítva belsőleg és változtatlan alakban külsőleg, a legelőbny hatású gyógy- sóborszesznek jelentem ki. Budapest, 1907. március hó 12. Dr. Telblsz János kir. kereskedelmi törvényességi bítes vegyész.

Bizonyítvány. Aloffrott ezennel bizonyítom, hogy az Erényi Béla gyógyszerész ur, budapesti lakostól eredeti palackban bemutatott Diana-sóborszeszt megvizsgáltam, azt kellemes illatú, ártalmatlan, éterikus testekkel kevert, bűszeses sóoldatnak találtam, amely kisebb mennyiségben (cseppekben) avagy vizrel hígítva belső, továbbá változtatlan alakban külső használatkor ártalmas vagy mérgező anyagokat nem tartalmaz, miért is ugy belsőleg minél külsőleg alkalmazható sóborszesznek minősítendő és így mint háziszser, annak forgalombahozatala kifogás alá nem esik. Budapest, 1907. III. 6. Nyilvános vegykísérleti szakm. Dr. Neumann Zsigmond m. p. kir. keresk. és váltótrvényességi bítes vegyész.

Esténként

DIANA sóborszeszt minden házban?

Aki egész nap dolgozik, jön-megy, kifáradt, testileg és szellemileg meg van erőtelve, annak okvetlen szükséges, hogy lefekvéskor jól masszirozza be magát a

DIANA sóborszeszszel

Mert erősíti és edzi a testet. Mert erősíti és edzi a csontokat. Mert erősíti és edzi az inakat. Mert erősíti és edzi az ereket. Mert a bedörzsölés által a véredények mozgásba jönnek míáltal felfrissül az egész szervezet. Mert a nyomott kedélyhangulatra nagyon kellenesen hat. Mert az általános gyengeséget rögtön megszünteti. Mert a has masszirozása által a széklet teljesen rendbe jön. Mert bágyadság a homlok bedörzsölése által végképen elmúlik. Aki egész nap az asztal mellett ülnek, görnyednek, dolgoznak, olvasnak, irnak; rendszeren hátfájásuk van, ezeknek megfizethetetlen egy jó bedörzsölés a valddi

DIANA sóborszeszszel

mely a fájdalmat már a masszirozás alatt csitított meg

ERÉNYI BÉLA gyógyszerész

Budapest, Károly-körút 5. (Postán legkevesebb 6 üveg szállítható utánvétel mellett.) Minden üvegnek plombálva kell lenni.

Egy üveg Diana sóborszeszt 40 fillér. Egy nagy üveg Diana sóborszeszt 1.- korona. Egy legelőbny üveg Diana sóborszeszt 2.- korona. Vigyázzon jól az utánzatokra, mert csak az a valódi, amely üvegen látható felírónd és két sző DIANA-SÓBORSZESZ.

A butorvadászról közönség figyelmébe
 Kizárólag jobb minőségű urasági és polgári berendezések
Asztalos és kárpitozott butorokból
 Teljes menyasszonyi kelengyék és lakásberendezések a leggyorsabbá a legfinomabb kivitelig mindennemű faemlékekből nagy választékban található, valamint rajz és terv szerint elkészítetnek
PATYI TESTVEREK asztalos és kárpitozott butortelepe.
 Rákóczi-ut 7. (Kerepesi-ut) a Pannónia szálloda mellett.
 Kérjük csüggyükre és cziminkre figyelni, mert árkülszünk nincsen és más hason-
 o o o hangzásu czóggal össze nem tévesztendő. o o o

PÁRISI VILÁGKIALLITÁS „GRAND PRIX“ 1900
Kwizda-féle SERTÉSPOR
 diätetikai szer a hizás elősegítésére.
 Árak: Kis doboz kor. 1.20, nagy doboz kor. 2.40
Kwizda-féle sertésspor.
 - Valódi csak az az vödjengyel. -
 Főraktár **TÜRÖK JÓZSEF** gyógy-szárász, Budapest, Rákóczi-utca 12. -
 Andrássy-ut 26. szám.

Pénzszekrények
 egy darabból álló könnyűvel legelőnyösebben besze-
 rezhetők.
BECHER ÉS HILDESHEIM
 ezeg pénzszekrénygyártó és trezorépítőintézetek
 magyarországi vezérképviselőitől:
NEY és EPSTEIN cégél, BUDAPEST, VI.,
 Podmanly, a. 4.
 Képviselek minden városban keresetnek.
ARJEGYZÉK ÉS TERVEK DÍJMENTESEN.
 Régi szerkezeteket cseréképen átveszünk.

Gőzeke-, BARDI.
 kocsi-ud-, Spritzbogen-, kézi-, udvari- és asztali
**Acetylen-
 =lámpák=
 Bárdi József**
 KÉSZPÉNYTÁRSASÁGNÁL,
 Budapest, VI., Mozsár-u. 9.
 (Fővárosi Orfeum mellett).
 Arjegyék ingyen és bérmentve.

AZ ATHENAEUM részvény-társulat könyvkiadóhivatalá-ban (Budapest, VII. kerület, Rákóczi-ut 54. sz.) megjelent
A magyar nyelv
 A művelt közönségnek - a Magyar Tud. Akadémia könyvkiadó bizottságának megbízásából - írta
SIMONYI ZSIGMOND
 Második javított kiadás egy kötetben, két térképpel és a Halotti Beszéd és a hangok képzésének rajzával.
 Ára díszes vászonköt. 10 K.
 Ajándék-könyvül is alkalmas a serdülő ifjúságnak.
 Kapható a kiadóhivatalban, valamint minden hazai könyvkereskedésben.

A kik nyaralni és fürdőzni mennek
 ne induljanak útra a nélkül, hogy ne nézték volna át a
«Magyar Könyvtár»
 teljes jegyzékét, melyből a legkiválóbb és legolcsóbb olvasmányokat válogathatják ki. E jegyzék minden könyvtárban ingyen adja; szívesen megküldi ingyen és bérmentve a kiadóhoz is:
LAMPEL R. könyvkereskedése
 (Wodianer F. és Fiai) részvénytársaság
 Budapest, VI., Andrássy-ut 21. szám.

DÓSA KÁROLY
 első budapesti ablak és lakástisztítási vállalata
 Budapest, VII., István-tér 16. sz.
 Elvéli minden a szakba végő munkákat, ugymint adiól-veeresztést, ablaktisztítást, fűregmont esítést stb. legolcsóbban és teljeseen megbízható eredménnyel!

SZABADALMAKAT
 védjegyeket és mintaoltalmat
 Szabadalmakat Értékesítő Vállalat
PÁSZTOR (hsj. cég)
 BUDAPEST, VII. kerület, Erzsébet-körút 17. szám.
 Fővárosi igazgatóság előtt. 2576 TELEFON 24-20.

Ezen specialista legjobban ajánlható szerzőleit gazdag tapasztalatai alapján, melyeket a kórház húgyszervi és bujakóros osztályán való működése alatt számos éven át szerzett.
Dr. FABINYI
 specialista nemi bajokban, emerit. kórházi orvos,
 gyorsan és alaposan gyógyít bármely régi és makacs titkos betegséget
 (hugyosöfolyást sebeket, syphilist stb.)
 Impotentiát (férfiui gyengeség) még idősebbeknél is meglepő eredménnyel, a rendszeres foglalkozás megzavarása nélkül.
 Biztos siker folytán a honorarium utólag is fizethető.
 Levélre díjtalanul válasz. Kívánatra gyógyszerre.
 Rendelés: d. e. 9-3-ig és este 6-8-ig.
 Budapest, Erzsébet-körút 12. szám.
 Főemelet. - Bejárni a lépcsőnél. - Külön váróterem.

PONTOS ÉS LEGJOBB ÓRÁK
5 ÉVI JÓTÁLLÁS
MELLETT
RÉSZLET FIZETÉSRE IS
KÜLÖNLEGESÉG
ALKALMI AJÁNDÉKOKNAK
VALÓ ÉKSZEREBEN,
CHINA-EZÜST DISZTÁRGYAKBAN,
ÉVŐESZKÖZÖKBEN,
ÉS ÉGYHÁZI SZENT ÉDÉNYEK
DÚS VÁLASZTÉKBAN.

JAVÍTÁSOKRA és VIDÉKI MEGRENDELÉSEKRE KÜLÖNÖS GONDOT FORDITOK
 ARJEGYZÉK 2000 RAJZZAL INGYEN és BÉRMENTVE.
POLGÁR KÁLMÁN ékszerész és műlőrás
 Budapest, Erzsébet-körút 29. sz.

BIZTOS
 gyógyulást keresőknek
 kik bármily
nemi betegségben szenvednek
 mint húgyszó és hólyagbajok, húgyszószűkület, vizeletel zava-
 rok, éjjeli magömlések, sebek és bujakóros bántalmak (syphi-
 lis), az önfertőzés utóbagajként fellépő idegbajok, korai férfi-
 erő elgyengülés, bármily békítettség stb. nőknél fehérfolyás
 méh bajok, alapos, gyors és gyökeres gyógyítására szigo-
 ruan tudományos és lelkiamorotes gyógymódjainál-
 fogva legjobban ajánljuk
Dr. Garai Antal
 v. os. és biz. osztály főorvos országos híró és a legújabb 22
 évre lennálló rendelő intézetét
 Budapest, VI. ker., Andrássy-ut 24. sz.
 Rendelés naponta 10-4-ig és 7-8-ig este. Időt húgyszó és hó-
 lyag bajok vizsgálatá villamos húgyszóútkör segítségével.
 Vidékiek levelekre küldi a választ és szakszóri tanácsot nyer-
 nek, gyógyszerrel gondoskodva lesz. Titoktartás biztosítva.
Nőknél külön váróterem.

Dr. Trnkóczy Ottó-féle Gyógykeserü likör. (Kraft bitter.)

Kizárólag zamatos gyógyfüvekből készült. — Melegíti és erősíti a testet. — Elősegíti és fokozza az étvágyat. Vezérképviselő: Steiner Gusztáv körút 37. Gyár: Stein és Robitschek Bécs, III., Dianagasse 6.

Egyenruhák és egyenruházati cikkek.

Polgári ruhák elegáns és futárja kivitelben BLUMSÁNDOR porzsa császári, szeb királyi és orosz császári nagy hercegi udvari szállítónál. Budapest, IV., Váci-utca 15. szám.

Titkos betegségek

biztos és lelkiismeretes meggyógyításra óriási tapasztalata folytán legjobban ajánljuk

Dr. CZINCZÁR

egyetemi orvostudor speciálitását. Igen rövid idő alatt teljes sikerrel gyógyítja a neml szervek, herény vagy idült horullát, vizeletmóhibáseket, hólyag-baj, fokélyeket, epyllist, ideg- és hágerincsbajt és bármily női betegségeket.

Budapest, 10., Karoly-körút 10. I. emele.

Rendel d. e. 10-4 és este 6-8 óráig.

Videkietek levél útján is biztos eredményre gyógykozt és gyógyszerrel is gondoskodik. — Nőknek külön váróterem, külön kijárat.

Elsőrendü uri-szabó üzlet

Kizárólag mérték szerint

Oszi zakkó öltöny Raglán v. téli-kabát 40 és 50 kor-ért Dus választék bel- és külföldi szövetekben.

Ki készpénzzel fedl ruhászükségletét a mi elsőrangú kivitelűnkél, felét az árnak megtakaríthatja.

Mechlovits és Fái törv. bej. uri szabók, Budapest, V., Váci-körút 76.

A LEGJOBB KÁLYHÁT és KANDALLÓT

HEIM H. CSÁSZ. ÉS KIR. UDV. SZÁLLÍTÓ Budapest, Thonet-udvar.

Különlegességek, osaládi házak, iskolák, kaszárnyák, irodák stb. részére. — Százszernél több van belőle használatban.

MEIDINGER-OFEN H. HEIM Prospektust és költségvetést ingyen és bérmentve.

Eredetiben kaphatók csak fenti helyen v. Bécs, I., Schwarzenbergstrasse 8.

BETEGEK FIGYELMÉBE

Sok ezer reményvesztett beteg fennnek és hánk adta vissza megrongált egészségét és állította helyre testi és lelkierejét — speciális gyógymódukt. Oriási sikereket ért el gyógymódukt egész Európában, amit az intézet híteles iratokkal bárkinek bebizonyíthat. A gyógykezeléshez tartozó speciális szerek és alkalmazásuk tökéletessége, valamint a betegek iránt tanúsított lelkiismeretesség, gondos figyelem és a legalapossabb vizsgálati módszerek, — mind hozzá járultak az elért kiváló eredményekhez. Eljárásunk oly nyílt és őszinte, hogy a betegség alapos megvizsgálása után csak azokat fogadjuk el gyógykezelésre, akiket biztosan meggyógyíthatunk.

Ha valakinek lehetetlen volna megjelenni, akkor csak rja le azonnal a baját, amelynek pontos áttanulmányozása után megkapja az utasítást és a megfelelő speciális gyógy-szereket is — a legnagyobb titoktartás mellett. Levélbe válaszolgyeget mellékeljen. A gyógykezelés befejezése után a leveleket elégetik, vagy kívánatra mindenki visszakapja azokat. A mindennapi foglalkozás megzavarása nélkül, biztos sikerrel, alaposan és gyorsan gyógyítja már sok év óta dr. Palócz az ő speciális gyógymódjával még a lég-elhanyagoltabb esetekben is, a bujakóros sobeket, húgy-cső-hólyag-, ideg és hágerincz-bajokat, sérveket az ön-fertőzés és szifilisz utóbajait, magömlést, elgyengült férfi-erőt (impotentiát), kezdődő elmezavart, aranyeret, vérhajdeket, bőrbetegségeket és a női neml szervek minden beteg-ségeit, valamint mindezen felsorolt bajokkal összefüggő betegségeket. Nők részére külön intézeti kezelés, külön váróterem és külön kijárat van. A rendelést dr. Palócz önmaga és egyedül végzi naponta délután 10 órától dél után 5 óráig. (vasárnap déli 12 óráig).

Czím: Dr. Palócz speciálista, volt kórházi orvos Budapest, VII., Rákóczi- (Kerepesi-ut) 10.

MEGCSALT ASSZONYOK.

— REGÉNY. Irta: E. GABORIAU.

Hogyan kerülhetett ide? Courtois ur ugy gondolta, hogy a grófnőnek sikerült elmenekülnie a gyilkosok elől, de a gonosztevők utólérték és itt a parton gyilkolták meg. Erről tanuskodott a lányomok kuszasága, hogy ott erős dulakodás folyt le. A fiiben levő nyomok pedig valószínűleg a gróf holttestétől származtak, akit a gyilkosok végighurcoltak a gyepen.

A polgármester megvizsgált és pontosan megnézegetett mindent a tett színhelyén. Ezen a helyen a víz alig volt egy lábnyi széles, mert egy földnyelv, mely telve volt mindenféle víznövénynyel, helyenült a folyó közepéig és a víz tiszta és mozdulatlan volt, mint egy patakban.

Az iszap pedig sima és fényes, mint a zöld selyem.

Mialatt Courtois mindent figyelmesen megvizsgált, valami hirtelen feltűnt neki

Bestaud! — kiáltott hirtelen a kissé hátrább álló öreg halászra — jöjjön ide!

Az öreg engedelmeskedett.

— Azt állítja, hogy a bárkájából pillantotta meg a hullát?

— Igen!

— Hol áll a csónakja?

— Ott lent, a réten van kikötve!

— Helyes, vezessen oda bennünket!

A jelenlevők közül mindenki észrevette, hogy ez a parancs kellemetlenül érintette az öreg halászt, mert összeresztent és napbarnított arca elsápadt. Haragos pillantást vetett a fiára és aztán végül megfordult s a ház felé indult.

A komornyik azonban így szólt

— Minek tennék meg az urak ezt a nagy kerülőt, sokkal egyszerűbb az árkon átmászni; gyorsan hozok egy létrát.

Egy pillanat múlva már vissza is jött. Amint odatámasztotta a létrát, a polgármester hirtelen lenézett és az árok szélén megpillantotta a két halász lányomát.

— Megálljon! — kiáltott az inasra — mi ez? Ezek a lányomok egészen frissek, hiszen csak rövid idő előtt is jártak itten!

Nemi távolságra a nyomoktól, hogy el ne töröljenek, állította fel a létrát és mindnyájan átmentek a csónakhoz. Odaérve, így szólt a polgármester az öreg Bestandhoz:

— Azt állítják maguk, hogy ma reggel elindultak halászni és most azt tapasztalom, hogy a szerszámaik teljesen szárazak; még csak az evezők sem voltak a vízben!

A két halász ijedt megrökönyödése csak még inkább gyanússá vált a jelenlevők előtt.

— Megmaradnak az állításuk mellett, Bestaud? — kérdezte a polgármester.

— Igen! — válaszolt az öreg

— És maga is, Fülöp?

— Az igazat megmondtuk, polgármester ur! — hebegte Fülöp.

— Igazán? — kiáltotta gunyosan Courtois. Nos, én azt szeretném tudni, hogy a csónakból, melyben lenn sem voltak, hogyan láttak valamit! Sőt mi több: a holttest olyan helyen fekszik, hogy a folyó közepéről nem is lehet megpillantani! És aztán azt is szeretném tudni, hogy kitől erednek ezek a lányomok, melyek innentől kezdve az árokig vezetnek? Nem mondanák meg nekem?

A két halász lehorgasztotta fejét és hallgatott.

— Brigadéros ur, — szólt a polgármester a jelenlevő csendőrpáncsnok felé fordulva — tartóztassa le ezt a két embert és ne engedje őket egymással beszélni!

Fülöp majd elájult az ijedtségtől, az öreg

azonban megvonogatta vállát és így szólt a fiához:

— Nem megmondtam mindjárt neked? Most megkaptuk a magunkét!

Mialatt a csendőr a két férfit elvezette és biztos helyre vitte, a polgármester a békebíróval visszatért a parkba. A gróf holttestét kutatták, de semmi nyomot nem találtak.

A békebíró parancsot adott, hogy a grófné hulláját vigyék be a házba. Nagy elővigyázattal, hogy a nyomok el ne töröljenek, felemelték a grófnőt és egy deszkára téve bevitték a kastélyba.

A cselédség hangos sirásba, jajveszékélésbe tört ki, midőn a halott urnót megpillantotta. És valóban a látvány, mely szemek elé tárult, szivszaggató volt. A grófnő arca rettenetesen eltorzult, egy óriási, rémes seb volt csak. Több, mint husz késszurás döfte át keblét, egész teste fejszeapásoktól eredő sebekkel volt borítva, lábball tiporva, a hajánál fogva hurcolták, pompás ruhája czafatokban lógott.

Vak haraggal ölték meg a vadállati gyilkosok a szerencsétlen asszonyt. Ugy látszott, hogy védekezni próbált: ökölbe szorult balkezében egy darab szürke posztó rongyot szorongatott; valószínűleg a harcz hevében tépte le a gyilkosról és még halála után is görcsösen szorította.

A polgármesternek elszorult a szive ennél a látványnál s most első ízben átkozta el becsavágyát, mely Oraival első személyiségévé tette és most arra kényszerítette, hogy igen fájdalmas feladatot teljesítsen.

Eppen a földszintre egy asztalra helyezték a holttestet, midőn a vizsgálóbíró és egy orvos megérkezését jelentették neki.

A polgármester mély megindultsággal üdvözölte a jövevényeket.

(Folyt. köv.)

Kossuth sirja.

Erről a fényes szent helyről, a magyar nemzet szent sirjáról, festett ihletett ecsettel képet Kovásznai Kováts István festőművész. A kép méltó arra, hogy bármely hazafi vagy konleány szobája falát díszítse, mert míg egyrészt hű ábrázolása a Kossuth-mauzóleumnak, Strobl Alajos szobrász és Gerster Kálmán építész nagy alkotásának, addig másrészt nagyszabású költői kompozíció, mely Kossuth sirjának keretétül a magyar történelem legnagyobb mozzanatait használja föl, hogy Kossuth világtörténelmi alakját méltóan ünnepelhesse.

Dr. Kaoziány Géza.

A Szent-sir képet szerezzék meg mindenki és ékesítse fel vele szobája falát, hogy oltárként ott legyen az O emléke minden magyar házban, hova imádkozni járunk a szenvedés óráiban, megerősödni hitünkben a küzdelem napjain.

Ő ott lakik mindnyajunk szívében, a Szent-sir képe legyen az oltárkép minden hazafinak házi templomában.

Lengyel Zoltán.

Ezen színes aquarell-képet 85×100 cm. nagyságban magam adom ki.

- Megrendelhető 7 koronáért. -

A szétküldés utánvét mellett történik.

Kovács István
festőművész

Budapest, VIII., József-körut 26.

OSZTÁLYSORSJÁTÉK

HUZÁSA

NOVEMBER-

HÓ

21-23-án

HECHT BANKHÁZ
RÉSZVÉNYTÁRSASÁG
FERENCZIEK-TERE 6. BUDAPEST

SZERENCSE-
SORSJEGYEINKBŐL
KÉRJEN SZÁMVÁLASZTÉKOT.

Fogkefék rendkívül jó minőségűek nagy és olcsó választék.

MÜLLER J. L.-féle

Szalicil-szájviz és fogpor

használatát előírt minden fogájdalmat, biztosan megszünteti a fogak romlását és a kellemetlen szálkítást. — Egy üveg szájviz ára 40 krajczár, 60 krajczár, nagyobb üveg 1 forint 60 krajczár és 2 forint

Müller J. L.-féle Szaliczil fogpor

szalicil vizet használva nemcsak hófehérre teszi a fogakat, hanem a már létező fogbetegségek tovább terjedését is megakadályozza. Doboza 60 krajczár és 1 Ft 20 krajczár.

Müller J. L.-féle Szaliczil fogpép

darabja 55 krajczár. Ugyanazon hatással bír, mint a fogpor. Minden főt elszorított készítményei orvosi utasítás után készülnek.

MÜLLER J. L.

és kir. udvari illatszerek és gyógyszerek gyárosa

Budapest, IV., Koronahegy-utca 2. Az országban mindenütt kapható.

KÜLÖNFÉLÉK.

A város álma.

Habzik a Duna
Köd-koszorukat,
S partán Budapest,
Mint ha csupa rest
Rom-köböl állna,
Sír szomorukat.

Künn, a nagy éjben
Budapest zokog
S paloták alján
Szomorun, kajlán
Dölnek, inognak
Oszlopos-sorok.

Alszik Budapest,
Alszik sírván:
Sírátja Bábelt,
Amelyik átvert
Rom-falakkal áll
Babilón síkján.

Fábián Ernő.

(Van-e az állatnak lelke?) A tudósok régóta vitatkoznak azon, vajjon az állatok tetteit csupán az ösztön irányítja-e, van-e lelke az állatnak is, mint az embernek és hogy minő ez a lélek: tud-e különbséget tenni jó és rossz között?

Erről a kérdéstről tartott felette érdekes és becses előadást egy párisi természettudós, Fouillé Alfréd. Tanulmánya meggyőző példákkal azt bizonyítja, hogy az állatok világában nem az erősebb jogán alapszik minden. Ellenkezőleg, az állatokban természetes ösztöne mellett megvannak azok a lélektulajdonságok, melyek az emberben: a nagylelkűség és rosszakarat, az önfeláldozás és kapzsiság; a jókedv, humor és szomorúság; sőt — mint azt Arago, a híres csillagász egy alkalommal a kutvján megfigyelte — bíráló tehetsége is van az állatnak.

Fouillé összegyűjtötte a legérdekesebb példákat, amelyeket a tudósok eddigi megfigyelései nyújtottak.

Franklin följegyezte a következő jelenetet, amelynek szemtanúja volt: A tengerparton össze-

marakodott két eb, egy hatalmas újfundlandi és egy kóbor kutya. Marakodás közben egyszerre mindkettő lezuhant a partról a tengerbe. A kóbor eb rosszabb uszó volt és már-már elmerült a hullámokban. Amikor ezt az újfundlandi észrevette, haragját a szánalom elfojtotta, utána vetette magát a fuldoklónak és nyakánál fogva kimentette a vízből. Ez több az ösztönnél, kétségtelen.

De még érdekesebb az az eset, amelyet Malcolm, angol tudós figyelt meg. Malcolm két majmot hozott magával Indiából. Utközben a két állat szabadon játszott a fedélzeten. Egyszer az egyik majom hangos kiáltással lecsett a fedélzet korlátjáról a tengerbe. Amikor ezt társa meglátta, hihetetlen gyorsasággal a derekára kötötte a keze ügyébe eső vékony kötél végét és utána ugrott. A kötél rövid volt. Hiába nyújtogatta a majom a kezét fuldokló testvére után, nem tudta elérni. Erre éktelen rikoltásba tört ki, míg aztán észrevették a matrózok a bajt és segítségére siettek.

De nemcsak a majomban, amely legközelebb áll az emberhez, sok más állatban is megfigyelték a gondolkodás képességét.

Milne Edwardes egy napon nemes tulajdonságát fedezte fel a madárnak: A könyörületesség. Ennek az angol tudósna volt egy rigója, amely kalitkában a kertben lakott. A kalit körül állandóan sok veréb tanvázott: ezeket a rigó a saját eledelével táplálta. Kiszórta nekik a magvakat, sőt a csőrével nyújtotta ki az éhes verebeknek a legjobb falatokat. És közben gondosan ügyelt arra, hogy mindegyik verebnek jusson néhány szem. Amelyik kapzsi módon elette a többi elől a rigó alamizsnáit, azt szárnycsapásokkal és kiáltásokkal elriasztotta; a gyámoltalanoknak pedig maga adta szájába az eleséget.

Blyth látott Indiában hollókat, amelyek vak társaikat táplálták.

Leitourneau madárgyűjteményében volt egy megvénhedt, tehetetlen czinege, amelyet több éven át a fiatalabbak etettek, csőről-csőrbe, mint a fiókokat szokták. Még más sok jellemző adatot is gyűjtött össze a francia természettudós annak bebizonyítására, hogy az állat lelkes, gondolkodó lény, beszélni is tud, saját nyelvük van, amelyet megkísérlettek fonográf-feljegyzéssel megörökíteni. Ez a kísérlet azonban nem sikerült egészen.

(Milyen nehéz a fiist?) Raleigh Valter, a híres angol tengerész, a ki annyi dicsőséget ért meg, hogy azután a vérpádon végezze mozgalmat életét, többek között az elméssége miatt is nagyon kedves embere volt Erzsébet királynőnek. A királynő szívesen látta

maga körül a kiváló embert, akinek mindenre volt egy találó megjegyzése. Egyszer beszélgetés közben a királynő hirtelen ezzel fordult Raleigh-hez: „Látja, ön nagyon elmés ember, de van ám valami, amit ön sem tud” „Mi legyen az, felség?” „Mégméri, hogy milyen nehéz a fiist.” Raleigh Valter elmosolyodott: „Biz az nagy dolog, de nem lehetetlen.” „Fogadjunk, — mondá a királynő, — hogy lehetetlen.” „Szívesen tartom a fogadást,” válaszolt Raleigh. Hozatott egy kis csomó vágott dohányt, megmérte és azután megtölte vele a pipáját. Rágyújtott és elszívta. Akkor aztán kiverte a pipát és a hamut megint megmérte. „Ime felség, mondotta, megvan az egész. A mennyivel a dohány többet nyomott, mint a mennyit a hamu nyom, olyan nehéz volt a fiistje.” A királynő elismerte, hogy Raleigh Valter megnyerte a fogadást.

(Az uborka.) Az újabb kutatásokból kiderül, hogy a régi egyiptomiak és a Homeros korabeli görögök előtt teljesen ismeretlen az uborka, bárha Kelet-Indiában legalább 3000 esztendő óta termesztik és művelése nálunk, Magyarországon is a történet előtti időkbe nyúlik vissza. Görögországba Kis-Ázsiából hozták be az uborka-tenyésztést és pedig valószínűleg a VII. században. Rendkívüli kedveltségnek örvendett ez a vetemény a rómaiaknál. Tiberius császárnak rendes napi eledel közé tartozott az uborka. Németország délnyugati részében Nagy Károly idejében honosodott meg, a délkeleti részeken azonban és az egész keleten a szlávok közt régen otthonos volt, a kik — nemcsak mint a mongolok — igazán szenvedelemben tisztelői voltak az uborkának, hanem kitűnően értettek annak műveléséhez és értékesítéséhez is. A valódi orosz uborka nélkül élni sem tud s a lausitzi vendek már kétszáz évvel ezelőtt jelesül érték a tenyésztéshez. A savanyu uborka feltűnő módon Németországnak csak azokban a részeiben lett népszerű, a hol valamikor szlávok laktak. Jelenleg mind az öt világrészben el van terjedve az uborka. Mártásnak elkészítve nem a legízletesebb és jobb asztalokra ebben a formában nem is kerül, ellenben mint konzerv, széles körben rendkívül kedvelt. Az ecetes uborkát egész Európában kitűnő étvágy-csinálónak tartják és keresett czikke a csemegekereskedéseknek. A savanyu uborkát igen kevés helyen kedvelik, de ezen a kevés helyen valószínűleg nemzeti eledel, a mely valamennyi néposztály körében kellő tiszteletnek örvend.

KISS SZERENCSEJE NAGY

HOGY HÍVJÁK?

Központ: IV. ker., KOSSUTH LAJOS-utca 13. szám.

A SOK NAGY NYEREMÉNY melyet t. vevőinknek az utolsó hetekben szerencsés bankházunk kifizetett, ismét tanuskodik arról, hogy mily előnyös, ha osztálysorsjegyeket KISS-nél vásárolunk, mert KISS szerencsésége NAGY!

A legközelebb kezdődő XXI. sorsjáték I. osztályához különös gonddal válogattuk össze az alábbi szerencsesorsjegyeket. Neve mellett mindenki megtalálja azt a sorsjegyet, melyet a sors neki szánt, hogy boldogságát megállapíthassa.

Rendelje meg a neve mellett álló sorsjegyet azonnal

Kiss Károly és Társa

bankházában, Budapest, IV., Kossuth Lajos-utca 13. és Önnek szerencsésége lesz, mert

KISS szerencsésége NAGY!

Table with 10 columns of names and numbers, listing lottery ticket numbers and winners.

A szíves megrendeléseket postafordultával kérjük, hogy a kívánt számot időközben el ne adjuk!

Kiss Károly és Tsa

Központ: Kossuth Lajos-utca 13. Fiókhelyek: VII. ker., Erzsébet-körút 22. sz. V. ker., Váci-körút 5. szám.

A magyar királyi szabadalmazott osztálysorsjáték főelárusító helye.

A XXI. sorsjáték első osztályának húzása má

november 21 és 23-án lesz.

Fiók-üzlet:

Erzsébet-körút

22. szám.

Tessék kivágni és címünkre beiktatni.

MEGRENDELÉS

KISS KAROLY és TARSÁ BANKHAZA Budapest, IV., Kossuth Lajos-utca 13.

Szíveskedjék nekem a XXI. sorsjáték I. osztályára a... sorsjegyet, hivatalos tervét és húzás után hivatalos nyereményjegyzéket küldeni.

A sorsjegy ára (mellékelve bélyegeken küldöm. (A meg nem egyidejűleg postafordultávan küldöm. (A meg nem jök áthazul.) K... f. (kérem utánvételezni.)

Form with fields for Name, Address, and Postcode.

Az I. osztályú sorsjegyek árai:

- Egy nyolczad K. 1.50
Egy negyed K. 3.—
Egy fél K. 6.—
Egy egész K. 12.—

Fiók-üzlet:

Váci-körút

5. szám.

Hirdetési rovatban minden... 4 fillérrel, kompakt... 6 fillérrel fizetendő

KIS HIRDETESEK

Hirdetési rovatban minden... 4 fillérrel, kompakt... 6 fillérrel fizetendő

Pénzszekrények

használtak és újak, rendkívül olcsó áron kaphatók a budapesti pénzszekrény raktárban. Budapest, V., Bálvánv-utca 6/C. 286

Vasárnapi

és azelőtti levelem, talán elkerülte figyelmét. Ugy kérem utána nézni. Adhatna valami életelt magáról, hogy ne legyenek oly nagy bizonytalanságban. Ily bánásmód elveszi kedvemet a hosszabb írástól, kezét számtalanszor csókolja családott. 5467

Rekedtség

biztos és kellemes orvos-sága a Réthy-féle cukorka, 60 filléért mindezt kapható 721k

Rizike

salátagomba 5 kilós postahordó 6 koronáért. Veres-főnyája cukorba befőzve 5 kilós üvegosá 6 koronáért. Melegy Aladár, Kassa.

Parketagyár

Gyönyörűen ajánlja gyártmányait.

Modern

rövid zongora, kitűnő gyártmány, azonnal eladó, Rotentillier-u. 19. a házszám 5466

Szobabeeresztés.

ablaktisztítás valamint egész lakástakarítást vállalok Strasser, Erzsébet-körut 5. Telefon 79-22 5469

Gallérok, kezelők,

legszébben tisztítanak Hattenberger Béla gőzmozgógyárban Kassa. 1.

Magánkutató iroda

Rákóczi-ut 75. Kényes megbízásokat, megfigyeléseket, nyomozásokat elvállal úgy magán, mint családi ügyekben Kassa-Magyar Géza. Telefon 67-47, 26703

A Falkogen

tüdőbajt gyógyít, szurást, köhögést, lázat biztosan elmulaszt. Ára 3 korona. Kapható: Falk-gyógyszer-tár, Budapest, VIII Rákóczi-tér 2. sz. 25828

Szalmát, szénát

veszek és eladok bármilyen mennyiségben Schreier Béla takarmány nagykereskedő BUDAPEST, Népszínház-utca 22.

Ajtók ablakok,

VASREDŐNYÖK, VASRÁCSOK, kapuk használtak és újak olcsón kaphatók

Lefkovits Jakabnál

Bpest, V., Csáky-utca 26. Korall-utca sarok. Lipót-körut közelében

Polgári, gimnáziumi,

kereskedelmi, reál, magánvizsgátra, gimnáziumi különbözetre és érettségire előkészít (hölgyeket is.) Kerekes, Almássy-tér 16. sz. II. em. 18. sz. Válasz-bélyeget kérek. 25463

Polgári Iskolai

reáliskola, gimnáziumi, kereskedelmi, egyéves önkéntességre képesítő vizsgákra, valamint mindenféle javító és pótló vizsgákra legrövidebb idő alatt a legjobb sikerrel előkészít. "Tanár" Budapest, Thököly-ut A. I. em. 8. ajtó. 26314

Butorok

Műbutorkereskedelmi részvénytársaság, Budapest, IV., Váci-utca 9. Nagy választék asztalos, kárpitos és díszbutorokban, továbbá híres festőművészek képeiből. Eladás készpénzért és részleltetésre. Állandó kiállítás. Butoralbum 1 kor. Megrendelések vidékre.

Iskolai

politikai szigorlatokra, alap- és államvizsgákra (egyes tárgyakból is) Kelecsavára; Budapestre ugyszintén államszámvetéltani államszámvetés teljes sikerrel gyorsan, olcsón előkészít. Iskolai szemelvények; Budapest, VI., Rózsa-utca 44. III. 8

BUTOR

árverésről, finom és egyszerű butor, hálószobák és garzon szobák Szalon berendezések, gyönyörű tükrök, diván, bőrszék, íróasztal, porzesszónya és egyes darabok; Páldos B., VII., Kertész-utca 43. Király-utca sarokházban.

Szepességi csemegék

BARTA-féle vereasfonya befőttes, maina, szamóca-, csipkebogyós, gomba- és huskonzerveket, pasztomokat ajánl a FELKAI KONZERVGYÁR Felka, Szepességi. Kerjén aranydíjakat.

Építkezéseket I

Gyárak lakóházak tervezését, felépítését, átalakítását bárhol előnyösen elvállalja, tehermentes tevénytől törlesztésre felépít. Építési tanácsokkal szolgál Borsodnyéki építési iroda Bpest, Rákóczi-ut 71. 789

Vadászfegyver

2 csövű, hibátlan, Lankaster 15 fűt., finom Hammerles és finom Drilling áron alul. Ugyszintén fegyverező gépek és látszereseti cikkek, valamint rajszekrények, szemüvegek olcsó áron Radonál, Egyetem tér 5. (szemben az egyetemmel.) Kívánatra visszaadom a pénzt

BUTOR

Alkalmi vételi Butorvásárlók figyelmébe ajánlom legjobb minőségű butoraimat. Háló-, ebédlő- és uriszobák, valamint egyes butordarabok, oszlopaltos olcsón, minden elfogadható áron kaphatók PECHNER N. butor - nagykereskedő Király-u. 23. az udvarban. TELEFON 38-71.

Mérnöki műszerekkel

vesz, elad, cserél, lejtőmérők, Planiméter, Teleskop, Goetz-Zeiss-Triäder stb.

HATSCHEK EMIL

Andrássy-ut 13. Fiókjá: Erzsébet-körut 38

Zálogcédulákat,

brilliantokat, aranyat, ezüstöt, gyöngyöket és ékszereket legmagasabb áron veszek. Brilliantokért többet fizetek, mint utjonnan kerülnék. SCHILLER IZIDOR, Sipatca 8. 26316

Pénzt butorra

zongorára, varrógép, kerékpár, könyvek, kocsik, automobille currens-áruja feltűnő olcsón beraktároz. Már beraktározott tárgyakat magasabb előleg nyúlással kivájtunk Tauszik és Társa Gyár-utca 21. Telefon 83-97.

Eadás.

Több vivő eszköz, 2 fehér, 1 aranyozott keretű tükör 100/230 drba 50 fűt., 1 cserép kályha 15 fűt., 1 Koburg szállítói czimer 160/90: 40 fűt., 4 nagy Gobelin festmény és több kép igen jutányosan eladó, Megtekinthető VIII., Hunyady-utca 27. Telefon 58-83.

Magán építő iparos iskola előkészít építő, közműves és kőfaragó vizsgához biztos sikerrel. Szerény díjazás mellett elfogad tervek készítését, felülvizsgálatokat és statisztikai számításokat, Vagi István műépítész igazgató, Budapest, VII. ker., Baross-tér 17. 27225

Fenyőborovicska

(Juniperus) BARTA-féle, 3 liter K 7.50, 4 liter K 9.- bermentve. FELKAI KONZERVGYÁR Felka, Szepességi. 26973

Alkalmi vételi.

Butorok, visszamaradt szőnyegek, kényesített körömmények miatt eladók: mahagoni hálószoba 180 fűt., íróasztal könyvszekrény, nyelv, olajfestmények 2 fűt., nagy perzsa szőnyegek, lámpák, 3 áru villany 14 fűt. Árverési butoreladás, Dobutca és Holló-utca sarokpincze. 26616

Ki a YES-OUI-SI

színi lapot megrendeli, járva minden megrendelés mellé és csatlólan az

angol és francia

nyelvet alaposan megtanulhatja. Először is meggyőzően kell minden kiadásra 3 korona. Megrendeléseket aligad és szatvnyarásmokat küld a kiadóhatal Budapest, Andrássy-ut 67. szám.

A című tescék szejni.

VALÓ.

di francia különleges gések (óvszer) csakis P. BERGUEANPIS leghitelesebb párisi gyártótól legelőnyösebben beszerezhetők Polgár Sándornál Budapest, VI. ker., Erzsébet-körut 50.

Reálitatos képes aranydíjak szejni és bermentve.

Modern urasági butorok

alkalmi vételi és eladása háló-, ebédlő-, szalon-, uriszoba és irodai teljes berendezések Dus raktár szőnyegek, függönyök, terítők, csillárok, vas- és rézbutorokban.

GROSZ SÁNDOR és társa Budapest, Liszt Forozs-tér 8. sz. azelőtt Gyár-utca. Telefon 14-09.

Stenográfia

Budapest legnagyobb és legkedveltebb gyorsíró-iskolája a

"Stenográfia"

országos Gabelsberger magyar, német gyorsíró és gépióiskola. - Kereskedelmi szaktanulmányok.

Váci-körut 33.

azelőtt Kazinczy-utca 8.

3 szo... Egyenruha Tiller Budapest.

Saját gyártmányú vas- és rézbutorok Rézagy ... 45.- fűt. Vaságy matracszal 8.50 Gyermekágy ... 11.50 Sodronyagy-betét 3.50 Vas- és rézbutorok gyári áron.

WEISZ LIPÓT

Király-utca 99. szám. TELEFON 57-01.

Vereasfonyabefőt

BARTA-féle, 5 kilós postakosárúvegg 6.- ko rova FELKA, KONZERVGYÁR Felka, Szepességi. 86072

BUTOROK

háló-, ebédlő-, szalonberendezések, továbbá uriszoba, iroda berendezések réz- és mahagoni butorok, szőnyegek és függönyök salódi angol borganitárak eladása és vételi.

Wechsler Károlyné

VII., Király-utca 23. szám I. emelet 208 Kazinczy-utca sarok.

Veszek zálogcédulákat, elzálogosított brilliantokat, aranyat, ezüstöt, gyöngyöket és ékszereket 100.000 koronáig költségmentesen kiváltok és a teljes értéket kifizetem. Singer Jakab ékszerkereskedő Budapest, Király-utca 91. Izabella-utca sarkán.

Butor

új és használt beraktározásból visszamaradt, csillárok, lámpák, irodai berendezések, pénzszekrények bámulatos olcsón eladók. Beraktározási vállalat tulajdonos Landsman Sámuel központi városház épület Gerlóczy-utca 2. raktár 10-11-12.

PENZ

kölcsön sorsjegyekre, értékpapírokra Erzsébet sorsjegyre 7.- K Józsv 7.50 Magy. v. t. 22.- Bazilika 16.- Olasz v. t. 34.- Osztr. v. t. 40.- Hazai 90.- Conv. Jelzalog 240.- Hazai sorsjegyre K 120.- Konvertált Jelzalog K 240.

BRIFELD BANKHÁZ

BUDAPEST, Károly-körut I. sz Alapított 1874-ben.

Csekély havi részletfizetésre.

Felette mérsékelt áron. HEGEDÜK elsőrangú gyártmányok, mester hegedűk után készítve, brácsák és osellók stb.

Onmüködő és forgalható hangszerek. Acéllampek. (Automaták.)

Valódi Párisi Színházi álcsovök.

CITERÁK mindentelre rendezhető és kivitelben. Mandolinák, gitárook, harmonikák a legkülönösebb árakon.

GRAMMOFONOK legújabb minőségűt csak nálunk. Dus választék tartós lampekben. Phonográfok 20 K-tól felebb.

AUFRECHT ES GOLDSCHMIED

Budapest, VII., Rákóczi-ut 26. Képes hangszor- vagy látszó-árjegyeket kívánatra ingyen és bérmentve.

Urasági butorokat, szőnyeget, osillárokat

és legteljesebb berendezéseket (gyárakat és üzleket is) veszek és eladok.

Nagy Zsigmond

VI., Lázár-utca 3 (a Váci-körut mellett). Gyönyörű választék a legfinomabb modern és stilszerű matt és fényezett mahagoni pilander vagy másfajta háló-, ebédlő-, uriszoba és szalonbutorokban. Részleltetésre, borganitárak és kárpitosfélekben Peresa, smyrna és más szőnyegekben és függönyökben, modern bronzcsillárokban gáz, villamos stb.-hez.

Polgári árak

Pontos kiszolgálás! Kitűnő szabás! Vidékre mintát küldök, nagyobb rendelésnél személyesen elmegyek. ZELISZKA JÁNOS angol uri szabóterem BUDAPEST, Andrássy-ut 58. I. em. Állandó választék a legdivatosabb angol és földi szövetekből.

Bőrszékiaipar

bőrszékiaipar és bőrfaragás

KENDI ANTAL

Budapest, IV., Károly-utca 2

az evangélikus iskolaéptelben. Nagy raktár valódi bőrszékiaipar és karosszékiaiparban, jóval olcsóbb áron, mint eddig. Használt székek átalakítása bőrszékiaipar olcsó árakban. Legolcsóbb bőrbutorok és állványok.

Urasági butor

Eladók és veszek; mahagoni hálószobákat, ebédlőket, szalonokat, rézbutorokat, zongorákat, perzsa és szmírna szőnyeget, függönyöket, üveg- és bronzcsillárokat, petroleum-lámpákat, bronzszobrokat, olasz faragványokat, képeket, olajfestményeket, teljes lakberendezéseket, tüzel berendezéseket.

Nagy és Fia

Állandó nagy lakberendezési kiállítás! IV., Semmelweis-(Ujvilág)-utca 21., kapubejárat. Az egész házban. Telefon 17-77.

Fióküzlet nincsen.

26619